

AMATÉRSKÁ SCÉNA

Č. 1
'98

STRÁNKY NAVÍC
VĚNUJE ČTENÁŘŮM
AMATÉRSKÁ
DIVADELNÍ
ASOCIACE

15 Kč

- VALMEZ OPĚT NABRAL DECH
- FAUSTOVÁNÍ '97
- S J. VONDRUŠKOU O VOJANU V LIBICI
- BRŇANÉ BODOVALI V ZÁMOŘÍ
- AMATÉRSKÉ DIVADLO V JAPONSKU
- MÁ DÁTI - A DÁ ?

OBSAH

Optimistická úvaha s příměsí pesimismu	
Lenka Lážňovská	2
„Valmez“ opět nabral dech / Vít Závodský	3
Ostravské setkání divadelníků podesátětřetí	
Saša Rychecký	5
Ohlédnutí za Čechovou Olomoucí	
Mirka Nohelová	6
Kašková Zbraslav podruhé / Luboš Šterc	7
FAUSTOVÁNÍ '97 / Jaroslav Provazník	7
První chod z bechyňské divadelní kuchyně „Bechyňské perlení“	10
Jihočeši neochutnali / Milan Strotzer	
Modrý kocour v Turnově / Jan Merta	12
Golem / Simona Kubičková	13
Lorčova makaronská mozaika / vz	13
Jaroslav Vondruška - muž, který ví, co chce	
rozhovor připravila Lenka Lážňovská	13
NÁROD SOBĚ / rozhovor s Ivanem Friedlem z Neratovic	
připravila Lenka Lážňovská	15
Bílé divadlo po patnácti letech / Miroslav Vlček	16
Tak plzeňským Boudákům je sedmdesát	
Petra Kosová	17
O spolupráci SČDO a TJ Orel / Václav Müller	17
Tak nevím... / Jaroslav Bílek	18
Znovu ke Kašpárkově říši	18
Celoživotní optimista Jiří Hlávka	
rozhovor připravila Lenka Lážňovská	18
Nejúspěšnějším amatérským divadelním kolektivem České republiky se v roce 1997 stal brněnský Pro100r	20
Novodobá historie divadla v Japonsku je složitá	
připravila Lenka Lážňovská	21
Setkání s Ibnusinou Abdelhakimem	22
„Ničeho se nebojíme“ / Kristýna Poesová	22
Dramaturgický pozorník	
Jarmila Černíková-Drobná	24
Má dát - a dá? / Alexandr Gregar	25
Přestupky na úseku kultury - porušování autorského práva	26
Zprávičky	27
Kalendář akcí	28

AMATÉRSKÁ SCÉNA

Dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu.

Ročník 35 (Ochotnické divadlo 45)

Vydává Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, Blanická 4, 120 21 Praha 2.

Vedoucí redaktorka: Lenka Lážňovská.

Redaktor: PhDr. Milan Strotzer.

Redakční rada: prof. J. Císar (předseda), dr. V. Šrámková, Mgr. J. Lhotská, A. Exnarová, J. Brixí, J. Brůček, V. Ondráček, F. Mikeš, Ing. I. Samotný, Mgr. J. Hraše, Mgr. J. Kodeš.

Grafická úprava: Hana Tomková (obálka), Jitka Tláskalová (loga), Václav Morava (kresby).

Adresa redakce: ARTAMA, P.O. BOX 2, Křesomyslova 7, 140 16 Praha 4, telefon 02/61215684-7, fax: 61215688.

Tiskne Kulturní agentura IKARUS Mělník.

Rozšiřuje: A.L.L. production spol. s r.o., P.O. Box 732, 111 21 Praha 1, e-mail: allpro@mbox.vol.cz, http://www.allpro.cz, paní Vokurková, tel. 02/24009209.

Objednávky přijímá redakce časopisu.

Cena 1 výtisku 15,- Kč, roční předplatné 90,- Kč

Nevyžádané rukopisy redakce nevrací.

Toto číslo bylo dáno do tisku 9.2.1998.

© IPOS PRAHA 1998

ISSN 0002 - 6786

Nov. výpl., P Pha 025, pov. ŘPP 1378/94

Podávání novinových zásilek bylo povoleno Českou poštou, s.p. OZSeČ Ústí n. L. dne 21.1.1998, j. zn. P-332/98.

OPTIMISTICKÁ ÚVAHA S PŘÍMĚSÍ PESIMISMU

Amatérská divadla potřebují ke své existenci (kromě tvůrčích osobností samozřejmě) prostory na zkoušení, na uložení fundusu, materiálu, archivních záležitostí, neobejdou se bez možnosti veřejného vystupování, neboť podstatou divadla je dialog mezi hercem a divákem. Bytové divadlo je jistě variantou, ale podle mého názoru nikoliv dlouhodobou. Mimochodem tzv. domácí divadla se objevují v dějinách divadla na našem území několikrát. Poprvé je to ve formě „divadla v kapesním vydání“ ke konci 18. a na poč. 19. století, jak to vyplývá z dlouhodobého výzkumu Univerzity v německém Münsteru (o tomto poměrně málo známém fenoménu přinese AS informaci v některém z dalších čísel). Vraťme se však zpět k meritu věci, tj. k existenčním podmínkám amatérského divadla.

Je jasné, že existuje zásadní rozdíl mezi postavením amatérského divadelního souboru v menším sídle a ve velkém městě. V malém městě či na vesnici má soubor mnohonásobně vyšší šanci se zviditelnit a prosadit se jako veřejně prospěšná služba často nezastupitelná v kulturním životě místa. Jistě i soubor ve velkém městě je součástí místní kultury, avšak vstupuje do konkurence s řadou dalších divadelních aktivit. Na rozdíl od menších sídel v těchto lokalitách prakticky neexistují levné nebytové prostory. Např. v Praze cena pronájmu činí minimálně 1500,- Kč/1 hod. Přesto si troufám tvrdit, že životaschopné a tvořivé soubory si dokázaly s touto situací poradit i ve velkých městech. Z rozhovorů s vedoucími souborů z řady míst ČR vyplývá, že dokáží činnost svých souborů materiálně zabezpečit. Forem a způsobů je celá řada, AS se bude těmto otázkám systematicky věnovat. Pro začátek odkazují na rozhovor s ing. Jaroslavem Vondruškou v tomto čísle AS. Až potom jsem tedy velký optimista.

Proč ona příměs pesimismu? Poměrně velká vrstva souborů potřebuje ke svému dalšímu růstu také poměrování a odbornou reflexi na přehlídkách. Kdo však na ně může přispět? Po novele zákona o okresních úřadech zbývá jediný článek státní správy - tj. Ministerstvo kultury ČR. To však po dvou ekonomických balíčcích má cca 40% loňského rozpočtu. Vyšší územní celky, a to bez ohledu na to, zda budou článkem státní správy či samosprávy, by se mohly podílet na financování regionálních přehlídek, avšak střízlivé odhady říkají, že vzniknou po r. 2000. Byť např. náměstek ministra kultury pan Koronthály prohlašuje, že se tato oblast české kultury bez státní podpory neobejde, obávám se, že reálné možnosti MK jsou malé. A sponzoři? Nejbohatší podniky jako např. Telecom říkají, že letos přispějí jen na to, co už někdy podpořily. Jiné subjekty např. Komerční banka naopak nechtějí přispět na jeden projekt = jednu přehlídku několikrát. Jiné bankovní domy považují za rozhodující podmínku lokalitu, v níž se akce koná a její atraktivnost pro klienty banky. Menší sponzoři v místě jsou většinou spolehliví, ale jejich příspěvky nestačí na pokrytí finančních potřeb většího festivalu.

Takže na jedné straně jsem optimista, pokud jde o fungování souborů, na druhé se trochu obávám, jak zvládneme národní přehlídky a jejich regionální výběrové síto. Nemyslím si přitom, že by pořadatelé měli své finanční starosti vložit pouze na bedra účastníků. Přesto právě oni budou muset sáhnout hlouběji do svých kapes. To vše je realita roku 1998.

Lenka Lážňovská

„Valmez“ opět nabral dech

*Primo uprostřed Valašského Meziříčí stojí nad řekou Bečvou (nechvalně známou z nedávných povodní) někdejší žerotinský zámek, kde trojice křidel s podloubím uzavírá obvyklý čestný dvůr. Sloužil už nejružnějším účelům a institucím - za časů císaře pána také jako ženská trestnice, v níž byla údajně vězněna vražedkyně inspirovavší Maryšu bratři Mrštíků. Dnes tu se svými kanceláři, učebnami i velkým divadelním sálem sídlí Kulturní zařízení města. Řadu měsíců trvající opravy jedné ze zámeckých částí skončily naštěstí právě včas, aby se do zbrusu renovovaných prostor útulného sklepení zvaného **M-klub** mohl ve dnech 13. - 15. listopadu 1997 vrátit tradiční **Moravský festival poezie „O štít města Valašského Meziříčí“**. Ve spolupráci s ARTAMOU Praha a Národním osvětovým centrem Bratislava jej už po třiatřicáté uspořádalo zmíněné Kulturní zařízení, finančně podpořené Ministerstvem kultury ČR, hostitelským městem (právě si připomínalo 700 let prvního písemného záznamu o něm), Občanským sdružením Valašské Athény a tuctem dalších sponzorů.*

Při každém novém ročníku MFP si s radostí uvědomujeme, že jejich nepřetržitá řada znamená v našich podmínkách unikátní a nezanedbatelnou tradici, která se vytvářela postupně zdola (od soutěže krajské po národní), a to z nezištného nadšení mnoha houževnatých lidí. Už jen starší pamětníci si připomenou, v kterých interiérech se postupně odbyval. Začínal v klubu Tesly na náměstí (dnes Komerční banka), několik let byl jeho dějištěm klub Osvětlovacího skla (nyní diskotéka Shark), předloni musel vzít zavděk vzdáleným a neosobně působícím provizoriem Posádkového domu armády a teď se tedy opět vrátil „domů“, kde se až dosud odehrával nejčastěji.

I v dobách nejdusnější totality poskytoval MFP možnost názorně konfrontovat odlišné recitátorské přístupy a pojetí, v relativně liberární atmosféře si vyměňovat názory a zkušenosti. Po roce 1989 zaznamenal řadu pozitivních obsahových a pozicičních změn, a to hned v základním dramaturgickém zaměření, když se úvodní vyřazovací kolo pohotově otevřelo jakékoli (tedy ne už jen ruské a sovětské) poezii nebo próze. Přibyla Cena 17. listopadu a také (loni však už vynechaná) anketa účastníků, odpadlo vyhlašování pořadí krajských družstev a s ním zbytečná rivalita. Obměnili se členové do té doby téměř konstantní poroty a zavedlo se jejich střídání v předsednické funkci. Ve shodě s Wolkrovým Prostějovem se předloni snížila spodní věková hranice soutěžících na 15 roků, výraznou loňskou novinkou se pak stala samostatná autorská soutěž. Je sympatické, že neběžné úsilí valašskomeziříčských organizátorů v čele s nestárnoucím dlouholetým předsedou prof. Jiřím Demlem nijak nepolevilo ani po rozchodu a následném politickém vzdalování obou sousedních republik a že tedy MFP - přes nejednou přetrvávající neinformovaně podcenivý pohled na domněle jen "lokální" podnik - proběhl už popáté v internacionálním měřítku.

Do tentokrát beznadějně upršeného "Valmezu", známého svým zvláštním geniem loci a družně vstřícnou atmosférou "spřízněných duší", přijelo o poznání více recitátorů nežli obvykle - 38 (dalších pět již přihlášených se nakonec neobjevilo), jen necelá třetina z nich ze Slovenska. Jako vždy převažovaly dívky a mezi seniorem a nejmladším byl doslova generační "rozptyl" 21 (!) roků. Jejich interpretační výkony posuzovala ve dvou kolech sedmičlenná odborná porota v čele se slovenským básníkem a překladatelem Jánem Buzássym. Jak víme, specifickým rysem její hodnotící práce zůstává už mnoho let veřejné číselné bodování po doznění každého časově omezeného vystoupení. Pořadatelé na ně nedají dopustit, protože umožňuje žádoucí objektivitu a průběžnou kontrolu nekuloárového rozhodování, v němž každý z porotců musí být kdykoli schopen svůj viditelně demonstrováný názor vysvětlit a obhájit. V prvním kole je nyní možno volit text z oblastí poezie i prózy, ve finále pouze básnické předlohy bez dalšího vymezení.

Také loni byly rozličné regiony zastoupeny dosti nerovnoměrně - podle toho, kde se kolem iniciativních osobností přirozenou cestou utvářely rozličné interpretační "školy" a líhně. Je logické, že přednes jednotlivých soutěžících měl ve svých krajních pólech značně rozličnou úroveň, neboť vedle vyhraněných individualit se objevovali mladí adepti, kteří potřebné ostruhy teprve získávají. Ve srovnání s 32. ročníkem

33. Ročník Moravského festivalu poezie. Tereza Hofová z Prahy při úvodním losování ještě neví, že se umístila na 2. místě v I. Kategorii. Foto: archiv autora

však špičkových výkonů přibýlo a také celkový průměr se zřetelně zvýšil: pro postup do finále bylo třeba zdolat relativně vysokou hranici 34, resp. 36 bodů. Nepříliš nápadné číselné rozdíly z jednotlivých porotců (ať už recitátory znali z dřívějších přehlídek, tedy z Wolkrova Prostějova, Hvězdoslavova Kubína, Neumannových Poděbrad a nejnověji také ze slovenských Chynoran, nebo je slyšeli poprvé) a solidní hodnocení obou kol (v rámci tabulky se už neobjevovala nejnižší numera, a naopak se vyskytly desítky) bohdá svědčily o tom, že volání po jisté předběžné selekci zejména v řadách těch nejmladších zřetelně došlo sluchu. Na tuto skutečnost a na mnohé jiné problémy budoucího vývoje uměleckého přednesu u nás upozornil jak spolehlivě vedený, barevně odlišený

festivalový Zpravodaj (na rozdíl např. od podobné tiskoviny Jiráskova Hronova je tu každému k dispozici gratis), tak obsažný, leč chronicky nedobře rozvržený závěrečný seminář (k těm nejlepším se nakonec řekne nejméně) s konkrétním rozbořem předních hodnocených výkonů, především oněch 24 finalistů.

Za vcelku samozřejmý pokládáme na MFP fakt, že dramaturgický výběr domácích i cizích textů zůstává pokaždé dostatečně pestrý a v mnohém konkrétním případě svědčí o sečtlosti mladých přednášejících a jejich oceněníhodném rozhledu po domácí i překladové literatuře. Někteří z nich zvolením dvou žánrově obdobných předloh spíše sázeli na jistotu, jiní si troufli prověřit vlastní schopnosti na ukázkách diametrálně odlišných.

U úvodním kole obou kategorií nevykazovala volba žádné zřetelné autorské těžiště. Nápadné bylo však převažující zastoupení prózy (např. první báseň byla v pořadí až desátým uváděným textem) - účastníci tu zřejmě rádi využívali svobody volby, kterou poté ve 2. kole neměli. Téměř bez zastoupení zůstala cizí klasika, francouzští "prokletí" básníci, německý expresionismus (B. Brecht) a dokonce i domácí meziválečné básnictví (S.K. Neumann, J. Wolker, V. Nezval, K. Biebl, F. Halas, V. Holan aj.). Absentovali naši tvůrci 19. století včetně lákavých impresionistů, symbolistů nebo dekadentů. Pominuta zůstala sféra disidentská a exilová, a to včetně jindy vyhledávaných jmen J. Koláře, I. Diviše, písničkářů apod. Již třetím rokem se takřka neobjevilo básnictví ruské a sovětské (futuristé, M. Zoščenko, dvojice Ilf-Petrov, ba dokonce ani D. Charms), které v předlistopadovém období představovalo povinnou páteř MFP. Stejně bohužel dopadla poezie starších dob, např. antiky, středověku, renesance, baroka nebo romantismu (nejstarším zastoupeným byl až v 2. kole F. Villon), zatímco našťáště nechyběla beatnická nota (L. Ferlinghetti, J. Kerouac, K. Rexroth). Rovněž folklórní předlohy zazněly jen ojediněle. Z české oblasti došlo např. na K. Čapka, J. Horu nebo J. Ortena, více se dostali ke slovu tvůrci pováleční, kupř. J. Skácel, M. Holub, J. Šotola, B. Hrabal, J. Hanzlík, I. Vyskočil, I. Wernisch, J. H. Krchovský. Důraz na soudobou domácí tvorbu (V. Šíkula, J. Johanides, D. Dušek, M. Haugová, T. Lehenová aj.), někdy s patrným feministickým akcentem, položili v obou kolech Slováci. Nekonenční výběr představovaly například prózy G. Orwella či V. Gollavkina, literárních rarit se však vyskytlo poskrovnu.

Skladba finálového kola odrážela individuální vkus recitátorů pochopitelně ještě zřetelněji, a to v mírné převaze básníků domácích (oproti 1. kolu navíc např. J. Seifert, J. Zahradníček, J. Kainar, V. Hrabě, J. Topol, P. O.

Hviezdoslav, M. Huptych aj.) nad cizími (W. Blake, J. Super-ville, J. Prévert, V. Lindsay, E. Jandl, B. Herzt, M. Oliverová, W. Szymborská aj.). Nezaznamenali jsme již nápadnější příklon k textům humorným až nonsensovým, příznačný pro polovinu devadesátých let.

Méně se vyskytovaly problematické jevy minulých přehlídkových ročníků např. ošidně vypreparované "úryvky", necitlivé průběžné zásahy do zvolených předloh nebo nerespektování zásad volného verše. Zato bohužel nijak neubýlo častých nezamýšlených, leč výrazných obměn textů. Řidčeji jsme se setkávali s přednesem nekontaktové ztišeným až šeptaným, podobně jako s výstupy samoúčelně exhibicionistickými; ojedinělá práce s kostýmem či rekvizitou zůstávala funkční. Dostatečně liberální časový limit nikdo nepřekročil, takže k nepříjemným následným diskvalifikacím soutěžících nedošlo. Jako obvykle pořadatelé zajistili magnetofonové nahrávky celého druhého kola.

Nemáme tentokrát v úmyslu detailněji komentovat jednotlivé interpretační výkony nejlepších soutěžících a spokojíme se tedy základní faktografií 33. ročníku MFP, jehož dvě kategorie byly podle očekávání rozděleny nerovnoměrně. Do přehlídkových letopisů se častěji zapsali čeští soutěžící.

Početnější, dvěma třetinami účastníků oblesanou **I. kategorii (15-19 let)** vyhrála vysokým ziskem **83 bodů** (předchozí vítězka Katarína Ďaďoyská získala o 11,5 bodu méně) **Helena Baráthová ze Šamorína s úryvkem monologické prózy Pára Lagerkvista Sibyla a koláže z děl Kennetha Rexrotha Pavučiny bytia**. V patrném odstupu ji se 79,5 body následovala Pražanka **Tereza Hofová** (F. Kafka: Sen; W. Blake: Enionin nářek), zároveň nositelka Ceny Jiřího Brolla, udělované na památku zesnulého spoluzakladatele MFP za osobitý dramaturgický výběr a odpovídající interpretaci recitátorovi do 18 let. Třetí byla **Lenka Kubová z Bavorova** (I. Wernisch: Jednoho jarního dne; E. Jandl: Sový), mající o bodík méně. Slibnými výkony zaujali rovněž Jan Adámek, Jakub Doubrava, Pavel Oubram, Markéta Ko-

Vítězové 33. MFP ve Valašském Meziříčí 1997. Zleva: Dušan Utinek, Alexander Harman, Vladimíra Bezdíčková, Helena Bartáková, Lenka Kubová, Tereza Hofová
Foto: archiv autora

courková, David Pešek, Paulína Böhmerová a Pavel Nepustil.

U méně zastoupené II. kategorie (nad 20 let bez horního věkového omezení) přesvědčivě náležel nejčestnější vavřín v oceněníhodné výši 93,5 bodů (předchozí vítěz David Kroča vybojoval 87 bodů) nejstaršímu soutěžícímu, šestatřicetiletému matadorovi ing. Dušanu Utinkovi z Moravského Krumlova, programově zaměřenému k náročnému odkazu Josefa Kainara (Novoroční rozhovor; Poezie, jak jsi pořád krásná). Pomyslnou stříbrnou medaili s 87,5 body převzal **Alexander Harman z Martina** (V. Golavkin: A toto vidíš?; B. Hertz: Idealista) před **Pražankou Vladimírou Bezdíčkovou** (R. M. Rilke: Slepá; W. Szymborska: Terorista, ten hledí) s 84 body. Čtvrtá **Jana Machalíková z Prahy** (Saki: Haraburd'árna; J. Zahradníček: Obět' Abraháмова) obdržela Cenu 17. listopadu za nejlepší přednes českého nebo slovenského autora. Příznivě na sebe upozornili také Slovenky Soňa Pariláková a Lucia Butašová i Radovan Plášek ze Vsetína. Jako obvykle se ti nejlepší z obou kategorií představili na závěrečném slavnostním defilé v pořadu "Se štítem".

Alena Chejnová, vítězka autorské soutěže v kategorii prózy při vyhlášení výsledků na 33. MFP. Foto: archiv autora

Jakožto možný počátek nové tradice proběhla ve Valašském Meziříčí rovněž soutěž v oboru poezie i prózy pro mladé autory od 15 do 30 let, kteří dosud knižně nepublikovali. Samostatná odborná porota pod vedením Pavla Chalupy posuzovala celkem 126 prací, a to většinou básnických. První cenu v kategorii poezie získal Tomáš Repčiak ze Spišské Nové Vsi před Irenou Václavíkovou z Ostravy a Petrem Káčerem z Čeradice. Nejlepší prozaičkou byla vyhlášena Alena Chejnová ze Sibiřiny, následována Róbertem Kačenákem (Košice), Petrem Karpinským (Spišská Nová Ves) a Jiřím Najvertem (Ostrava). Nejlepší příspěvky soustředil pohotově vytištěný sborníček *Přistání na naději*. Úmyslem organizátorů je změnami propozic tuto soutěž co nejvíce otevřít a postupně vytvořit vrcholnou česko-slovenskou přehlídku s účastí vítězů rozličných literárních soutěží obou republik. I když úvodní ročník probíhal poněkud stranou zavedeného programu MFP, do budoucna se tu nabízí šance na inspirativní setkávání mladých literátů a recitátorů.

Do bohatého třídního programu, kde jako vždy převažoval soustředěně pracovní ráz, včlenily se rovněž dva kulturní večery - pořad Pavla Janouška z brakové literatury Lékařnickova dcera a Divoký Bill v podání členů Národního divadla moravskoslezského z Ostravy a vzpomínková montáž

pražské režisérky Heleny Glancové z díla Mariny Cvetajevové *Vyprávění o Soničce*.

Poslední Moravský festival poezie jako by s návratem do osvědčených modernizovaných prostor takřikající chytíl druhý dech. Zaujal hojnou účastí soutěžících i zvýšenou kvalitou jejich interpretačních výkonů, rozšířil se o autorské klání a v současné utilitárně zaměřené době nadále usiluje o udržení partnerské duchovní pospolitosti Čechů, Moravanů a Slováků. Zdá se tedy, že se o jeho budoucnost nemusíme obávat.

Vít Závodský

Ostravské Setkání divadelníků podesátětřetí...

Nemám rád výročí - všeho druhu. Snad pro všechna ta bývalá, která jsme museli slavovat... Ale nakonec nezbylo letos, než překonat averzi a slavit. Divadlo dosáhlo požehnaného věku deseti let, tři jeho členové současně třiceti, čtyřiceti a padesáti let. A všichni chtěli slavit a blahopřát a nechat si blahopřát... A jak jinak slavit s divadlem, s DIVIDLEM, než Setkáním? Tradičně v Ostravě a již po třinácté v listopadu.

Oslavovat s námi (a obdarovat nás svými představeními) přijelo na 300 lidí z Moravy, z Čech, ze Slovenska, ale i z Polska. Během třech dnů, od 14. do 16. listopadu 1997 na Setkání k vidění 38 představení, a to jak v prostorách DIVIDLA - v DDM na Korunní, ale i v Klubu Atlantik v Ostravě a v Lázních Klimkovic. Mimo to se po celý čtvrtek mohli zájemci účastnit práce v jednotlivých dílnách, které vedli odborní lektoři: Šamani ze Slovenska, Luděk Richter z Prahy, Tomáš Doležal z Brna. Jen ta jedna, režijní, s Václavem Klemensem z Ostravy, se pro nemoc neuskutečnila - snad příště...

Zastoupeny byly všechny možné žánry divadla a jevištní produkce: Loutkové divadlo pro děti (Luděk Richter a společnost Kejkliř, ale i Divadlo Studna Hosín - Vít a Marčík), studentské divadlo (Kšandy a Bezpečí Brno, V soukolí Havířov) zajímavá představení studentů gymnázia z Českého Brodu, směřovaná především k postiženým dětem (DS Nadoraz), zvláštní arteterapie divadlem v podání souboru Mariánům z Opavy, která nebyla až tak divadlem pro diváky, ale spíše určena dovnitř souboru.

O Enšpíglvi hraje oddíl Bráškové ostravského Dividla. Foto: Ivo Mička

Neslyšící děti z polského Przemyšle přivezly pantomimu, tanečníci ze Sejny v Polsku zase výrazové taneční divadlo, skvěle technicky zvládnuté, s obrovským emotivním nábojem. Divadlo poesie bylo zastoupeno "Verši" v podání G-Dividla Ostrava. Zajímavá byla Divadelní škola Kolín v obou svých vystoupeních, stejně, jako malá Brnkadla z Brna. To velká Brnkadla - Stařící byla ve svém "Zástupu" nejen zajímavá, ale jejich divadlo bylo už úspěšným pokusem o skutečný divadelní tvar - stejně jako nádherná drobníčka Kapky Humpolec. Obě představení Hudradla

Zliv ovšem byla skutečným vrcholem. Především "Píšťalka" je nádherným, výsostným prožitkem a zážitkem diváků - i hrajících!

Divadlo Ostrava bylo nejen organizátorem a realizátorem celé této akce, ale členové všech pěti oddílů se také představili svými vystoupeními. Stačili přitom i vydávat časopis Setkání "UCHO", byli hosteskami souborů, umývali nádobí po 300 jedlicích 3x denně, snažili se všem svým hostům vytvářet pohodu a plnit každé jejich přání. A v rámci Setkání se setkali i bývalí a dnešní členové Dividla, aby společně oslavili deset let od náhodného vzniku písničkami, videozáznamy a hlavně - setkáním!

V prostorách Domu dětí a mládeže v Ostravě - Mariánských Horách, kde Divadlo před šesti lety našlo svůj druhý - opravdový - domov, bylo po čtyři listopadové dny skutečně rušno. Snad se ten pocit domova podařilo aspoň trochu vytvořit v každém účastníku našeho Setkání, snad se všichni budou do Ostravy rádi vracet, a nejen ve vzpomínkách.

Na závěr bychom chtěli poděkovat těm, bez jejichž aktivní (a to nejen finanční) pomoci by se naše Setkání nemohla uskutečnit: MŠMT a MK ČR, VZP Ostrava, MCHZ Ostrava, SME Ostrava, a.s., Pekařství UNIS, Generálnímu konzulovi Polské republiky, Obecnímu úřadu městského obvodu Mariánské Hory, Školskému úřadu Ostrava a mnoha dalším, bezejmenným a neviditelným pomocníkům.

Saša Rychecký, vedoucí souboru DIVIDLO

Ohlédnutí za Čechovou Olomoucí

V polovině listopadu minulého roku proběhl v Olomouci už 13. ročník nesoutěžního festivalu amatérských loutkářských souborů Čechova Olomouc. Tento festival vznikl v roce 1973 z iniciativy Vojtěcha Cinybulky, dr. Erika Kolára (osobnosti loutkářského světa pražského) a principála olomoucké Kašpárkovy říše Zdarka Popa. Jméno ing. Františka Čecha v záhlaví symbolizuje vedle autorského a zakladatelského podílu tohoto loutkářského průkopníka 20. a 30. let především jeho

zásluhy organizátorské, zapalující a stmelující. Z tohoto pohledu nám má tento skromný a pilný člověk i dnes co říci, třebaže právě letos uplyne 100 let od jeho narození, a je to už 47 let, co odpočívá na černovířském hřbitůvku.

Loutkáři sice hrají především pro své diváky, ať malé či velké, ale hledají si i cesty k sobě navzájem, aby se setkávali ve své práci, obohacovali a inspirovali. Tak charakterizují své snahy i organizátoři ČO, kterými jsou SAL SČDO, Slovanský dům v Olomouci a jeho soubor Kašpárkova říše. Letos si pozvali soubory z Prahy, Třebíče, Chrudimi a Kopřivnice. Domácí Kašpárkova říše se na své scéně představila vlastní marionetovou adaptací Karafiátových Broučků. Všeestranně vybavené jeviště poskytlo pak prostor i chrudimskému souboru Kacafirek, který přivezl rovněž marionetovou inscenaci Fr. Štrajta Tři náramky. Výhodou olomouckého festivalu je možnost využít i velkého sálu; ten při Pejskovi a kočičce kopřivnické Rolničky téměř "praskal ve švech". Také Drak Kabrňák a Princezna Růženka dovezená z Třebíče (autor a principál M. Blaha) se setkala s dobrým diváckým ohlasem. Princezna Růženka o to víc, že to bylo představení, které ještě před Čechovou Olomoucí sehrálo Zdravičko doma dvakrát ve prospěch mateřské školy z Olomouce-Černovířa, postižené povodní. Pestrá paleta nabídek loutkářských

Kašpárkova říše Olomouc / Jan Karafiát, Mirka Nohelová: Broučci

žánrů obsahovala ještě dvě představení pražských souborů, zaměřená na uplatnění v hernách mateřských škol. V komorním prostředí učebny odehrála Říše loutek Cervenou Karkulku J. Čermákové a pohádku O Kulihráškovi téže autorky. Pražské Pimprle se prezentovalo Perníkovou chaloupkou J. Davidka.

Program byl doplněn večerním přátelským posezením loutkářů (snad mohlo být více využito k besedě o zhlédnutých představeních - i když nesoutěžních!) a výstavkou, zaměřenou jednak k 25. výročí vzniku loutkářské organizace SAL SČDO, jednak k práci výtvarníka Vladimíra Leštiny.

Nad pořadatelským souborem Kašpárkovou říší v té době visel Damoklův meč nevyřešené otázky budoucnosti. (Dnes můžeme doplnit, že Slovanský dům, sídlo souboru, byl sice v prosincové dražbě prodán novému majiteli, ale ten slíbil Kašpárkovu říši ponechat v jejích prostorách!) Přesto se podařilo vytvořit celému festivalu příjemné přátelské ovzduší. Díky sponzorům i obětavosti domácích loutkářů byla na úrovni organizace, ubytování, občerstvení i suvenýry, které si soubory odvážely domů. Zápisy v pamětní knize svědčí o tom, že sem soubory jezdí rádi a že účinkující diváci odjíždějí s dobrými dojmy a pocity.

Čechova Olomouc si neklade vysoké cíle přehlídky oslnivých špičkových představení. Důraz je tu kladen spíš na komorní atmosféru radostné služby dětskému divákovi i sobě navzájem. Loutkové divadlo je tu pociťováno jako jakýsi "elixír mládí", který ani loutkářům dříve narozeným nedává zestárnout a okorat.

Právě těmito myšlenkami byl inspirován útlý sborníček, jímž pořadatelé letošní ČO, věrni tradici, obdarovali své hosty. Na čtyřicetistraných stránkách bylo vzpomenuť životních jubileí výrazných osobností spojených s loutkovým divadlem: devadesátileté Anny Karasové z Olomouce, osmdesátiletého Františka Píska z Brna a pětasedmdesátníků Vladimíra Leštiny z Prahy a ing. Františka Čechila z Plzně. Stat' Emila Havlíka se zabývá sokolským loutkářstvím a rozhovor s ing. Petrem Slunečkem se dotýká jubilující organizace SAL SČDO. Optimistické vyznění myšlenek Josefa Křešničky o lásce ke svobodě a k loutkovému divadlu koresponduje s obrázkem Kašpárka a koníka od Vladimíra Leštiny. Zdá se, že po dlouholeté spolupráci se zvěčnělým Vojtěchem Cinybulkem našla Čechova Olomouc "svého" výtvarníka právě v profesoru Leštinovi. Jeho životnímu jubileu a jeho tvorbě pro děti a pro loutkové divadlo byla věnována velká část už zmíněné výstavy, jeho grafiku si účinku-

Senioři Zdravička z Třebíče / M. Blaha: Drak kabrňák
Foto: archiv souboru

jící odváželi jako suvenýr, jeho kresbičky pohádkových postav si jistě ještě teď omalovávají pastelkami malí diváci, jeho vtipné ilustrace k olomoucké pověsti o černém koni - ve zvětšené podobě - se staly loutkami pro zpestření večerního programu.

O představeních, o loutkách na výstavě, o hostech a jejich plodných rozhovorech - o tom všem by se dalo psát a povídat dlouho. Ale základem všeho bylo loutkové divadlo a divadlo je vždy dílem okamžiku: teď a tady. Nebo teď už spíš lépe řečeno: tehdy a tam... Tehdy v listopadu se v Olomouci konal užitečný nesoutěžní loutkářský festival. Díky za něj.

Mirka Nohelová

KAŠKOVÁ ZBRASLAV PODRUHÉ

II. ročník přehlídky jednoaktových her nazvaný po významném zbraslavském rodáku Kašková Zbraslav se konal po loňském úspěšném pokusu ve dnech 29.-30. listopadu 1997. Byl uspořádán především zásluhou Zbraslavské kulturní společnosti, Amatérské divadelní asociace a za podpory Ministerstva kultury České republiky. Zdá se, že II. ročník této záslužné akce rozhodl definitivně o tom, že půjde o přehlídku stálou a každoroční, která má navíc velké šance být záležitostí nejen ryze regionální.

Ostatně, náznaky rozšířeného zájmu se objevily už v letošním ročníku, neboť v bohatém programu přehlídky se objevily i dva soubory mimopražské: DS Scéna Libochovice a Divadelní studio D3 Karlovy Vary. Zejména karlovarský soubor byl výrazným obohacením přehlídky.

Účast jmenovaných souborů byla jedním z nových rysů Kaškovy Zbraslavi. Další vítanou novinkou bylo rozšíření hracích dnů, což mělo kladný vliv na kvalitnější přípravu souborů a současně bylo možné rozdělit účinkující soubory do dvou dnů podle uváděných žánrů. Dvoudenní program pochopitelně nabízí i další časové možnosti pro případný větší počet přizvaných souborů.

V přehlídce se představilo celkem 10 divadelních kolektivů a jeden sólista - Miroslav Rada z DS Máj - s monologem. Zatímco první den byl věnován výhradně klasickým autorům (3x Čechov, 2x Klicpera), druhý den přinesl mnohem pestřejší výběr včetně divadla poesie a původní tvorby. Ukazuje se, že řada souborů už pojímá Kaškovu Zbraslav jako akci, již je příjemné se každoročně zúčastnit (např. DS Máj, DS Refektář Sokola Jinonice, DS Teta a samozřejmě soubor domácí). Objeví se však i mnozí noví účastníci, takže lze tvrdit, že vztah našich divadelníků k aktové hře, k poezii, ke kabaretu a k dalším méně provozovaným divadelním formám je stále hlubší.

Výsledný pohled na dramaturgii přehlídky je v podstatě velmi kladný. Pokud jde o klasiku, lze jen doporučit, aby se soubory nevázaly zásadně jen na nejznámější aktovky A. P. Čechova, i když tyto patří samozřejmě k vrcholům této tvorby. O větší zájem ovšem žádají i mnozí další klasičtí autoři jako např. Moliere, Cervantes, Gogol, Avarčenko nebo Labiche. Poněkud širší výběr lze zaznamenat u dramatiků českých: Ioni Tyl a Stroupežnický, letos dvakrát Klicpera. Ale i zde jsou další autoři, kteří si zaslouží pozornost: Neruda, Šamberk, Dyk, Herrmann, Šrámek aj.

Po stránce dramaturgické lze pochválit výběr komedií E. A. Longena *Už mou milou...* a Zdeňka Podskalského *Žena renezanční a zejména Andersenovu malou hříčku Já jsem Herbert, která se stala vrcholem celé přehlídky*. Serventiho poesie Za pět minut věčnost se svým stylem rámci přehlídky poněkud vymykala a ani autorské pásmo DS Máj Čtvrté přes osmé aneb Bez invence, ale s chutí nedosáhlo úrovně a vyzněním na podobný pokus hraný v minulém roce. Miroslav Rada si pro své monology dokáže najít vždycky vhodný a nosný text, takže patřil i letos s Čapkovým apokryfem k ozdobám přehlídky.

Dramaturgii Kaškovy Zbraslavi lze tedy až na drobné připomínky hodnotit velmi kladně. Totéž by se dalo říci o většině hereckých výkonů. Prokázalo se, že právě herecký materiál včetně řady nových tváří - je nejcennějším kapitálem amatérských souborů. Také výtvarníci prokázali, že mají smysl pro náznak a zkratku.

Kde je tedy onen zádrhel, který by nám dovolil ještě příznivější pohled na jednotlivá vystoupení? Samozřejmě, že v režii. A to už

tam, kde režisér také supluje práci dramaturga. Neměl by se bát škrtat, upravovat, aktualizovat, doplňovat text hudbou, a to vše v duchu svého záměru. Ale pozor: za aktualizaci nelze považovat třeba Čechův text doplněný o 2-3 dobové narážky. Režiséři si často nedovedou uhlídat rytmus svého představení, zejména v začátku hry (Medvěd, Potopa světa) nebo se jim vytratí výraznost pointy (Chirurgie, Už mou milou). Nedokáží herce vyburcovat k větší aktivitě, která by opepřila konflikty. V aktové hře nelze ztrácet mnoho času dlouhými úvody, postavy musí „šlapat“ hned od otevření opony.

Je třeba plně ocenit kvalitní organizaci, propagaci, i účast diváků. Snad jen závěr přehlídky a její hodnocení by zasloužilo vhodnější a hlavně klidnější prostředí, zvláště když se při něm předávají vždy ceny a čestná uznání - letos bylo celkem 8 významnaných a soubory čekají třeba celý den na kritiku a slova odborníků.

Na úplný závěr lze popřát zbraslavským divadelníkům i Amatérské divadelní asociaci, aby jim všem vydržel elán i do dalšího ročníku. Měl by naplnit po všech stránkách úsloví „do třetice všeho dobrého!“

Luboš Šterc

FAUSTOVÁNÍ '97

Začátkem 90. let se Josef Brůček, divadelník a loutkář, známý zejména návštěvníkům Loutkářských Chrudimí, stal vedoucím bechyňského Kulturního domu. Když od prvních okamžiků svého „ředitelování“ začal do Bechyně přitahovat regionální i celostátní akce hlavně divadelního charakteru, zdálo se to mnohým jako donkichotské počínání. Dnes je však situace taková, že Bechyně vnímána právě díky svému Kulturnímu domu a jeho aktivitám - nejen jako čilé jihočeské kulturní centrum, ale díky řadě celostátních dílen a přehlídek, které inicioval nebo na nichž spolupracuje Josef Brůček, vstoupila do podvědomí divadelníků v celé republice. Je tomu tak proto, že bez nadsázky v každé roční době hostí bechyňský Kulturní dům nějakou akci, která přitahuje divadelníky hledající inspiraci a nové podněty. Dokonce o pár dnů před Vánoce, kdy se tu děje Faustování.

Historie této dílny sahá až do roku 1989, kdy se v listopadu měl konat první ročník přehlídky amatérských inscenací pro dospělé, který chystalo divadelní oddělení tehdejšího ÚKVC spolu s Janem Urantem z Ostravy. Dílna se začala rodit jako odpověď na situaci v amatérském loutkářství, které se tehdy mohlo prezentovat jedině v Chrudimí, kde každé představení pro dospělé bylo stále pocíťováno jako anomálie nebo přinejmenším jako výjimka z pravidla. Tyhle emancipační snahy v českém amatérském loutkářství pro dospělé samozřejmě nazrávaly dávno předtím, ale teprve koncem 80. let bylo možné na ně reagovat také institucionálně. Vzpomínám si docela přesně na to, že první dílna amatérských loutkářských inscenací byla ohlášena na 24. listopadu 1989... V tu chvíli však přišly důležitější události, které se většinou odehrávaly v jiných prostorách než v divadelních sálech. A tak byla dílna odložena o celý rok - na začátek prosince 1990 a do zcela jiných končin (v Ostravě na pořádání takovéto akce nebyly už rok po listopadu 1989 ani objektivní, ani subjektivní podmínky) - do Českých Budějovic. A když v roce 1991 vznikla ARTAMA a o amatérské loutkářství v ní začal pečovat Luděk Richter, dostala dílna jméno Faustování a na dva roky se přestěhovala do Svítav, aby se ale brzo vrátila opět do jižních Čech. Tentokrát zakotvila u Josefa Brůčka v Bechyni a zdá se, že se jí tam daří dobře.

Faustování 1997, národní přehlídka loutkářských inscenací pro děti i dospělé spojená s dílnou tvořivého loutkářství, jak zní její oficiální podtitul dnes, se konalo od 5. do 7. prosince. Cenné na něm bylo především to, že to byla opravdu dílna. Účastníci tu mohli vidět nejen čtyři hotová představení

(přesněji řečeno pět - protože závěrečná Chaloupka v lese byla logickou, byť neplánovanou tečkou Faustování), ale také blok tří ukázek rozpracovaných inscenací. A ještě z jednoho důvodu pokládám Faustování za přínosné: bylo setkáním loutkářských amatérských i profesionálních, přesněji řečeno agentážních skupin. Na druhou stranu si nejsem jist, zda pootevření dílny dětským divákům (a dokonce i dětským souborům), k němuž došlo vystoupením humpoleckého souboru Kapka v neděli dopoledne (což bylo možné brát jako nabídku bechyňskému publiku), ale hlavně rozšířením podtitulu akce „národní přehlídka loutkářských inscenací *pro děti...*“, nepovede k rozmlnění koncepce této dílny. Myslím, že by to byla škoda. Nepatřím mezi zastánce úzkostlivě, samoučelně dodržované druhové a stylové čistoty, ale myslím si, že soustředit se na menší plochu znamená jít do hloubky. A loutkářství pro dospělé to potřebuje.

Z „hotových“ inscenací byla na Faustování první v pořadí inscenace známé profesionální skupiny Divadlo Continuo, dnes sídlící v Malovicích, **Legenda o princí Filipovi**. Hned od prvního okamžiku se divák setkává s jedinečným vedením loutky, který jí dává maximální výraz, jakého může dosáhnout. Působivá scéna - dřevěná konstrukce - poskytuje ve svých proměnách řadu zajímavých hracích prostorů. Fascinace kouzlem změny a působivost některých obrazů je však u diváka někdy narušována očekáváním, zda provedené přestavby opravdu technicky zafungují, je-li nově vybudovaná hrací plocha dost pevná atd., což bohužel diváka ruší ve vnímání příběhu, zvláště, má-li být budován na kouzlu a magii. Právě skvěle vytvořený prostor pro tajemství, kouzlo a magii je obrovským potenciálem inscenace. Ve scénách, kdy zlo vystupuje na povrch a zasahuje do lidských plánů a osudů, na nás z jeviště působí živly ve své syrové i stylizované podobě a divák v nich může zahlédnout kontury jakýchsi inciačních mystérií, zasvěcujících člověka (prince Filipa? diváka?) do řádu světa. Tvůrci inscenace mají pro tento aspekt cit, a tak i přestože se při bechyňském představení nepodařilo tuto možnost zcela využít, nezůstalo po ní jen hluché místo.

Předmětem diskuse seminaristů se staly především tři tematické linky inscenace: motiv zla, osobní zrání prince a vývoj postavy krále. Diskutovalo se zejména o tom, nakolik se obě postavy skutečně vyvíjejí, jak se to projevuje (v jejich jednání a v použitých divadelních prostředcích) a jak aktivní úlohu v tom sami hrají. Motiv zla jako hybné síly či protisíly těchto procesů lze potom nahlížet z různých perspektiv, jejichž posouzení ale patří už do oblasti filozofie. Sama inscenace nám však bohužel neposkytuje své vlastní jednoznačné východní stanovisko, z kterého by byly budovány všechny významy. Přesto se příběh nerozpadá a směřuje skrze pohádkovou triádu princových činů k nutnému završení. A příjemné je, že zároveň nabízí řadu implicitních témat, jako je princip vztahu otce a syna nebo rozdíl role vladaře a role otce.

Sobotní odpoledne zahájil loutkářský soubor Kapka z Plzně (ved. Dana Jandová) inscenací, s níž se setkali už diváci poslední Loutkářské Chrudimi, **Jablko...** Na Faus-

tování bylo **Jablko...** zřejmě nejpropracovanějším divadelním tvarem, v němž se téma (svár o interpretaci „prvotního hříchu“) setkal s přesvědčivě použitými loutkářskými postupy a s osobnostmi amatérských herců. Veřejná diskuse po představení byla zajímavá v tom, že v tomto pevně stojícím tvaru dokázala souboru odhalovat ve věčné diskusi drobná opomenutí nebo nedůslednosti (vztah mezi hlasovou stylizací a stylem herectví, které s sebou automaticky nese maňásek atd.), jichž bylo možné se přístě vyvarovat.

S těžkými zbraněmi vyrazil na diváky Daniel Tesař, který po odchodu z Continua vytvořil jednočlenné divadlo KVELB. V Bechyni vystoupil s inscenací **Stará pověst**, k níž si sám napsal text a hudbu, navrhl a vyrobil loutky a scénu (efektně, nicméně dosti krkolomně skládací paraváno-stůl) a kterou sám odehrál. D. Tesařovi nelze upřít herecký talent a notnou dávku komediantské suverénnosti, s níž se do tohoto maxisousta pustil. První minuty se divák nechá rád unášet smrtí jevištních nápadů (včetně ohňových efektů), zručným loutkoherectvím i schopností improvizovat. Jak jde čas, začnou se však vkrádat otazníky: Proč se vlastně musí scéna neustále přestavovat? Proč se na diváka útočí pyrotechnickými a dalšími efekty i tehdy, když k tomu nejsou důvody? Kdo je kdo v tomto pořádně spleťtém příběhu? Proč mají postavy pseudoslovanská jména, jako Gradoboř nebo Živa? Proč se tomu celému říká pověst, když jde chvílemi o pohádku, chvílemi o legendu..., ale ze všeho nejvíce o nepřehlédnou žánrovou směs? Atd. Atd. Pokládám za příznačné, že v předlouhé diskusi o představení vycházelo čím dál tím zřetelněji najevo, že D. Tesař si na mnohé otázky nejen neumí, ale dokonce ani nechce (!) odpovědět. A tak z představení i z debaty vyplynulo, že by inscenace jako sůl potřebovala v první řadě dramaturga, který by této do sebe zahleděné a poněkud exhibicionistické one man show pomohl zpřehlednit a najít téma, žánr a řád.

Nedělní program Faustování tvořilo vystoupení další Kapky, tentokrát humpoleckého dětského dramatického souboru Jitky Fojtíkové. Inscenace japonské pohádky **O stařečkovi, který dával rozkvěst stromům**, má dobrý základ v drammatizaci Mirka Slavíka. Jeho scénář je přehledný, pokorný k poetice a atmosféře východní předlohy a jde naproti možnostem dětského souboru. Je sympatické, že Jitka Fojtíková se svým souborem si byla poetiky textu vědoma a inscenaci postavila více na chórckém vyprávění než na individuálních hereckých výkonech a také že se vyhnula všem zbytečným efektům. Od dubna, kdy jsem představení viděl poprvé na regionální přehlídce dětských souborů, shodou okolností také v Bechyni, se inscenace usadila, stala se přehlednější a děti v ní působí přesvědčivěji. Úzká spolupráce s Mirkem Slavíkem je na vývoji souboru a jeho vedoucí zřetelně vidět a přinesla své výsledky. Další cesta by však měla, podle mého, vést k hledání vlastního stylu a vlastních témat.

Už v úvodu jsme se zmínili o tom, že rozhodně k nejzajímavějším vystoupením Faustování 1997

patřily tři ukázky rozpracovaných inscenací, které vytvořily sobotní dopolední blok.

Středoškolský soubor Louže, už svým názvem napovídající příbuzenství s plzeňskou Kapkou (i s touto skupinou pracuje Dana Jandová), předvedl část inscenace, která se zatím jmenuje **Kde jsou lidé?** a která vychází z Malého prince A. de Saint-Exupéryho. Představení se otevírá obrazem lidské nekomunikace - na prostý pozdrav nikdo neodpovídá, jen každý v davu mechanicky opakuje mrtvá, nic neznamenající slova. A pak následuje několik setkání se známými postavami z Exupéryho planetek - král, počtář, pijan... - vždy s jiným Malým princem, hercem, který si pro danou epizodu vezme kolem krku velkou bílou šálu. Obrazy nekomunikace se před divákem střídají jeden za druhým, ale zatím z této série nevyplývá nic dalšího, protože téma si, zdá se, soubor ještě nepojmenoval přesněji (několikrát, refrénovitě opakovaná věta "Dospělí jsou rozhodně strašně zvláštní..." je příliš obecná a z úst teenagerů nezní moc přesvědčivě) a nerozhodl se ještě, zda půjde cestou příběhu, nebo cestou více méně lyrické koláže. Ruku v ruce s tímto rozhodnutím bude nutné uvažovat o tom, zda a jak využívat zatím nahodile přimíchaných sborových ech, zda, jak a kdy využívat scénicky zajímavého objektu - velké látky se otvory (která zatím plnohodnotně funguje vlastně jen u krále), jakou podobu dát textu (položít důraz na dialogy, nebo na vypravěčský part - a kdo vlastně bude vypravěčem?), jak nakládat s kytarou atd. To všechno jsou otázky, které polotovar zatím provokuje u diváků a o nichž se také při velmi zajímavé, vskutku konstruktivní debatě hovořilo.

Neméně otázek vyvolala i druhá ukázka sobotního dopoledne, ukázka **Dramatického kroužku při Centru tvůrčí dramatiky Praha** (ved. Mirka Vydrová). Inscenace, na níž pracují členové tohoto souboru zhruba středoškolského věku a která zatím ještě nemá titul, se rodí jako reakce na některé myšlenky obsažené v knize Prorok. Ukázka předvedená v prosinci v Bechyni byla sérií nahozených etud, doslova hromadou materiálů, zajímavého, ale ještě málo opracovaného. To, co ji - na rozdíl od předchozí ukázky - nechybí, je téma, kterým jsou členové souboru zaujati a s nímž se - někdy doslova - perou. Od prvního okamžiku dávají najevo, že představení bude o otázkách a otáznících, do nichž se v životě zaplétají, přes které klopýtají, které kolem nich vytvářejí sítě nebo které je mohou i spojit. Tam, kde využívají metafor (zvláště v druhé polovině ukázky při některých etudách, kde se pracuje s provazy jako s obrazy vazeb, pout i smyček v mezilidských vztazích a situacích), je jejich představení působivější, tam, kde upadají do popisnosti (papírové otázníky, láhev jako břemeno...), se etudy stávají příliš prvoplánované. Pouhými ilustracemi jsou zatím snové, jednoduchou a herecky a technicky zatím málo zvládnutou stínohrou realizované pasáže, poněkud nahodile působí zatím pohybové asociace na pocity, kterými se člověk čas od času cítí pronásledován (deprese - zrada - strach - chaos...). Stadium, v němž inscenace pražského DK CTD je, napovídá, že se patří rodí montáž obrazů, klíč k její kompozici se však zatím ještě nerýsuje. Mohly by jím být stejně tak myšlenky

z knihy, které se dvakrát či třikrát v ukázce mihnou, ale zatím jako klíč nefungují, mohly by se jím ale docela dobře stát třeba i provazy jako symbol vztahů, z nichž může někdy vyrůst síť, někdy past... V každém případě bylo dobře, že DK CTD dal nahlédnout do své dílny, protože uvažování o rodícím se tvaru bylo přínosné nejen pro jeho členy, ale i pro ostatní účastníky Faustování.

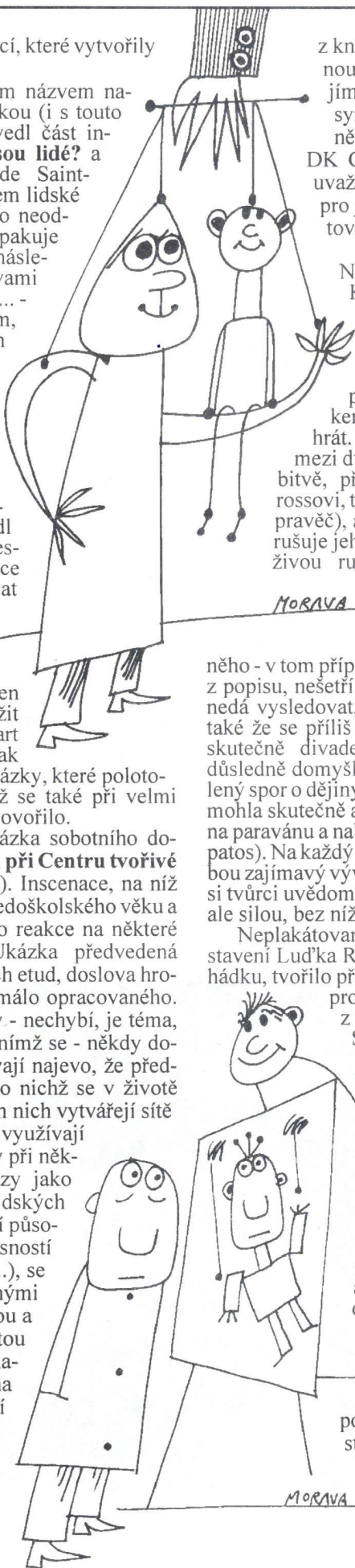
S třetí ukázkou vystoupil soubor **AŽ NAD NO** soukromé školy Anežky České z Českého Krumlova. Na rozdíl od dvou předchozích představení bylo **Dobytí Milána** určeno nepokrytě k pobavení publika, které neočekává hlubokomyslné divadlo. Jeho tvůrci dokonce tuto inscenaci prohlásili přímo za "hospodskou", protože je výsledkem spontánní zábavy a v hospodách se má i hrát. Dobytí Milána je jakýmsi apokryfem o sváru mezi dvojím pohledem na české dějiny: O památné bitvě, při níž Čechové pomohli Bedřichu Barbarossovi, tu píše/vypráví "tak řečený" Dalimil (živý vypravěč), a systematicky mu jeho důstojný pohled narušuje jeho žena (spodová loutka s obldnou hlavou a živou rukou, jejíž grotesknost má podtrhávat i nepříjemně deformovaný hlas). Historie, o níž se vypráví, se odehrává tu na dvojitém paravánu v provedení

plošných loutek, tu před paravánem či okolo něho - v tom případě nastupují živáci s klíbnami. Jak je zřejmé z popisu, nešetří se tu loutkářskými prostředky, ale zatím se nedá vysledovat, který bude tím klíčovým, nosným. Škoda také že se příliš mnoho odehraje jen ve verbální rovině, že skutečně divadelních akcí je zatím poskrovnu, ačkoliv důsledně domyšlený loutkářský přístup by mohl takto nastolený spor o dějiny divadelně povýšit (Dalimilova manželka by mohla skutečně akcemi zasahovat do formování obrazu dějin na paravánu a nabourávat tak Dalimilovi jeho pokus o falešný patos). Na každý pád si myslím, že i tato inscenace má před sebou zajímavý vývoj. I v tomto případě je však podmínkou, aby si tvůrci uvědomili, že dramaturgie není jen ozdobou divadla, ale silou, bez níž tento druh umění nemůže existovat.

Neplakátovanou tečkou Faustování '97 bylo drobné představení Lud'ka Richta **Chaloupka v lese**, které, ač jde o pohádku, tvořilo přesnou a stylově čistou tečku loutkářské dílny pro dospělé. Chaloupka v lese, jedna z pohádek z národopisných sbírek akademického spolku Slavia (výbor z těchto sbírek vyšel v Odeonu v roce 1984 pod názvem Pohádky a pověsti našeho lidu), je hmatatelným dokladem toho, že pohádka nebyla původně žánrem určeným dětem. Bylo zážitkem sledovat, jak Luděk Richter přesně vyhmátl podstatu, princip, na němž pohádka funguje - totiž spolu s posluchači/diváky sdílené potěšení ze hry s postavami a fabulí - a na tom postavil svou jednoduchou inscenaci. Nepotřebuje k tomu nic víc než stůl a špalek (dřevočku Kateřinu), pár rekvizit a - dávku improvizace vyplývající z reakcí diváků.

Na závěr je třeba ještě dodat, že Faustování proběhlo díky ARTAMA Praha a občanskému sdružení Tatramani Sudoměřice u Bechyně a s nemalou podporou Kulturního domu Bechyně, Ministerstva kultury ČR, Open Society Fund Praha, Městského úřadu Bechyně, VD Jihotvar Bechyně a firmy Keramika Sušer Bechyně.

Jaroslav Provazník a Lukáš Horáček

První chod z bechyňské divadelní kuchyně „Bechyňské perlení“ Jihočeši neochutnali

Bechyňský kulturní dům a jeho pracovní tým v čele s Josefem Brůčkem se v posledních letech stal pozoruhodným fenoménem v oblasti amatérského divadelního dění a nejen v ní. Záběr tohoto kulturního stánku, jen v aktivitách, které jsou napřeny ke kultivaci amatérského divadla, je přinejmenším nevídaný, ne-li rekordní. Na přelomu ledna a února se zde koná **Bechyňské perlení**, setkání divadelních souborů, které nemají ambice konfrontovat své výsledky práce na půdě oficiálních přehlídek soutěžního typu. V březnu zde hostí dětské divadelní, loutkářské a recitační kolektivy na jihočeské regionální přehlídce nazvané **Jaro**. Červnová **Divadelní Bechyně** je akcí s nejdelší tradicí. Služe jako armádní divadelní festival. Příležitost na něm dostávají i civilní soubory z jižních Čech. Konec července náleží v Bechyni divadlům, která své produkce hrají pod širým nebem. Přehlídka těchto souborů nese příhodný název **Divadlo v trávě**. Mladé divadelní, loutkářské a recitační kolektivy mají v říjnu v bechyňském kulturním domě své **Nahlížení** - celostátní dílnu spojenou s vystoupeními souborů. V posledním měsíci roku se v Bechyni sjíždí loutkáři na **Faustování** - celostátní přehlídce loutkářských inscenací pro mládež a dospělé. To ještě zdaleka není vše. Své zázemí pro svoje tvoření našel v kulturním domě nejen jeden divadelní kolektiv, etc., etc... Jistě by bylo zajímavé pohlédnout do bechyňské divadelní kuchyně zevrubněji. Zajisté by takové nahlédnutí do bohatých divadelních aktivit a způsobů jejich zabezpečování mohlo inspirovat jiné. Už proto, že se nejedná o vysloveně atypické místo ani počtem obyvatel, neboť Bechyně je šestitisícovým městem, ani vybaveností - Bechyně disponuje kulturním domem, který nese podobné znaky jako většina nepřilíhající zdařilých víceúčelových objektů, postavených v posledních desetiletích. Do bechyňské divadelní kuchyně se na stránkách AS určitě vrátíme. Pohled'me nyní na první položku z výše uvedeného divadelního menu, na Bechyňské perlení.

Ve dnech 6.-8. února 1998 se **Perlení** konalo již počtvrté. Kromě shora vymezeného poslání akce se v propagačních materiálech, zvoucích soubory k účasti, píše o „...setkání všech klasických amatérských divadelních souborů, klasicky přístupujících ke klasickým textům, jež na klasických jevištích klasicky hrají pro klasické diváky...“ Dále se avizuje, že „...na čtvrtém Perlení, zrovna tak jako na prvním až třetím, nebude hodnotící porota, ale odborní lektori, kteří povedou povídání o viděném...“ a že „...chceme uskutečnit pokus, při kterém se na vybrané ukázce vybraného díla společně pokusíme hledat divadelní možnosti vyjádření toho kterého žánru, té které myšlenky... Zveme nejen všechny soubory, ale i všechny zájemce o poučení a nahlédnutí do kuchyně druhých.“

I stalo se, že Perlení opět obeslalo více souborů než mohlo být do programu zařazeno. Hlavním kritériem přijetí souboru byla míra ambic konfrontovat inscenace na soutěžních přehlídkách. Přednost měly především ty méně ambiciózní. Do programu se však posléze dostaly i soubory, které se nevyhýbají účasti na porotovaných přehlídkách, ba i některé, které je dokonce vyhledávají. Žel, stává se jakousi zvyklostí, že ty, z hlediska poslání akce nejžádoucnější soubory, které se zprvu objeví na programu Perlení, nakonec svojí účast odvolají. Letos tomu tak bylo v případě Divadelního klubu Jirásek z České Lípy, který měl vystoupit s Shakespearovým **Zkrocením zlé ženy** v režii paní Jiřiny Jiříčkové. Bez předběžné omluvy nevystoupil v programu očekávaný soubor MT divadlo z Moravské Třebové s inscenací **Co jsi mohl vidět Nostradame** podle M. Dimého a F. Kinga.

Co jsme na 4. Bechyňském perlení viděli.

Zahájilo jej **Divadlo hudby z Nymburka** inscenací hry **Jana Řehounka Useknuté ucho** v režii Jana Strejcovského. O této inscenaci, jako o poctivém a zdařilém pokusu o vpravdě divadelní výraz na řídké nedramatické předloze, obsahující sotva dvě dramatické situace, jsem psal v AS 4/97 na str. 21. Její bechyňské představení poukázalo (nadto, co již bylo napsáno) zejména na potřebu revize toho, co má být pro diváky ze zákulisí hry obnaženo a co zveřejněno utuláváno.

Jako druhé vystoupilo **Divadlo Vepřové výpečky z Varnsdorfu** s hrou **S.I. Witkiewicze Blázen a jeptiška**. Režisér Jiří Fedurco přečetl Witkiewiczovu hru z roku 1926 jako příběh lidí, usilujících osvobodit se ze společnosti přírčené dimenze existence. Inscenaci budoval prostředky výrazné hlasové, pohybové a výtvarné stylizace, rozlišující postavy hry. Výsledný tvar působí jako groteskní škleb, z něhož není

zamýšlené téma inscenátorů zřetelné, natož pak autorova hra v celé své bohatosti. Varnsdorfské provedení Blázna a jeptišky mi jen znovu potvrdilo, že tento text, zakotvený ve vidění absurdní reality, se vzpírá výrazné stylizaci, že jeho obsah vychází z realistického základu a přes něj se vyjevuje v plném záběru a ve skutečné obludnosti. Navzdory poněkud vzrušené diskuzi o představení, v níž se Vepřové výpečky snažily o všechno jiné než naslouchat hlasům z auditoria, byly páteční pozdní hodiny a první sobotní hodina v Bechyni zužitkovány k přemýšlení o divadle a jeho možnostech nejméně dostatečně.

Program sobotního dopoledne byl věnován divadlu pro děti. **Prácheňská scéna Písek** sehrála „pohádku“ **Zdeňka Kozáka Čáry báby Cotkytle aneb Tři zlaté zuby děda Vševěda**. Inscenace nesla pečeť pečlivosti a poctivé práce, zjevné mj. i ve scénografii a v hudební složce. Kozákova předloha není sice z nehorších, avšak k slušným textům má daleko. Výchozí dramatická situace další z řady pohádek na ruby zůstává autorem nevyřešena, osoby o sobě více povídají, méně jednají, skutečných dramatických situací není mnoho, slova, slova, slova... Soubor do textu nezasáhl, a tak se problémy textové předlohy přenášejí do inscenace. Nadto chybí odlišení důležitého od nedůležitého, vše je dopovězeno do posledního detailu jakoby filmovým způsobem, schopnost divadelní zkratky absentuje. Sympatický, herecky disponovaný kolektiv s režisérkou v titulní roli vyhověl žádosti dát své herecké síly k dispozici i mimo představení. A tak mohl kolega lektor Vladimír Dědek realizovat namísto dlouhého povídání praktickou ukázkou toho, jak lze přistupovat k budování dramatické situace. Veřejná zkouška vybrané části hry ozřejmila jeden z možných způsobů práce režiséra s herci.

Studentský soubor **Divadlo v soukollí z Havířova** si vybral pro svůj debut hru

Divadelní společnost **Hobit** Gymnázia z Jihlavy / Lev Birinskij: **Mumraj**
Foto: Jan Špringl

Markéty Bláhové Pasticčka. Tato hra počténá druhým místem v soutěži o cenu Alfréda Radoka v roce 1996, je z rodu básnických textů plných impresí, prolínajících hrou v různých časoprostorových rovinách. Očima současné mladé generace autorka nahlíží na devastaci lidských vztahů a životního prostředí, která vyrůstá z pokřiveného světa rodičů. Hra je to pro soubor stejně blízká a lákavá svým tématem, jako v jevištní realizaci obtížná. Divadlo v soukolí se s ní v režii Jana Karafy vypořádalo se ctí. Tam, kde se prosadilo autentické herectví, byla působivost inscenace největší. V sekvencích, v nichž převládaly prostředky stylizace, se již tak nedařilo. Zdá se proto, že textu prospívá autentický či chcete-li realistický herecký projev. Patrně však text otvírá reálnou možnost použití výrazné stylizace. Soubor se pokoušel, jak vyplynulo z povídání o představení, o způsob, založený na osobnostním herectví. Nedařilo se to. A tak vykročil oním druhým směrem, ale prozatím nenalezl optimální řešení. Členové tohoto mladého kolektivu nechali, díky své otevřenosti a zjevné potřebě a zájmu o své práci hovořit, nahlédnout do tajů své divadelní práce, což bylo pro všechny přítomné poučné a příjemné zároveň. Pootevření Pasticčky se zkrátka vyplatilo.

Dalším aktérem Perlení bylo **Divadlo (bez záruky) Praha**, které uvedlo původní text člena souboru **Lud'ka Andresky Jen hra**. Příběh mladého muže bez rodinného zázemí, který propadl alkoholu, je již od autora velice přímočarý až černobílý. Jinak nevyznívá ani inscenace. Nemałym handicapem je nepříliš šťastné typové obsazení hlavní role, kterou hraje sám autor, nemaje mnoho hereckých zkušeností. Nic by však nemělo být ztraceno, kdyby se hercům ve spolupráci s režisérem Janem Strejcovským podařilo rozžít dramatické postavy tak, jak se to daří Markétě Šafárikové, která je part-

nerkou Lud'kovi Andreskovi v roli Anny Přecechtělové.

Dramaturgickým bonbónkem zakončila v nedělním dopoledni bechyňské setkání **Divadelní společnost Hobit z Gymnázia v Jihlavě**. Nastudovala a uvedla v režii Zdeňka Krásenského a Borise Dočekala hru **Lva Birinského Mumraj**. Autor, ruský Žid, žijící od svých šestnácti let ve Vídni a později v Mnichově nastavil zrcadlo jak ruské smetance, tak zejména revolucionářům. Jeho komedie je z rodu Gogolova Revizora a ačkoliv je obrazem doby ruské revoluce z roku 1905, ze své aktuálnosti nepozbyla nic ani po uplynutí bezmála celého století. Inscenace gymnaziálního souboru vycházela z úpravy Ladislava Smočka a všechny, kdo vytrvali v Bechyni až do konce, potěšila. Herecký kolektiv, složený výhradně ze studentů, nemohl dostát potřebnému typovému obsazení a režie si nekladla úkol tento problém vyřešit. Podobně je to s jasným vymezením žánru. Škoda, protože by to nebylo až tak těžké. Ostatně, inscenace funguje nejlépe tam, kde opouští rovinu komedie charakterů a dostává se do žánru grotesky. To poukazuje na jednu z možností řešení. Smáli bychom se nejen Birinského vtipným replikám a situacím, ale navíc jejich divadelnímu zpracování. Některé pěkné herecké kreace, např. Jana Šprincila v roli Kozakova, zůstávají osamoceny vlivem nepříliš rozvinuté schopnosti nacházet motivace jednání a jednat v daných okolnostech, plnit řídící úkol v té které situaci. Tato herecká, ale i režijní nedostatečnost se vinula jako problémová nit více méně všemi inscenacemi, které byly na Bechyňském perlení uvedeny.

Povídáním o Mumraji skončilo 4. setkání divadelníků v Bechyni. Mumraj při něm nebyl, neboť mnohé soubory opustily hostitelské místo dříve, než bylo žádoucí. Nebylo to přinejmenším kolegiální vůči jihlavským, neboť sehrát úspěšně komedii pro

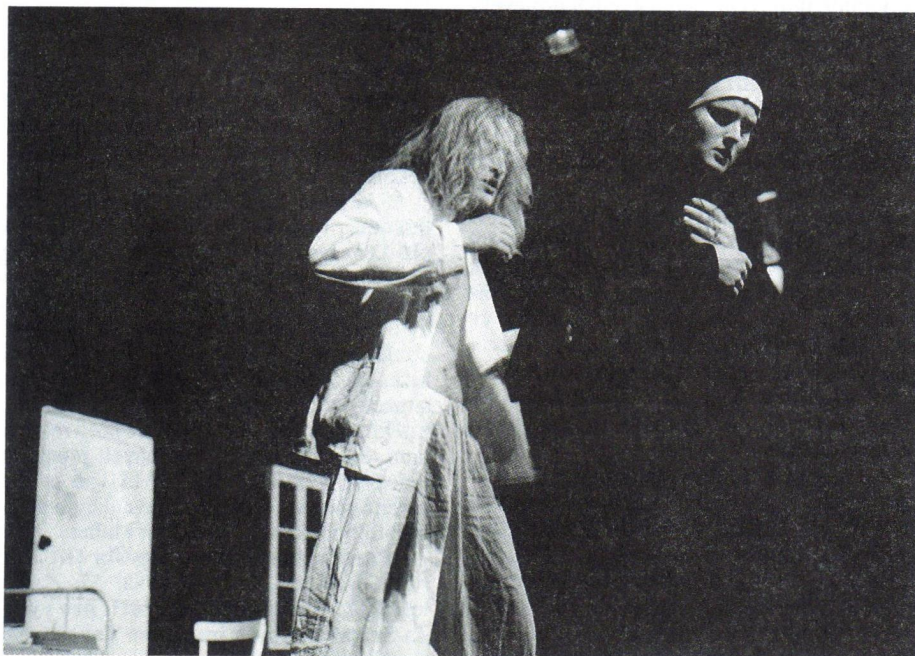

Divadlo (bez záruky) Praha / Luděk Andreska: Jen hra. Na snímku L. Andreska a Markéta Šafáriková. Foto: David Vojta

poloprázdný (a to je silné slovo) sál je fakticky nemožné. Více kolegiality by rozhodně prospělo, a to nejen v Bechyni. Pravda, tak tím Bechyňské perlení výlučně nebylo. Bylo, a to opakovaně, charakteristické tím, že se ho s výjimkou píseckých nezúčastnil žádný další jihočeský soubor. Ba dokonce ani místní soubor Lužnice, byť by to bylo „jen“ návštěvou představení hostujících souborů a povídáním o jejich inscenacích. Pradůvod ke konání Perlení byl přitom v tom, dát možnost divadelním souborům z jižních Čech, prezentovat jejich inscenace vedle výsledků divadelního snažení souborů odjinud a inspirovat je k další divadelní činnosti.

Jedno bylo na letošním ročníku přece jen výlučně - dramaturgie. A to i přesto, že kritérium výběru bylo takové, jak jsem napsal úvodem. Rozhodně nebylo kritériem sledování dramaturgické skladby programu. Dalo by se očekávat, že se bude hrát Lucerna, Strakonický dudák, Dalskabáty a jiné osvědčené hry české klasiky, že se objeví frekventované komedie Šamberkovy, Nestroyovy, Patrickovy atp. Nic z toho se neobjevilo. Vedle dvou skvostů světové dramatiky (Blázen a jeptiška, Mumraj) samé novinky české proveniencie, z toho dvě z původní tvorby amatérských divadelních souborů. Vypovídá to nejméně o dvou věcech. O dramaturgické vynalézavosti zúčastněných souborů na straně jedné a na druhé straně o tom, že se základní poslání Bechyňského perlení minulo cílem. Repertoár souborů, kterým je přehlídka určena prvořadě, bývá, jak je známo, poněkud méně experimentující. Nevím, zda je to dobře nebo špatně. Je mi jen záhadou, proč se jihočeské soubory vyhýbají možnosti, které skýtá Bechyňe, coby pozoruhodné místo divadelního dění.

Milan Strotzer

Divadlo Vepřové výpečky Varnsdorf / S. I. Witkiewicz: Blázen a jeptiška. Foto: Radek Petrášek

Modrý kocour v Turnově - otevřená regionální přehlídka mladého divadla, 23. - 25.1.1998

V Turnově proběhl již třetí ročník divadelní přehlídky *Modrý kocour*, která z části fungovala jako přehlídka mladého divadla, jako setkání divadelníků Liberecko-turnovska i setkání účastníků třídy divadelní režie východočeského kraje, kterou organizuje *Impuls z Hradce Králové*. Program přehlídky začínal již v pátek v poledne představením pro střední školy (*Radobydivadlo Klapý: Za scénou a 2x DS Jaroslav Luže: Na pustém...*). Letos byla přehlídka ještě rozšířena o část *Modrý kocour dětem*, kde hrálo divadlo *Mrak z Havlíčkova Brodu* již od úterý do čtvrtka premiérovou pohádku *O Kubovi*. Ony zmíněné inscenace byly ještě hrány v oficiálním programu, který začínal v pátek v 17 hod. a končil se všemi náležitostmi, tj. závěrem a udělením účastnických cen - keramických "Modrých kocourů" v neděli v 18 hod., kdy se účastníci, kteří tento maraton vydrželi, rozjížděli. V tomto čase bylo odehráno 12 představení, proběhly dva semináře a několik pohovorů poroty se soubory, které se zúčastnily výběru pro *Šrámkův Písek*. Jednalo se o Turnovské divadelní studio s hrami *Tancovačka* a *Lásky hra osudná*, o studentský soubor *Divadlo Svěráz z Liberce* se *Svěráznými pohádkami* a o *Herecké divadelní studio Divadla F.X. Šaldy z Liberce* s představením *Tříkrát Muza*. Hrálo se na třech scénách. Na velkém jevišti kina, v aréně téhož a ve sklepení Benji baru. Účastníků přehlídky hojně. Převážně mladých. Organizace přehlídky dobrá díky Petru Hakenovi a jeho pomocníkům. Zajištěné výborné stravování i ubytování. Pro příště by stálo za úvahu snížit o něco počet souborů ve prospěch času pro diskusní kluby, o které zde byl zájem. Pravda je, že v diskusích se pokračovalo i v nočních hodinách v Benji baru.

Přehlídka to byla zajímavá, užitečná a podnětná rozmanitostí žánrů a způsobů provedení. Většina inscenací ještě málo obehnaná, některé tu měly dokonce svoji premiéru. Do kategorie "známých" patří asi *Milá sedmi loupežníků* na verše V. Dyka, *Divadla Jesličky* z Hradce Králové, v režii Emy Zámečnickové. Byť se záskoky, zaujalo představení svým zajímavým řešením i stále se udržující kvalitou. Do "známých" inscenací patří jistě i loutkový příběh turnovských *Čmukařů*, *Sadoděde*, *Sadoděde*, od J. Ipsera a D. Weissové, v provedení dvojice R. Zemenová a J. Ipser. Příběh zazněl zřetelně a čistě, jak v provedení dvouručných maňasů, tak i v proměňování scén "při troše fantazie". Humor a vtíp inscenace ocenily s radostí starší děti a s gustem i dospělí diváci. - V oboru loutkového divadla bylo diváky spontánně přijato i krátké maňaskové představení *Rakvičkárna* Jirky Polehni z *Divadla Poli* z Hradce Králové, předvedené úspornými prostředky pouličního divadla a ve stylu lidových loutkářů. Zaujalo

vtipem a přesně zacílenými loutkovými gagy, přesným dodržením principů tohoto typu divadla. Ukázalo jeho nadčasovost. Získalo diváky. - K menším dětem adresně zaměřilo *Divadýlko Mrak z Havlíčkova Brodu* s pohádkou *O ševci Kubovi*. Hráli Yvona Kršková a Josef Melena v režii Jana Prokeše. Vytvořili svěží a veselé představení, ve kterém si oba herci hrají na "něco". Tentokrát na Kubu a "hloupou" Andulu. Vtipné a laskavé v hraní i ve využívání prostředí, v přestavbách stylizovaných dekorací i v písničkách. Avšak nejvíce ve vztahu k divákovi, kterého nepodceňují, ale kterého ve všech situacích považují za partnera a dělí se s ním o radost, s ním je představení hráno.

Z činoherních inscenací bylo jednoznačně přijato představení *DK Jirásek z České Lípy Sen v noci svatojánské*. Původní text W. Shakespeara upravil a zrežisoval Václav Klapka. Ten text zjednodušil, vyzdvihl základní příběh a otevřel inscenaci vtipu a legraci ve scénách milenců i v jednání Puka. Dal prostor vesele rozvíjeným situacím řemeslníků v přípravě hry i v jejich závěrečném vystoupení před panovníkem. Realizace nikdy nepřekročila rámec vkusu a představení bylo stále laskavé i v těch nejztěštěnějších situacích a rozvíjených "klauniádách" a stále si udržovalo poetiku oně záračné noci svatojánské. V pohodě odehrané, přenášející radost ze hry i na diváka intenzitou věru nebývalou. - K "velkým plátnům" patřila i inscenace *Rádobydivadla Klapý Za scénou* od Michaela Frayna, v režii L. Valeše. Velká obměnná fraška o dvou jednáních. O lidech při zkoušce na divadelní představení a v druhé části pak o těchže lidech - hercích, v zákulisí při uvedení hry publiku. Náročná hra obsazením, i nasazením i délkou trvání. Byla odehrána s příslušným temperamentem. Málo však byl zdůrazněn rozdíl mezi civilním projevem herců a jejich projevem v rolích. To bohužel vedlo k jisté dezorientaci při vnímání představení. Ke škodě představení patří podle mého soudu i občasná přehrávání až pitvoření v projevu některých herců. - Společný soubor mladých členů a dětí *Rádobydivadla Klapý* zahrál v části přehlídky určené dětem vlastní dramatizaci pohádky Jana Wericha *Fimfárum*. Režie Eva Andělová. Představení obohacené písněmi z repertoáru V+W se projevilo jako neuspořádaná ilustrace, bez vnitřního řádu, až příliš rozvolněná ve střídání obrazů, ve kterých se ani hlavní hrdina, kovář, nemohl směrem k divákovi prosadit. Řada dobrých nápadů zůstala ke škodě věci zasuta. Zapadla v nepřehlednu a v šarži některých postav.

Studentský soubor *Divadlo Svěráz z libereckého gymnázia*, předvedl opravdu *Svěráznou pohádku*. Jejich text napsal, zřymoval a připravil se souborem jeho vedoucí Martin Falař. Jsou to volné parafráze s použitím příběhů známých pohádek *O Popelce*, *Perníkové chaloupce* a *O Červené Karkulce*, provedené v současném myšlení. Studentská zábava vhodná pro pobavení vrstevníků, realizovaná různorodými

prostředky bez omezení vkusu, nevalného obsahu. Za tím vším je možno tušit jistou, byť divadelně nepoučenou, snahu o výpověď, avšak realizovanou povrchními prostředky dnešní doby. - *Herecké studio Divadla F.X. Šaldy* sehrálo tři aktovky *Muzy Pavlovové*, pod názvem *Tříkrát Muza*. Jedná se v principu o tři anekdoty, které jsou rozvedeny do různě dlouhých vystoupení. Všechny tři charakterizuje přesná herecká práce. Preciznosti je podřízeno všechno, co se děje na jevišti i to, co se na jevišti používá. Zdá se, že preciznost je přednější než vztahy lidí a herců, než téma, než napětí vznikající z proměnlivých situací v čase a v intenzitě sdělování. Metráž prvních dvou je adekvátní anekdotické předloze. Třetí je však neúměrně dlouhá. Představení na úrovni ukazuje, ale nesdíluje.

Turnovské divadelní studio - soubor studentů, přihlásilo dvě inscenace. Jednou z nich byla bří Čapků *Lásky hra osudná* v režii Petra Hakena. Poctivá a se vši vážností připravená inscenace. Setkání s předlohou asi více zapůsobilo na samotné herce. Už ne tak jednoznačně na diváky. Příčiny jdou na vrub nevyrovnaných hereckých a některých použitých výrazových prostředků - nejednotné kostýmy, ne vždy čistá řeč, náhodná práce s prostorem arény. Nelze však nepřipomenout silný závěrečný obraz, když Gilles umírá a kolem odchází Trivalin s Isabellou. Zde se totiž téměř nemluví, ale jedná. Zde jdou všichni najednou jakoby za sebe. Ve chvílích kdy se nutí do dospělých postav jsou nepřesvědčiví.

Ze stejného souboru předvedli tři studenti hru Slavomíra Mrožka *Tancovačka*. V režii Petra Hakena a Jardy Šilase Stuchlíka. Ve sklepení Benji baru, ve stíněném prostředí cihlami klenutého sklepa, naplněného až po okraj diváky. Vzadu u stěny se odehrával příběh o strachu, o vině, vyhlídkách a obavách. Stupňování napětí, tékání, vzpomínání, hledání východisek, až ke konečnému dramatickému závěru. Hráli i o sobě. O svém strachu. Tudíž přesvědčivě. Se zajímavě řešenými peripetiemi. Hráli o následcích. Příčina nám zůstala utajena. Škoda, daleko více bychom mohli posoudit způsob, kterým na ni reagovali. A stačilo jen několik slov na úvod.

S druhou hrou Slavomíra Mrožka *Na pustém...* (dle orig. Na širém moři), vystoupil DS Jaroslav z Luže, v režii Jiřiny Pištorové. Teprve formující se soubor si vybíral nejednoduchou absurdní hru a v rámci hereckých možností souboru se jí zhostil dobře. Hrálo se v aréně, v prostoru ohraničeném lanem. Tak je při hře označena situace ve které se hraje. Hra souboru téžila z některých dobrých nápadů ve hře s rekvizitami, ale i z čitelně vyjádřených proměňujících se *vztahů i pocitů*, hlavně u obětovaných postav. Celé představení bylo dobře přijato publikem i diskusním klubem.

Porota, která tu pracovala (K. Dörrová, J. Merta, D. Weissová, M. Zákosťelecký), **se rozhodla doporučit pro výběr na Šrámkův Písek inscenaci Tancovačka a dvě první aktovky z inscenace Tříkrát Muza**. A to je definitivní tečka za Modrým kocourem.

Jan Merta

GOLEM

V pátek 13. června 1997 uvedlo **Studio moderní pantomimy a pohybového divadla** premiéru dramatické verze na **motivy golemovských legend a románu Gustava Meyrinka** pod výstižným titulem **Golem**. Premiéra se uskutečnila v romantickém prostředí usedlosti Cibulka v pražské čtvrti Košíře. Toto místo je již třetí sezónu jedním z center alternativní hudby a někdy také divadla pod souborným názvem Cibulka '97.

Navzdory tomuto "nešťastnému" dni si vysloužil za své úsilí soubor mladých herců zasloužené ovace. Představení Golem bylo možno spatřit též na podzim. V novém roce jsme Golema nepotkali na Cibulce, ale v Celetné. Divadlo v Celetné se stalo příhodným pro přezimování komunity mladých umělců a zkušeného koordinátora tohoto tělesa. Ani na větší scéně nezklamali. O tom svědčí přeplněné hlediště s přistavěnými židlemi. Celým divadelním kusem, vytvořeným skupinou mladých začínajících umělců, vedeným všestranně činným člověkem, pros-

vítá nejenom osobnost mima **Vladimíra Guta** a čerstvých hereček a herců, ale především magická loutka - Golem. Golem malý a velký. Golem v plenkách, zdánlivě nevinný a Golem dospělý - nebezpečný. Již první pohyby a vdechy ukazují Golema v souladu s dramatickou hudbou jako sice malého a roztomilého... Začátek však dává tušit jeho budoucí magickou ničící sílu. Oživlý Golem podněcuje okolí svou hroznou energií k viru situací plných napětí a k patetčnosti. Rytmus hudby a rytmus projevený v těle herce při hře jsou sladěny a navzájem se nevylučují, jsou ve vzájemné jednotě. Nakonec Golem ovšem své vlastní napětí a hroznou magickou energii sám v sobě nedokáže udržet a začíná pod svým vlastním tlakem svůj rozpad. Ztrácí se v ohni a rozpadá se v prach. Celý příběh je velmi zajímavě promyšlen a doplněn akrobatickými kousky mimů a prvky stínového divadla. Nejenom pohybová stylizace práce mimů, akrobatů a loutky, ale také decentní scénografie a kostýmy naznačují, že představení je uměleckým počinem. Také čistota uměleckého ztvárnění mystické legendy o Golemovi může sloužit jako cenná motivace pro návštěvu tohoto divadelního představení. Bylo připraveno zvláště ve spolupráci a plným nasazením členů Studia moderní pantomimy.

Simona Kubičková

Recenze

Lorcova makaronská mozaika

Zejména zásluhou paralelního výukového programu Ústavu divadelní a filmové vědy filozofické fakulty Masarykovy univerzity objevují se poslední dobou v Brně rozličné jevištní aktivity. Budoucí historici, dramaturgové či kritici se nemíní herecké múze věnovat trvale; uvědomují si však, že divadlo je v zásadě "tělová" záležitost a není proto na škodu, když i teoretik získá s tímto fenoménem přímou vlastní zkušenost. Pod hlavičkou Divadla Universitas vystupuje hned několik nevelkých studentských skupin - ať už s původní tvorbou (jednoaktovka Markéty Bláhové Pastička) nebo s evropskými dramatickými novinkami (hra dánského autora Kaje Nissena Kirsten) či citátovými montážemi ("panoptikální dada") Martina Vlčka Zarrata).

Jednou z nich je Divadlo Polokruh, které po předchozí česko-anglické produkci vystoupilo několikrát ve zdejší Mahenově památníku s pásmem režiséry Karoliny Stehlikové. Šlo o deset sekvencí, vybraných z básnické i dramatické tvorby předního představitele španělské meziválečné avantgardy Federica Garcíy Lorce. Čtveřice vystupujících (rozhleň se střídající Dalibor Hofman, Oldřich Schneider, Veronika Valentová a Jitka Zváčková) v minimalistické výpravě a při reprodukování hudby Manuela de Falla a dalších skladatelů čerpala z překladů Lumíra Cvrtného, Miloslava Uliěného a Brňana Antonína Přidala; protože však mezi aktéry byli posluchači hispanistiky, ozvaly se některé pasáže rovněž v originálním znění. V proměnlivých mizanscénách a různých sólových i sborových konstelacích projevovali všichni účinkující smysl pro podmanivou me-

Studio moderní pantomimy a pohybového divadla / Golem

taforičnost a nezvyklou barevnost odkazu andaluskeho autora i cit pro rytmicitu a osobitu kadenci jeho veršů, inspirovaných venkovskou zemitou a iberickou eroticitou (obrazy Nevěrná žena, Touha aj.). Protože žádné z brněnských divadel nemá momentálně Lorců na repertoáru, uvítali jsme rovněž milostnou vášnivost či tolerantním sicerely mifením naplněné dialogy z her Krvavá svatba a Fantastická ševcová. Komorní pořad s dvoj- až čtyřčlenným programovým tiskem ukázal sympatickou snahu příštích teatrologů a lingvistů vyjit z uzavřených poslucháren a stanout tváří v tvář nejen svým kolegům, ale také širší divácké veřejnosti. vz

JAROSLAV VONDRUŠKA - muž, který ví, co chce

Libice nad Cidlinou, malé místo s třinácti sty obyvateli, je dnes hostitelem národní dílny divadla pro děti FEMAD. I když se nezachovala kronika, ani ucelený archiv, je známo, že v r. 1892 zde byla ustavena Čtenářská beseda s divadelním odborem a o rok později už fungovalo ochotnické divadlo. Soubor s různými přestávkami pracoval až do r. 1957. Nová kapitola se začala psát v druhé polovině 60. let díky Jaroslavu Vondruškově. Byl a je pro soubor vším - dramaturgem, režisérem, manažerem, více než dobrým hercem, školitelem. Krize divadelního souboru Vojan nastala vždy, když ing. Vondruška nemohl pracovat. Také jeho manželka Helena je dobrou herečkou a oba k divadlu přitáhli své dva syny. Vondruška převádí soubor bezpečně přes všechny rozbouřené vody. Kdyby nebylo souboru, v Libici by určitě nestál kulturní dům s tak dobrým divadelním zázemím. Dnes je soubor dobře fungujícím občanským sdružením a dokáže se o sebe postarat. Výsledkem dobrého jména je příliv nových zájemců. S Jaroslavem Vondruškou si AS povídala o historii i přítomnosti souboru Vojan.

Vy pocházíte z Libice?

Nikoliv, narodil jsem se v Činěvsi, to je dvanáct kilometrů od Libice. Tatínek v Libici pracoval a dojížděl tam. Posléze jsme tady dostali podnikový byt a přestěhovali se.

Jak jste se dostal k divadlu?

Na to už se mě dlouho nikdo nezeptal. Začínal jsem v Činěvsi na mateřské škole, ale na to se nepamatuji. Více si vzpomínám na školní představení na národní škole. Hrál jsem drábu v pohádce Sůl nad zlato. Když mě měli spoutat, tak jsem místo bránění se strkal sám ruce do pout. Později mě bavily básně a recitoval jsem. Na střední škole fungoval dramatický kroužek a tam jsem dostal největší divadelní školu - od základů jevištní řeči, přes divadelní pohyb, prostě poznal jsem všechno, co k divadlu patří.

Myslíte si, že jste komedianství měl v sobě?

Asi ve mně něco bylo. Možná také, že to bylo i tím, že moji rodiče hráli divadlo, i když já jsem je nikdy na jevišti neviděl. Pokud si pamatuji, tak mě k divadlu nijak nevedli. Vybrali mě učitelé do školních představení, mně se to líbilo a zůstal jsem tomu dodnes věrný.

Jak se stalo, že jste založil soubor Vojan?

Na počátku 60. let jsem se hodně věnoval základní tělesné výchově. Chodil jsem do sokola a cvičil jsem žáky, dorostence i muže. Pak jsem zaskakoval také u žáků a dorostenců. V tělocvičně jsem byl denně. Jednou za mnou přišla děvčata ze 7. a 8. třídy s tím, že jim chybí divadlo. Věděly, že já divadlo dělám a chtěly, abych s nimi něco nacvičil. Daly se vlastně dohromady samy. Napřed jsem na ně musel přenášet základní dovednosti, které jsem se naučil na střední škole. Pak jsme se pustili do pohádky Popelka. To bylo v r. 1965 a byl to můj režijní debut.

To je tedy začátek novodobé historie divadla v Libici?

Ne, to je složitější. Na dětský soubor se postupně začali nabírat dospělí. Přišla za mnou např. paní Burgrová, manželka internacionála Burgra, která hrávala divadlo v Mostě, v Litvinově, kde bydleli. Oni pocházeli z Libice a vrátili se sem. Chtěla hrát divadlo a přivedla i další zájemce. Já jsem však měl před válkou a nemohl jsem se zavazovat. Oni divadlo beze mě dělat nechtěli, že prý na mě počkají. Takže skutečný start byl v r. 1968. Zkoušel jsem v hospodě u Faltýsků. Tam, co dnes stojí kulturák.

A odkud se vzal název Vojan?

Vzešel ze souborového "výběrového řízení". Každý člen mohl něco navrhnout a posléze jsme se dohodli na názvu Vojan.

To je velmi zajímavé, neboť dnešní Vojan je výrazně založen na herecké práci a nemůžete se jmenovat příznačněji...

V začátcích jsme si samozřejmě neuvědomovali, že půjdeme touto cestou. Vojan jako herec nás velmi zaujal a řekli jsme si, že by pro nás mohl být vzorem.

S jakým repertoárem jste začínali?

První věcí s dospělými byla také pohádka - Šípková Růženka po třiceti letech. Pak jsme se pustili do klasiky. Dělali jsme Vojnarku. Dostali jsme se s ní na Národní soutěž mládežnických souborů Juvena a v Litomyšli jsem se poprvé setkal s hodnocením poroty, které mi hodně dalo. Paní Čelechovská nám totiž udělala perfektní rozbor, co mělo být a co jsme předvedli. Strategickým rozhodnutím pro další osud souboru byla volba komediálního žánru s tím, že budeme střídát

repertoár pro dospělé s hrami pro děti.

Jaký ohlas měl Vojan v Libici?

Ze začátku obrovský. V malém sále bylo vyprodáno několikrát po sobě. Lidé chodili i večer na pohádku.

První větší umělecký úspěch souboru byl Bumerang, někdy v r. 1977?

Myslím, že opravdu první úspěch, který však nesměl být publikován, byla hra V + W Kat a blázen. S inscenací nám pomáhal režisér Švarc. Pokud jde o Bumerang, začali jsme v r. 1974 - 75 spolupracovat s režisérem kolínského divadla Janem Schmidtem. On a já jsme měli na práci stejný názor. Zpočátku během zkoušek nepromluvil, seděl vzadu v sále a dělal si poznámky. Když všichni odešli, tak jsme spolu probírali, co jsem dělal špatně. Spolupráce pokračovala i později a v hrách, v nichž jsem stál na jevišti, už musel vést zkoušky. Nikdy však neřekl "tohle se musí udělat jinak". Vždycky říkal "já myslím, tady by to chtělo trochu jinak, co ty tomu říkáš". Čekal na moje poslední slovo. Je pravda, že jsem jeho rady většinou akceptoval, neboť to vesměs byly věci, které jsem si uvědomoval. V současné době s námi režijně spolupracuje Vladimír Dědek z Mělníka.

Takže jste byl od počátku hrající režisér?

Ano, bylo to tak. Ale nikoliv proto, že jsem se herecké příležitosti nechtěl vzdát, ale proto, že bylo málo herců. Je totiž podstatně lepší, pokud se mohu soustředit pouze na své hraní, nebo si prostě z obou rolí vybrat pouze jednu.

S vaší paní jste se poznali v souboru?

Ano i ne. V souboru jsme se sice potkávali, ale tam náš vztah nezačal. Jeden druhého jsme si začali všimnout až když jsme odehráli Popelku a zůstala širší parta.

V souboru byl i váš bratr?

Ano byl. Hru Kat a blázen jsme režijně dělali spolu. Potom se soustředil hlavně na scénografii. Odstěhoval se do Vrchlabí, ale i přesto s námi občas spolupracoval.

Synové rovněž přilnuli k divadlu?

Měli samozřejmě období, kdy se naopak od divadla odtahovali a měli jiné zájmy. To pominulo. Starší nám dělá techniku, je to radiotechnický kutil. Díky jemu máme perfektní technické zázemí. Mladší s námi chvíli hrál, pak odešel, teď se vrátil a chce s námi zkoušet, byť je na škole v Liberci. Takže je možné, že oba u divadla zůstanou.

Vezmu-li v úvahu, že divadlo hráli už vaši rodiče, zdá se, že pokračování tradice svědčí o samozřejmosti, s níž amatérské divadlo patří k české kultuře a životnímu stylu. Mimořádně, Vojan prý hrál v márnici?

Nebyla to márnice, šlo o hrobárnu, tj. bývalý byt hrobníka. Ta márnice se traduje od mého rozhovoru pro Větrník ve Vysokém. V hrobárně jsme působili v období, kdy se v Libici rekonstruoval kulturní dům. Prostory nám nabídl MNV s tím, že tady provedeme nějaké úpravy. V hrobárně jsme se scházeli v období 1977 - 1981, takže tady vznikl i Bumerang a premiéru neměl v Libici. Byla to krásná léta. Z nouze se přece u nás vždycky rodilo dobré divadlo.

Slyšela jsem, že Vojan byl v rekonstrukci kulturního domu velmi aktivní?

Ano byl. Jednak stavbyvedoucí byl otec členky souboru, jednak jsem nestále chodil na výbor a ptal se na plány. Když jsem viděl projektovou dokumentaci a uvědomil jsem si, jaké má být jeviště, tak na mě šly mráčky a začal jsem jednat. Podávalo se zajistit odborný posudek, což nám pomohlo dokázat, že návrh je nesmysl. Měli jsme štěstí, že tehdejší předseda MNV a později po jeho smrti i tajemník, byli rozumní a přistoupili na to a prosadili v radě, že věci můžeme zařizovat sami s tím, že jsme povinni o všem informovat. Okamžitě jsme nechali zpracovat nový projekt, jeviště a jeho vybavení bylo záležitostí souboru. Nebylo to jednoduché, mnohokrát jsme vyslechli, co že si to vymýšlíme. Když to bylo hotové, tak sem vodili delegace.

Kulturní dům byl otevírán premiérou Pygmaliona...

Byla to slavná premiéra, najednou nás v Libici vidělo více než 300 diváků. Tehdy jsme v souboru měli tolik lidí, že na každou činnost, včetně např. tahů, jsme měli člověka. Nadšení opadlo a krize nastala,

Jaroslav Vondruška s Helenou Vondruškovou se svou životní i divadelní partnerkou v Šamberkově Blázinci v prvním poschodí
Foto: Ivo Mičkal

když já jsem na divadlo neměl čas. Zbytek souboru dokonce založil místo divadla country kapelu. To už je pryč, dnes se stále objevují noví a noví zájemci.

Noví členové jsou jistě pro soubor přínosem, ale musí se s nimi pracovat...

To je samozřejmě náročné, neboť není čas na samostatné hodiny jevištní řeči, pohybu atd. To vše se musí řešit doslova "za pochodu". Tím se prodlužuje čas na přípravu inscenace. Chce to, aby všichni byli trpěliví. Nedávno mi např. vynadala vlastní žena, že se stále zabývám někým jiným a jí že nic neřeknu. Musel jsem ji vysvětlit, že je mnohem dál než spoluhráč, s nímž pracuji. Sice to uznala, ale vlastně má pravdu. Měl bych stihnout oboje.

Myslíte si, že tato souborová příprava stačí? Vždyť jiných příležitostí ke vzdělávání je jako šafránu?

Příprava je dnes vysloveně záležitostí jednotlivých souborů. Jde o to, do jaké míry jsou lidé souboru schopni tyto znalosti předat. Specializovaných kurzů je opravdu málo a navíc ty, co existují, jsou časově velmi náročné. Mám na mysli např. kurz praktické režie.

V zahraničí nabídku takových vzdělávacích aktivit realizuje střechová divadelní organizace. Dělá to jako službu pro své členské soubory, takže tíha odpovědnosti neleží pouze na souborech. Nechybí tento krok u nás?

Vím, že to např. v SRN takto funguje. Je tam jedna silná organizace,

která sdružuje všechny amatéry a ulehčuje jim situaci jak organizačně, tak ekonomicky. U nás je zatím hnutí roztržštěné do několika organizací. Jejich činnost se trochu kříží, což není v pořádku. Pokud vím, tak v poslední době dochází mezi nimi k dohodám, o tom, co, kdo bude pořádat.

Myslíte si, že kromě vzdělávacího servisu u nás dnes v oblasti amatérského divadla něco výrazně chybí?

Zdá se mi, že chybí větší informovanost. Nevolám ale po větší sumě informací. Ty existují, ale ti, kterým je určena, se často o ni nezajímají.

Proč se o ně nezajímají?

Nevím, snad chybí vnitřní motor, který by amatéry měl za informacemi hnát. Myslím si, že v některých lidech zůstává pocit, že se o ně někdo postará a že sami nemusejí vyvinout žádné úsilí. Ale to je hluboký omyl.

Co Vám v poslední době v souboru udělalo radost?

Divadelní soubor Vojan už není pouze souborem dospělých. Máme dětskou skupinu, která hrála pohádku Černá královna. Odehráli jsme sedm repríz. Nyní jsme před premiérou pohádky "Bubáci". Určitě k zájmu dětí přispěla možnost aktivně se zúčastnit práce dětské skupiny v rámci FEMADu. Vojan teď má 45 lidí. Všichni nejsou z Libice. Má dokonce i člena, který říká, že zatím nemůže pro divadlo udělat nic víc, než platit členské příspěvky, jakmile bude moci, dá sponzorský dar. Tak mu záleží na tom, aby divadlo v Libici fungovalo.

Má Vojan podporu obecního úřadu?

Má a jsme na to velmi hrdí. Máme k dispozici kulturní dům bez omezení. Za pronájem platíme symbolických 100,- Kč ročně a výtěžek 1. reprízy. Kdybychom měli platit hodiny strávené v kulturníku, tak se nedoplatíme. Zavázali jsme se, že soubor zabezpečí veškerou techniku při dalších produkcích. Myslím, že dohoda je oboustranně výhodná.

Myslíte si, že je to doklad toho, že má smysl postavit se na vlastní nohy, založit občanské sdružení a dohodnout si podmínky...

Určitě je to nejlepší řešení. Peníze na činnost se seženou, ale chce to čas a invenci. Nám velmi pomohlo sponzorské představení. Nabídl jsme prostě sponzorům souboru lístky a mělo to velký ohlas. Chceme v tom pokračovat.

Děkuji za rozhovor.

P.S. Řekněte, není Jaroslav Vondruška opravdu mužem, který ví, co chce?

připravila Lenka Lázňovská

NÁROD SOBĚ

- o projektu Oživené město Neratovice a dění v amatérském divadle hovoříme s ředitelem Společenského domu Ivanem Friedem

Pan Ivan Fried působí v Neratovicích od roku 1995, kdy vyhrál konkurz a založil Společenský dům jako příspěvkovou kulturní organizaci města. Pracuje v části prostor bývalého KD Spolana Neratovice. Po listopadu vystudovaný novinář má s divadlem mnoho společného. Někdy od roku 1980 zhruba do r. 1988 byl dramaturgem pražského amatérského divadelního souboru Esence. Podílel se na v té době velmi zdařilých inscenacích - dramaturgie slavného Bulgakovova románu *Mistr a Markétka*, uvedení vlastního textu na motivy pláten vlámských malířů *Zimní krajina s pastí na ptáky*, symbolicky rozvíjejícího téma okupované země. Pak s dalšími připravil a realizoval projekt *Brancaleonova armáda* (s písničkářem Pepou Nošem ad.), poté *Zlatá armáda*. Navštívil s ním Polsko a Litvu. Ve *Viole* uváděl se zpěvákem Jakubem Nohou vlastní představení. Po revoluci vedl divadlo *U zlatého melounu*, kde uvedl mj. hru na motivy próz Ladislava Klímy. Jako dramaturg působil také v loutkovém divadle Minor. Ve své nynější dráze iniciátora a pořadatele předcházející zkušenosti nezapře.

Myslíte si, že amatérské divadlo je důležité i v dnešní české společnosti?

Samozřejmě, a řekl bych dokonce, že je důležité pro každou společnost. Amatéri tvoří divácké a umělecké zázemí, bez kterého se divadlo prostě neobejde. Tam, kde je minimalizováno, stává se záležitostí pro hrstku vyvolených na obou stranách jeviště. Na vlastní oči jsem takový stav viděl na Filipínách či ve Švýcarsku. Ostatně poloprofesionální divadla z Anglie či USA, která hostovala v Neratovicích, byla sice pro studenty klasického gymnázia skvělou školou angličtiny, ale z hlediska umělecké úrovně byly jejich produkce příšerné. Byla to směs hollywoodských vlivů a náboženského divadla. Další problém, který mě v současné době velmi zajímá, je divadlo pro děti. Zdá se mi, že vládní tendence, že pro děti je dobré cokoliv. Strašně mě rozlobil článek v Divadelních novinách, že nejsou zapotřebí statutární dětské scény. Vrcholem bylo tvrzení, že se dá subvencovaným divadlům kvóta dětských představení. Přitom, když se člověk v dětství nenaučí chodit do divadla, možná že už jej nikdy nebude ani potřebovat. Pro koho bude potom hrát Národní a jiná divadla? Naše zařízení pořádá představení pro žáky 1. - 9. tříd a vím tedy, jak reagují na některá i kritiku vychvalovaná statutární divadla. Přiznám se, že mne některá představení (např. Cesta do hlubin študákovy duše Dejvického divadla) nenadchla.

Druhý ročník Oživeného města, který spojí profesionály i amatéry v různých oborech a přinese pro obyvatele města spoustu atrakcí (občané byli loni např. šokováni, když do města poprvé v jeho historii přijela loď) může leckomu připadat bombastický a komerční. Jak to souvisí s Vaší touhou přinutit lidi k alespoň pasivnímu vnímání kultury?

Nejste první, kdo se ptá, proč organizuji na první pohled komerční akci. Žijeme v době, která stírá hranici mezi skutečností a mediální simulací, mezi komercí a nekomercí. Chci občanům města nabídnout široké spektrum nej

širšího spektrum nej

Plní tato akce svůj smysl - oživit město, vytáhnout lidi ven z paneláků? Přijdou poté i na něco jiného?

Já si myslím, že plní. Pravda, obyvatelé, co hleděli na mumraj z oken paneláků, byli patrně šokováni. Mnozí se však sebrali a přišli. Tolik lidí na náměstí jako 18. října loňského roku tady patrně už dlouho nebylo. A chcete důkaz, že přijdou i na něco jiného? Dobrá, tady je - výstava fascinujícího sochaře Kurta Gebauera (prosinec 97 - leden 98). Každý, kdo zná jeho tvorbu, se asi pozastaví nad představou, že jeho výstava má úspěch právě v Neratovicích v někdejším anonymním městě, jehož obyvatelé sem přišli za prací a za volnými byty z celé republiky. Jen pro úplnost musím připomenout, že se letos uskuteční už třetí ročník Oživeného města, jako celoročního projektu.

Bude se lišit letošní ročník od těch předcházejících?

Letošní rok je ve znamení divadla. Chceme nabídnout dvě dílny, může se přihlásit každý. Antonie Svobodová z Prahy (někdejší členka skupiny Performance Vladimíra Hulse) bude v květnu pracovat s pohybem a Slovinci Silvan Omerzu (vystavoval mj. na Pražském quadriennale a dělal Hobitta) bude pracovat s loutkáři a se scénografi. Dílna se uskuteční rovněž v květnu a přihlášky a informace naleznete na letáčku k hlavní akci (pozn. red. - d'ARTAMAN 1/98). Hlavní akce v září bude mít podobu bláznivého happeningu nad českými dějinami a poskytne prostor především pro amatérské divadelníky.

Chcete čtenářům AS říci něco, co v letáku nenajdou?

Chci zdůraznit, že jde samozřejmě o obraz naší současnosti, nikoliv o historii. Nic není vyloučeno, určen je pouze čas zahájení. Uplatní se i mýtické postavy českého dramatu jako je Vávra, Cimerman a další. Akce nemá přesný řád a pevnou koncepci. Uplatní se fantazie vystupujících i diváků. Počítáme i s masovými scénami - korunovace, bitvy, pohřby historických osobností. Je možné se pohybovat od dávnověku až do r. 2000 na principu orloje.

Vraťme se zpět k amatérskému divadlu. Co říkáte těm dnešním divadelníkům?

Jsem potěšen, že se nestalo okrajovým jevem, jak se psalo v roce 1990, kdy se zdálo, že nastává nová epocha a amatérské divadlo patří pouze minulosti. To samozřejmě platí pro české divadlo jako celek. Vidím na neratovických souborech jako je 1. ND, Sluníčko, Havlíček, že jsou stejní blázni jako jsme byli my. Mrzí mě jen, že se spolu nedokáží domluvit na společné akci - např. na přehlídce amatérského divadla. Troufám si sestavit osmačtyřicetihodinový program, ale na vzájemnou fevnivost našich amatérských souborů jsem krátký.

Děkuji za rozhovor. připravila Lenka Láznovská

ROZHOVOR

Snímek z akce Oživené náměstí z roku 1997 k 770. výročí první zmínky o obci Neratovice. Foto: archiv Společ. domu Neratovice

Bílé divadlo po patnácti letech

Ve čtyřdenní divadelní festival se změnila oslava patnáctých narozenin ostravského Bílého divadla - svébytného amatérského souboru, jehož jméno je stále známější kulturní veřejnosti nejen na severní Moravě. Například předpremiéru své zatím poslední hry **Ty, který lyžuješ** podle stejnojmenné obrazy kníčky Martina Velíška s úspěchem uvedli v pražském klubu Roxy, ale dobře o nich vědí i návštěvníci renomovaných festivalů u nás, a už i v zahraničí.

„Není pravda, že bychom svůj název minili jako protiklad k černé Ostravě nebo snad černému divadlu, jak se někdy mylně uvádí,“ říká **Jan Číhal**, který v roce 1982 soubor, jímž prošly - a leckdo i trvale zakotvil - desítky herců, výtvarníků, muzikantů a jiných spolupracovníků, založil se svými přáteli **Luděkem Jičínským, Táňou Bartošovou** či **Ivou Durczakovou**. Ti dodnes tvoří jeho stabilní jádro. „Jde spíš o výraz toho, že nehodláme nic skrývat. Vše se odehrává v prudkém bílém světle, jasně nasvěcujícím problém nebo myšlenku, kterými se právě zabýváme, na prostoru bez temných koutů,“ vysvětluje.

S touto ideou také zřejmě souvisela expresivita projevu a častá presentace nahoty, tak typické pro jistou část jejich tvorby. Díky svému nekonvenčně experimentálnímu projevu a zpracování témat se divadlo potýkalo od počátku s tehdy běžnými problémy s oficiálními místy. Ale přesto, že se muselo často stěhovat a hledat stále nové zřizovatele (Bohumín, Poruba, Klimkovice, Ostrava atd.), nepřestávalo pracovat.

První hra, kterou se v roce svého vzniku představilo, byla dramatizace Hrabalových Klubů poezie. Pod názvem **Hráz věčnosti** ji uvedli se spisovatelovým osobním požehnáním. Její obnovenou premiéru dnes připravují pro festival z Hrabalova díla, který proběhne v roce 1998 v Praze.

Dodnes uvedlo Bílé divadlo dalších patnáct inscenací, z nichž k nejvýraznějším patřil značně kontroverzní **Faust** z roku 1988, imaginativní ztvárnění Bulatovičova románu **Cervení kohout letí k nebi** (1993), pojetý coby stylizovaný masopustní rej, kombinovaný s prvky slovanských iniciačních obřadů, a především komorně snový **Dům mé matky** (1990), vycházející z Holanovy básně Návrat.

Právě po stránce provedení lze tvorbu souboru rozdělit do dvou základních rovin. Na jedné straně je to komorní drama, charakterizované bezprostřední blízkostí a kontaktem s publikem (například současný Beckett, či zmíněný **Dům mé matky**), na straně druhé pak velká představení, určená především k provedení v plenéru (**Máj** nebo **Bílé sny**).

„Přírodní akce jsou nám přece jen bližší,“ hodnotí vedoucí souboru. „Už proto, že není diváka třeba lákat a on zase nemusí platit vstupné. Prostě prochází krajinou, kde se nečekaně setkává se živými obrazy. Někdy jde až o jakési neviditelné divadlo, kdy divák ani neví, že to, co právě sleduje je divadelní představení. To se nám stalo před lety v Senohrabech, kde jsme pod kopcem hráli **Vítání jara** a shora se na nás dívali obyvatelé tamních chat. Ve scéně, kdy se jeden z aktérů napichne na kůsu a umírá, sbíhali tito lidé dolů s obavami, aby teprve zde zjistili, že se jedná o divadlo, které se takto přirozeně prolíná s realitou života.“

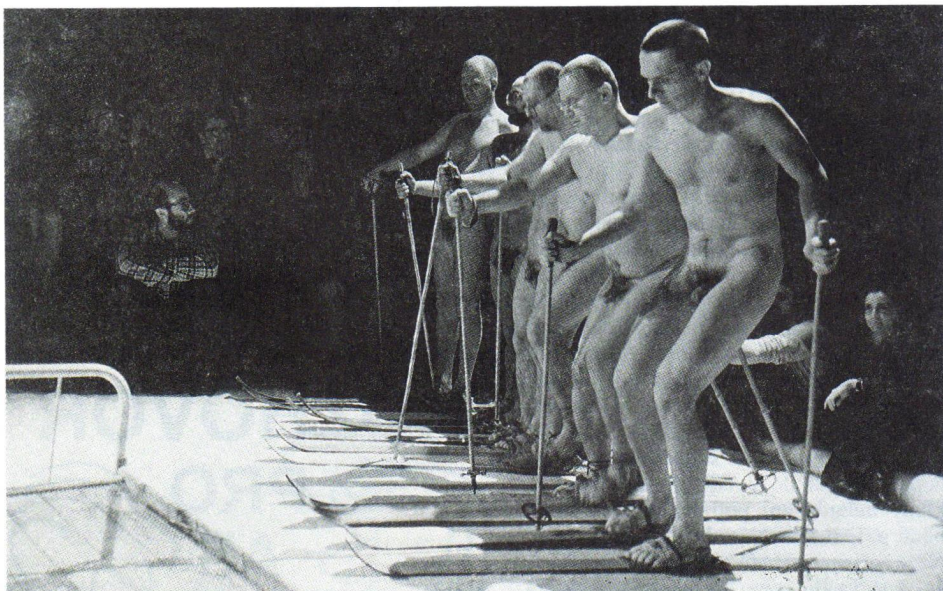
U nás amatérů ale není vždy jednoduché sloučit volný čas tolika lidí, kolika je třeba, takže pak vznikají ty komornější věci pro dva až pět aktérů, což nám ovšem dává možnost soustředit se víc na cílování hereckého projevu. Když pak divák vidí z bezprostřední blízkosti náš pot i každý mimický detail, obrovsky to umocní vztah mezi hercem a publikem.“

O jejich zálibě v exteriérových představeních svědčí i realizace festivalu pouličního divadla, který pod názvem Někde něco pořádají, a na jehož prvním ročníku hostovali například originální **Jumping Hamada**, **Miro Kasprzyk** nebo **Studio Dům**. Nedílnou součástí práce Bílého divadla jsou ale také tvůrčí divadelní dílny, které pořádají jak na domácí půdě, tak v rámci svých festivalových návštěv a kde spolupracují s takovými osobnostmi jako je

Petr Oslzlý nebo Václav Martinec.

Od počátku bylo jedním z jejich velkých vzorů polské divadelnictví, od jehož čelných představitelů (T. Grotowski, T. Kantor apod.) čerpali mnohé zkušenosti. Dnes mají na repertoáru úspěšnou **dramatizaci veršů Edwarda Stachury** či **Różewiczovu Smrt ve starých dekoracích**. Ovšem jádro oné, pro Bílé divadlo tak typické osudové poetiky vychází především (i když ne výlučně) z tvorby českých a moravských básníků. „Jedno z našich připravovaných představení, pracovně zatím nazvané **Vysočina**, **Vysočina...** vyrůstá přímo z té podivuhodné zeměpisné i tvůrčí oblasti Bohuslava Reynka, Jakuba Demla, Jana Čepa a dalších, jejichž imaginace se v našich inscenacích alespoň ohlasově vždy objevovala. Když se teď podívám zpátky, je to opravdu ta jejich osudovost, nebo lépe řečeno veřejně ztvárnitelná lidskost, která se prolíná naší tvorbou,“ vzpomíná J. Číhal v průběhu narozeninových oslav.

V jejich rámci sami odehráli čtvrtinu dosavadního repertoáru, včetně domácí premiéry nejnovějších **Lyžařů**. V této hře se soubor částečně, možná se stopou nostalgie, vrací ke svým začátkům. Svědčí o tom především společná reže, od které z praktických důvodů brzy ustoupili, ale která byla typická pro jejich ranou tvorbu. Tak jako nahota, na níž zde opět vsadili v míře maximální. Volně pohozená, nahá těla postarších pánů s předpotopními lyžemi na nohou vyvolávají v hledišti zpočátku salvy smíchů, který ale postupně zaniká, jak si divák uvědomuje, že až o takovou legraci nepůjde. Smích zde ostatně působí spíš jako jakási forma obranné reakce na neob-

Bílé divadlo Ostrava / *Ty, který lyžuješ*

Foto: Josef Hradil

vyklou blízkost nahého mužského těla (Bílé divadlo opět hraje přímo před prvními řadami, zatímco pódium přenechává smyčcovému kvartetu) zvýrazněnou širokou škálou lyžařských kreací, které rámuji lehce načrtnutý, baladický příběh. Naopak novinkou je tu naprostá absence slova, tvořícího až dosud jeden z hlavních pilířů jejich představení. Hned prvním krokem nové patnáctky tak vstupují na novou, dosud neprozkoumanou půdu.

Poněkud nespravedlivě ovšem v pozadí této novinky zůstala obnovená premiéra toho nejlepšího, co zatím soubor vytvořil - symbolického **Domu mé matky**, atypicky začínající oslovením publika, aby se fyzickým aktem duchovně zapojilo do dění. Nejde tu ale o samoučelný experiment, nýbrž o originálně pojatou přípravu diváka na zvláštní, magickou atmosféru následující třičtvrtěhodiny, jejíž spirituální součástí se tak sám stává.

Oslavy ale skončily a Bílé divadlo už pracuje na nové hře, připravované opět pro exteriéry. Zdaleka ne poprvé zde sáhli k antickému tématu (už dříve uvedli například **Antigonu**) a vybrali si příběh **Médei a Jásona**, který ovšem zcela ve svém stylu pod pracovním názvem **Přitažlivosti** převlékají do současného, aktuálního kabátu. Pokud vše půjde dobře, uvidíme premiéru už koncem jara v ostravské Farské zahradě.

Jak je vidět, Bílé divadlo rozhodně neusnulo na vavřínech a experimentuje dál. Nám tedy nezbývá, než počkat čím nás zase překvapí.

Miroslav Vlček

TAK PLZEŇSKÝM BOUDĚÁKŮM JE SEDMDESÁT

Na svůj věk vyhlízejí poměrně zachovale. Zvláště, přihlídneme-li k faktu, že produktivní věk Loutkového divadla V Boudě čítá cirká 64 jar. Za těch zbylých 6 let odlmky nemohou, ježto se jim v divadle rozvaloval wehrmacht. To jsou věci, vite pani...

Bratře Tyrši, loutek se nám zachtělo!

Sokolici, sokolice a sokolčata provozovali v šedivé průmyslové Plzni třicátých let skoro třicet loutkových divadel. Divadlo V Boudě vzniklo jakbysmet při Sokolské jednotě, a to v Plzni na Borech. V roce 1928 začalo divadélko hrát v hospodě U Bláhů, kde je dnes rockový klub Divadlo Pod lampou.

První principál tohoto loutkového divadla se nemohl jmenovat jinak než Josef Kašpar, a protože se v té době mohl v Plzni potkat s Josefem Skupou, tak se s ním potkal a navíc i spřátelil. Od Skupy dostalo divadélko darem nejen loutky Spejbla a Hurvínka, ale také svolení hrát s nimi. Činili tak, i když hlavně hráli klasické české pohádky, až do devětatřicátého, kdy jim to Němci zadrželi a pro jistotu zabrali majetek divadla. Loutky byly do konce války uschovány v odstaveném železničním vagoně. Po válce je tam loutkáři skoro všechny našli. I ty, které dělal Gustav Nosek nebo Jiří Trnka. Chyběli Spejbl a Hurvínka. Teprve nedávno Boudáci vypátrali, že tyhle dvě kopie slavných figurek mají už dlouhá léta americké státní občanství. Ale to je jiná pohádka. To jsou věci, vite...

Divadlo? Do boudy!

Po válce dostalo divadélko k dispozici provizorní dřevěný domek. Bouda. Tedy oni tam ti loutkáři nejspíš dost zkusili, měli málo místa pro dílny a depozitář, zima tam byla jak v psírně... Ale ta atmosféra! Provizorium vydrželo do devětaosmdesátého. Pak už domek nechtěl držet pohromadě ani na čestné slovo a Divadlo V Boudě se odstěhovalo do stavby řekněme méně krásné, totiž do kolosu kulturního domu, v Plzni dobře známého jako Dům hrůzy u Radbúzy. Ale podmínky pro divadlo tam měli zřejmě optimální, neboť v té době vznikl Don Šajn, nebo Poslechněte jak bývalo, také Příběh prvopočátku, pak Blázen Pabo a nezapomeňme na Josile Golema. Všechna vyjmenovaná představení mají společného především to, že je Divadlo V Boudě s úspěchem uvádělo na národní loutkářské přehlídce v Chrudimi. A za jasných dnů i dál: v Hronově. To jsou věci.

Mračna stahují se. Stahují se mračna?

Spolkové loutkové divadlo V Boudě Plzeň uvedlo v rámci oslav 70. výročí narození premiéry hry Gambrinus. Foto: Ivo Mičkal

Ani divadlo Kruh ve zmiňovaném kulturním domě nezůstalo Bouděákům k dispozici napořád. Poslední dva roky zkouší, hrají a řezbují v Měšťanské besedě, respektive v jednom z jejích malých kulturních sálů. Beseda patří koncernu Škoda, a protože mamuti nemají o kulturu zájem, bude se divadlo stěhovat zase. Otázka je, kam. Naděje

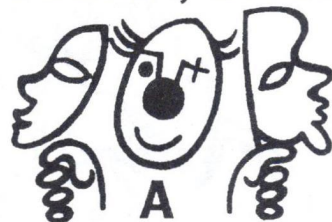
kyne v Domě dětí a mládeže, tak ať to nezakřikneme.

Proto necht' je vůle čerstvých sedmdesátníků PŘEŽÍT korunována úspěchem a kéž nás, diváky, opět obdaří představením hodným jejich dobré pověsti. Nejnověji nakročili s legendou o Gambrinovi, tak ať se jim dílo daří.

Ze srdce a určitě nejen za sebe blahopřeje k sedmdesátinám

Petra Kosová

VČERA, DNES

ZÍTRA ADS

O SPOLUPRÁCI SČDO A TJ OREL

V listopadu 1995 uzavřelo předsednictvo Svazu českých divadelních ochotníků s tělovýchovnou organizací OREL vzájemnou dohodu o kolektivním členství orelských divadelníků ve SČDO. Kromě jiného byla jejím obsahem dohoda o začlenění orelské soutěže v malých jevištních formách, monologiích a dialogích do systému svazové soutěže „O pohárek SČDO“, kdy vítězové „Orelského doušku“, obdobné soutěže pořádané TJ OREL v Hlinsku, vystoupí na národní přehlídce „Pohárku“ v Přerově.

Režisér Mgr. Jiří Hraše, který se za SČDO jako porotce účastnil orelské akce, doporučil Oblastnímu výboru SČDO v Brně, aby se pokusil o zorganizování metodické pomoci mladým orelským divadelníkům v práci s uměleckým textem. Tím vznikl podnět k praktickému naplňování zmíněné dohody. K prvnímu setkání mladých orelských divadelních nadšenců se zkušenými divadelníky - ObV SČDO na ně pozval profesionálního dramaturga Mgr. Tomáše Steinera a herce Mojmiru Hegera z Městského divadla v Brně - došlo již v říjnu 1996 v Telnici. Tam se sjelo kolem 60 účastníků. O akci již předloni referovala Amatérská scéna. Dokladem její úspěšnosti byla loňská účast vítěze Orelského doušku na jubilejním „Pohárku“ v Přerově.

Vzdělávací akce ObV SČDO v Brně pro orelské divadelníky není pouze jednorázová. Loňského listopadového setkání, ze strany TJ OREL zajišťované paní Hlavicovou a paní Muličkovou se s členy Klubu režisérů SČDO a dalšími účastnilo v brněnském KS RUBÍN v Žabovřeskách víc než stovka mladých divadelníků. Přijeli i ti, co se první akce účastnili již předloni. A bylo znát, že se metodická pomoc na jejich jevištních vystoupeních pozitivně projevila nejen v mluvním projevu, ale i v organizaci scénických akcí.

Páteční večer byl věnován práci ve třech skupinách. Nejmladší pod vedením Mgr. Hany Štolbové připravovali krátkou scénku z Vánočních her z Benecka, dívky se zabývaly rozbořem monologu sv. Jany z Anouilovy hry Skřivánek - metodické vedení měli František a Terka Klačkovi, zatímco mladí muži se zamýšleli nad obsahem a formou kázání Studenta z Mahenova Jánošíka. S nimi na textu pracoval V. Müller. Na závěr večera ukázaly jednotlivé skupiny výsledky své práce ostatním.

Celá sobota byla věnována vystoupením, která vznikla samostatnou prací orelské divadelní mládeže v jednotlivých. Poněvadž šlo o celkem 15 vystoupení, nebylo možno jednotlivé scénky podrobně rozebrat. Proto byly rozděleny do několika bloků. Po každém z nich přítomní členové SČDO vyslovili alespoň několik konkrétních připomínek.

Ukázalo se, že v souborech jsou talentovaní jedinci, kromě jiných např. Pavel Jílek z TJ Oldřiš, Jarmila Lišková z Paškova či Jiří Stroján z Uherského Hradiště. Chybí však zasvěcení a zkušenosti vedoucích. Proto rovnou na setkání došlo k dohodě o další vzdělávací akci, zaměřené na metodickou pomoc právě vedoucím orelských divadelních skupin. Ta by se pod vedením zkušené Mgr. Hany Štolbové a učitelky ZUŠ Růženy Köttnerové, zabývajících se dramatickou výchovou, i brněnských členů Klubu režisérů SČDO, uskutečnila o některém víkend v březnu příštího roku.

V oblasti loutkového divadla má Předsednictvo SČDO uzavřenou podobnou dohodu i s TJ SOKOL. Metodická pomoc souborům je jedním ze smyslů existence Svazu českých divadelních ochotníků.

Václav Müller

QUO VADIS, AMATÉRSKÉ DIVADLO

Tak nevím....

Nevím, je-li to na článek či na sdělení. Už se na to chystám drahý čas a vyprovokovalo mě dnešní doručení Amatérské scény č. 6/97. Jde samozřejmě o amatérské (ochotnické) divadlo a také o jeho pojmenování, či pojmenovávání. V posledních letech se setkáváme s pojmem venkovské divadlo, při čemž je patrné u nás na Moravě, že vše kromě Brna, Ostravy a Olomouce je venkov. Tak to alespoň vypadá podle regionálních přehlídek. Tím je určena hranice mezi těmi soubory co pracují v malých obcích a těmi, co pracují ve velkých obcích a městech, i když podle dnešní terminologie publikované v AS jsou všichni venkované. Tomu je přizpůsoben i obsah AS, kde jen stěží najdou dost informací a návodů ti nejmenší. Mám na mysli vesnice, které pro ty, kteří ovlivňují amatérské divadlo, jako by neexistovaly. A přece těchto souborů je určitě nejvíce. Podle našeho regionu okresu Žďár n. S. je v činnosti sice jen devět souborů, ale jenom dva jsou z měst a ostatní z vesnic, i když vlastně jsou všechny venkovské. Je tedy dost problematické, aby se při jakýchkoliv regionálních přehlídkách mohly mezi sebou tyto soubory vždy měřit už jen pro podmínky, které jsou diametrálně odlišné. Prostě, dle mého soudu a mých padesátiletých zkušeností (jsem už starý člověk) chybí určitá pozornost pro skutečně venkovské soubory, tedy soubory vesnické. Mám zkušenost, že se na mě obrací mnozí známí o určité rady, které v AS nenajdou, anebo vlastně ani o AS neví a

když ví, tak jim zase tolik pro jejich práci nedává, protože AS je zaměřena poměrně dost vysoko a nezohledňuje, že mezi ní a soubory už téměř žádná jiná tiskovina a informační zdroj typu metodické a informační pomoci není. Osobně AS oceňuji a sleduji po celý svůj dlouhý ochotnický život i její předchůdkyně a právě proto usuzuji to, co usuzuji, že zde něco chybí už od Artamy, která sama se stačí zahltit vypsányými přehlídkami.

V současném neřízení čehokoliv jsou právě ti nejmenší a nejslabší, kteří působí převážně jen v oblasti místní kulturní činnosti jaksi hození přes palubu a ponechání samř sobě v duchu „tejč-rovské“ ideologie - postarej se o sebe sám. U amatérského divadla tak tento základní článek nutně zaostává, ač by nemusel. Ovšem rada jak situaci zlepšit, je drahá. Ti, kteří tvoří obsah AS a Artama sama, toho o vesnické kultuře nemohou mnoho vědět, a tak to je vlastně hozená rukavice těm jichž se to týká. Psát o sobě, dožadovat se informací a pomoci, předávat si zkušenosti a pít se po novém. Snad by se z „centra“ také mohl vydat návod jak se dostat k možnosti soutěží mezi vesnickými soubory, protože ty jsou také jakousi školou, pokud hodnocení dělají poučení a nos neohrnující lektoři a hodnotitelé. Ale, ale... Na okresech nic konstituováno pro amatérské divadlo není, vidina krajů je daleká, Praha je ještě dále a tak milí kolegové z vesnic je to na nás a na vás. Zkuste se dát trochu dohromady, poradte se, hledejte pro svoji práci spojení a podporovatele, pďte se po literatuře, využijte rad starších a zkušenějších, nebudte osamoceni, neboť více hlav více ví. Je třeba dát o sobě vědět a pak může přijít i pomoc „z vrchu“. Jestliže problémy vesnického divadla málokdo zná, pak jen málokdo může pomoci a poradit. Cpát se mermomocí mezi vyspělé tzv. venkovské soubory je trochu marností, tudy většinou cesta nevede, což znám z praxe u mnohých porotců a jejich ohroňování nad vesnickými divadelníky, kam že se to cpou.

Prostě vesnické amatérské (ochotnické) divadlo tady je, je početné dost silné a snad by si jej měla více všimnouti stavovská organizace SČDO, která se někdy spíš přihřívá na zavedených aktivitách jinými. Ale to je na jiný článek.

Jaroslav Bílek, Nové Veselí

Redakční poznámka

Redakce AS děkuje autorovi a hodlá do příštího čísla oslovit dvě „potřesené“ instituce tj. SČDO a útvar ARTAMA, aby se vyjádřily k otázkám, o nichž pan Bílek píše. Redakce by zároveň přivítala konkrétní náměty souborů, jaký typ informací a odborného servisu jim konkrétně chybí. Souhlasíme s tím, že článek je výzvou k větší aktivitě souborů samotných, neboť nelze pasívně čekat na to, co spadne „z Prahy“.

Znovu ke Kašpárkově říši

V 5. čísle AS jsme zveřejnili volání o pomoc Kašpárkovy říše z Olomouce. Na tuto výzvu reagoval předseda kulturní komise Rady města Olomouce Pavel Konečný:

„Město Olomouc má zájem o kulturu a podporuje ji. Zřizuje kulturní instituce, dotuje je, pomáhá a bude pomáhat řadě dalších soukromých kulturních aktivit, včetně loutkového divadla Kašpárkovy říše.

To, co vytváří určitá omezení pro tuto pomoc, je dostatek finančních prostředků a z toho plynoucí nutnost vybírat finanční prostředky města - či daňových poplatníků - kam poputují. Kulturní komise Rady města Olomouc se zapojila do průběhu privatizace Slovanského domu, protože se jedná o jednu z posledních možností pronájmu levných prostor pro různé kulturní iniciativy. Pokud se při rozhodování vlády nenajde možnost převodu budovy na město, existuje již několik možností, kde by mohlo loutkové divadlo Kašpárkovy říše působit. Jednou z nich je Moravské divadlo Olomouc a druhou by mohlo být hostování v budově Sokola Olomouc.

Kultura to dnes má těžké, ale určitě ne těžší, než v jiných dobách. A pokud se najde vůle, myslím si, že je možné a uskutečnitelné všechno.“

(převzato ze zpravodaje Místní kultura 12/97)

CELOŽIVOTNÍ OPTIMISTA JIŘÍ HLÁVKA

Současný člen karlovarského souboru D3 Jiří Hlávka patří k výrazným osobnostem naší amatérské scény. Charakterní herec, schopný i na malé ploše přesně vystavět charakter postavy, invenční režisér, hrající autor divadla jednoho herce. Jeho postavy jsou snadno zapamatovatelné. Ivan Stědý po představení Suchého-Slitra Doktora Johana Faust, kde Hlávka hrál postavu vrchního Vágnera, za ním přišel a ptal se, v kterém hotelu dělal vrchního. Tak mu to přišlo věrohodné. Jiří Hlávka však také výborně a rád zpívá, hraje na několik hudebních nástrojů a je rozeným bavičem, kterému obecenstvo doslova zobe z ruky. Amatérská scéna si s ním povídala především o herecké kuchyni. Mimo chodem dodávám, že jeho osobitě vyprávění by vydalo na několik rozhovorů na téma člověk a herec v Čechách v posledních čtyřiceti letech.

Kdo vás přivedl k divadlu?

To je velmi jednoduché. Byl to můj třídní učitel, který se jmenoval Škoch. Říkal, že kdo nedělá divadlo, je hloupé dítě. Takže už v 1. třídě jsem v Satalicích u Prahy v režii jistého cukráře hrál Klásku v Lucerně. Klásková byla ze druhé třídy. Divadlo jsem hrál i po přestěhování do Ústí n. L. Tady v Předlicích na mě čekala nejlepší školní role - Princ Radovan v Princezně se zlatou hvězdou na čele. To mně bylo 14 let a odešel jsem na SVVŠ. Třídní paní profesorka nám přivedla člověka měřícího přes dva metry. Tak jsem se potkal s nádherným chlapem Vladimírem Sahulou. To byl tenkrát už velmi slavný herec Malého divadla Setuzy. Velmi rychle pochopil, že jsem praštěn divadlem a okamžitě mě angažoval. V Setuze jsem začínal v houfu dětí v Našich furiátech. Vedení divadla, ať to byl pan Říha či Sahula, bylo na své členy

velmi přísné. Razilo zásadu, že nový člen dva roky nehraje. Museli jsme se učit, učit - dýchat, mluvit, měli jsme baletního mistra, který nás učil chodit, navštěvovali jsme kurzy líčení, recitace atd.

Kdo takové kurzy pořádal?

Někdy je pořádal přímo Setuza, jindy osvětový dům. Dokonce v Ústí byla osvětová divadelní akademie. Později jsem se díky kurzům potkal s R. Lukavským (recitace) či Karlem Högresem (líčení).

Vy jste vlastně byl elémem?

Ano, vedoucí souboru František Říha byl profesionál na úrovni, který dlouhá léta pracoval v divadle Vlasty Buriana. Když jsem viděl jeho záskok v postavičce klauna, tak jsem si uvědomil, co to je herecká práce. Setuza programově měla vždy houf mladých, s nimiž pracovala s vědomím, že se dva, tři chytanou. Já jsem usilovně pracoval, trénink a zkoušky mě velmi bavily a věděl

Měl jste a máte nějaký herecký vzor?

Je pravda, že se o mně říká, že jsem praštěný Werichem. Už v 16 letech jsem věděl, že nejsem typ na Hamlety, byť jsem po něm toužil. Spíše budu typ na drob-nokresbu. Seděly mi postavy, které měly humor a kde se dalo improvizovat. V Setuze říkali, že jsem figurkár. Zlom v mé divadelní práci nastal, když se v Malém divadle zopakovala Balada z hadrů V+W a později Kat a blázen. Tehdy jsem pochopil, že jestli budu amatérské divadlo dělat - na profesionální dráhu, byť mi později byla nabízena, jsem nastoupit nechtěl - tak toto je moje parketa.

Dva roky profesionální přípravy stačily? Jak jste dál na sobě pracoval?

Stačily i nestačily. Tím, že jsem byl poslední divadlem, jsem přečetl kdekdo a chodil na všelijaká školení. V 17 letech jsem byl poprvé na Hronově. Tehdy byl samozřejmě

divadla drží. Živor na jevišti mě utěšuje, oblažuje, je to něco jako bonbónek.

Takže divadlo jako droga?

Určitě. Navíc mě mistr naučil, že úspěch mě nesmí vyhodit z rytmu. Po potlesku nesmím trhat kulisy, ale ukázněně pokračovat.

Mnoho lidí se domnívá, že improvizace znamená absolutní svobodu. Vy říkáte, že také ona potřebuje především kázeň ...

Improvizace je obrovská dřina. Platí to, co říkával pan Werich nebo pan Horníček - „když říkám první větu, musím znát páťou, musím vědět kdy a k čemu se vrátit.“ Improvizace je něco navíc. Vychází z situace, ale nesmí se narušit základní myšlenka, a to je velice těžké. Zvlášť když máte na jevišti partnera, který zaběhne do nabízené uličky, ale neumí se vrátit. Musím se přiznat, že partnerů, kteří uměli improvizovat, jsem poznal velmi málo. V divadle, kde dnes působím, takového partnera nemám.

Možná, že právě to vás táhne k divadlu jednoho herce?

Přesně tak. Tam mám možnost úplně se rozvinout. Ted' jsem si napsal Cyrana. Je to sestřih věcí ze Setuzy, Chabařovic, Karlových Varů ve formě povídání o jedné touze zahrát si Cyrana. Ve skutečnosti jsem Cyrana zase tak moc hrát nechtěl. Věděl jsem, že takový chlapák nejsem. Navíc vím, že se ode mne čeká humor nebo alespoň náznak humoru. Cyrano ale potřebuje něco jiného. V divadle jednoho herce si mohu naplno zařadit. Např. v Bláznových zápiscích mohu improvizovat jak fyzicky, tak v textu.

Jak jste se dostal k režii?

Bylo to opět v Setuze a zase zajímavým způsobem. Když mě herecky prozkoušeli (bylo mi 19 let), tak mi řekli, abych si režijně připravil Zkoušky čerta Belínka, což byla jednoduchá a v té době hodně hraná pohádka. Vedení občas přišlo na zkoušky a řeklo, co dělám špatně. To byla moje první režie. Víte, ono není pravda, že každý, kdo dobře hraje, může režimovat. Druhá režie přišla mnohem později. Já jsem hodně hrál, takže na režii nezbyl čas. Druhou věcí byla knížečka J. R. Picka Ruce vzhůru, boys. Udělal jsem z ní westernový skoromuzikál s původní hudbou jednoho člena souboru. Přijel se podívat i pan Pick, vypil moře vodky a strašně nás pochválil. Pak jsem dostával příležitost režimovat i celovečerní věci.

Jiří Hlávka v 60. letech v Malém divadle SeTuZy v Ústí n. L. v roli Domovníka ve hře Nicolò Manzariho *Obecní hrdina*. Foto: archiv Malého divadla v Ústí n. L.

jsem, že když budu dobrý, dostanu roli. Herečtí lidři souboru jako Omar Starý, Eva Cejchanová, Vláďa Sahula rychle pochopili, že ve mně něco je a začal jsem nejprve v pohádkách, pak i v celovečerních kusech dostávat příležitost. Jednu dobu jsem např. hrál v pěti věcech současně. Tím, že jsem musel dva roky čekat, jsem si divadlo tak zamiloval, že mě z něj už nikdo nedostane.

Měl jste tedy ve svých počátcích štěstí, že jste přišel do profesionálně vedeného souboru...

Ano, a nikdo se s námi nemazlil. Stalo se například, že jsem byl obsazen do hry a byl jsem strašně šťastný. Na 3. zkoušku přišel pan režisér a řekl, že můj hlas je příliš mladý a že mi roli bere. Na druhé straně, když jsem v pohádce vedle role krále zvládl ještě postavu vodníka, byl jsem za tuto druhou roli dokonce honorován. Měl jsem za představení 30,- Kč. Musím však říci, všichni členové souboru byli divadlu plně oddáni. Já jsem dokonce začal mít problémy se studiem, neboť jsem divadlu věnoval veškerý volný čas.

jiný než dnes. Hlavně jsem pracoval na věcech, o nichž jsem věděl, že je nebudu nikdy dělat. Chodil jsem za staršími a ptal se jich na názor. Ještě dnes umím zpaměti role ze Setuzy. Např. v Cyranovi (v úpravě Polibek od Roxany) jsem dělal takového správného inspicienta. To znamená, že jsem lital jako hadr na holi, beze mne nikdo nevstoupil na jeviště. Celou hru jsem během zkoušek uměl a umím ji dodnes.

Máte na to nějakou metodu?

Mám dobrou paměť. Např. desetiminutové vystoupení (5 - 7 stran textu) na Pohárek jsem schopen se naučit bez chyb za dva dny. Paměť mi vynechá málokdy. Pokud se mi vyhodí odstavec, tak využiji své schopnosti improvizace a tzv. se z toho „vykecám“. Během dvou tří vět se většinou vrátím do hry.

Znamená to, že netrpíte trémou?

Musím se přiznat, že čtyřicet let mám děšivou trému. Před každým i pětiminutovým

vystoupením trávím čas v oně místnostech. Ve chvíli, kdy vkročím na jeviště, že mě tréma spadává. Myslím, že právě to mě u

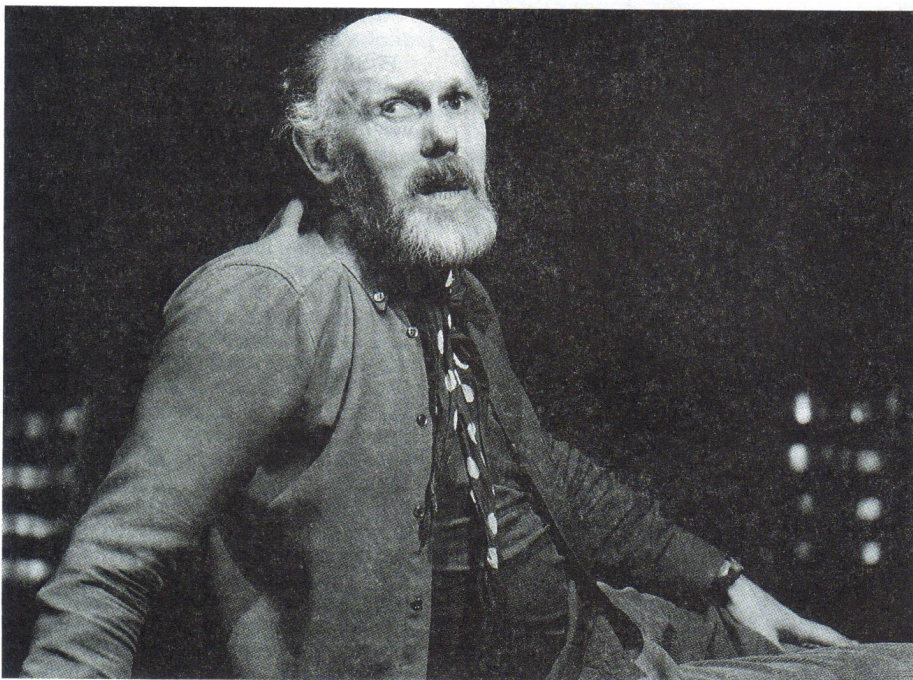
Jiří Hlávka hraje Gogolovy *Bláznovy zápisky*. Foto: Pavel Štoll

Takže jste si režijně vybíral věci, které vám byly blízké jako herci a kde jste si mohl zahrát?

Nedá se to tak říci a vlastně s výjimkou her V + W to ani není pravda. Pokud jsem ve svých věcech hrál, tal spíše malé role. Vybíral jsem si hry, které mě režijně lákaly, nikoliv herecky. O herecké příležitosti jsem totiž neměl nouzi.

Jak byste charakterizoval svůj herecký typ?

Postupně jsem dorostl do charakterního herectví. Je určité řada charakterních rolí, které bych si rád zahrál. Mohu hrát ale jen to, co má vnitřek - srdíčko. Jednou věcí se pochlubím. Můj známý, pan Vlastimil Brodský, který se byl i několikrát na mě podívat, mi řekl, že dovedu zahrát charakter i na malé ploše. Na druhé straně dokážu bavit několik hodin plný sál. Mám rád humor, ale musí být inteligentní, moudrý a laskavý.

Jiří Hlávka v roli Ludvy při jevištním zpracování vlastního textu s názvem *Cyrano a...*
Foto: Pavel Štoll

Na jevišti působíte dojmem, že hrajete něco, co se vás bytostně týká?

Je to jednak tím, čím se civilně zabývám a na druhé straně také tím, že přes všechny starosti a problémy jsem celoživotní optimista. Nevím o dni, který by se mi nelíbil, nevím o chvíli, která by mě netěšila.

Divadlo je pro vás protiváhou k zaměstnání. Vy jste ale prošel mnoha profesemi...

Opravdu jsem měl mnoho povolání. Původně jsem vystudoval pedagogický institut a začínal jsem jako učitel na Mostecku. Učil jsem ještě jako student v Libkovicích, které jsou dnes mediálně velmi známé. Po mezititanci v Libouchci jsem se konečně dostal do Ústí n. L. Z kantorky jsem odešel, když hrozilo nebezpečí, že budu muset zůstat na zvláštní škole. Dal jsem výpověď a odešel jako výchovný pracovník do zoologické zahrady. Také jsem jezdil u Domácích potřeb jako akvizitní prodejce se skleněným zbožím, nějaký čas jsem dělal těžkou manuální práci. Za směnu v Setuze jsem složil 21 tun sody. Takže jsem vystřídal ledacos. Přiznám se, že to mělo jeden háček. Ať jsem dělal kdekoli, během

měsíce jsem byl doporučován na vedoucí místo s podmínkou - okamžitě podepsat kandidátský papír do strany. Pro mě to znamenalo, že jsem místo opustil.

Proč jste opustil Malé divadlo, které vám tolik dalo?

Ze Setuzy jsem odešel, když přišel pan Felzmann, jehož styl mě nevyhovoval. Začal jsem pracovat v Chabařovicích, kde jsem jenom režíroval. Do Karlových Varů jsem se přestěhoval, když jsem se šťastně oženil a jsem tam už jedenáct let. Protože se zabývám karmou a znovuzrozením, tak vím, že moje současná žena je moje karmická žena, kterou jsem potkat musel. Potkali jsme se na Hronově, neboť ona byla členkou karlovarského D3.

Co říkáte současnému amatérskému divadlu?

Všude říkám, že naše amatérské divadlo nám závidí celý svět. A to ještě mnozí ne-

Nejúspěšnějším amatérským divadelním kolektivem České republiky se v roce 1997 stal brněnský Pro100r

Soubor vznikl v roce 1987 jako Divadelní studio Josefa Skřivana a jeho vedoucím je Akram Staněk. Jeho první inscenací byla Brechtova Svatba, po které následovaly Majakovského Štěnice, Rózewiczovi Svědkové aneb Naše malá stabilizace, scénická montáž Jana Borna z románů Borise Viana Červená tráva a Srdcervác pod názvem Střemhlav, příležitostné představení Mor a autorská inscenace Lák.

Břhané bodovali i v zámoří

Amatérské divadlo Pro100r si z Venezuely přivezlo pět cen ze sedmi udělovaných na zdejších mezinárodním festivalu amatérského divadla Fiesta '97 v Caracasu. Před nadšeným venezuelským publikem uvedl tři představení své inscenace hry Henriho Rouseaua Pomsta ruské sirotky.

Na festivalu vystupovala tři divadla z Venezuely, dvě z USA, po jednom z Kanady, Německa a Uruguaye. Jediný reprezentant České republiky, soubor Pro100r obdržel Cenu diváků, Akram Staněk cenu za režii a s Milanem Popelkou cenu za scénu a Radek Zbránek a Magdalena Šušorová ceny za nejlepší výkony ve vedlejších rolích.

Soubor Pro100r se už v srpnu zúčastnil mezinárodního festivalu amatérského divadla v Monte Carlu, pořádaného jednou za čtyři roky. Jeho nominaci tehdy potvrdila výběrová komise Mezinárodní asociace amatérského divadla, což představitelé divadla Pro100r považovali za patrně nejvyšší dosažitelnou metu pro neprofesionální soubor. „Z úspěchu v Caracasu jsme stále ještě v šoku,“ přiznává jeho členka Monika Pecháčková.

„Pestrost přehlídky nás velice mile překvapila,“ poznamenává k festivalové atmosféře Akram Staněk, „k vidění tu bylo vše - od extrémně stylizovaného Becketta po komorní představení s citlivým herectvím. Takový rozsah domácích festivaly většinou nemívají.“

Podobně jako herci na jevišti, odváděli profesionální práci v zákulisí i organizátoři přehlídky. Například kvůli pouhým třem reprízám nechali brněnskému souboru vyrobit celou scénu včetně čtyřmetrové ocelové točny. Nejvíce si však režisér Staněk pochvaluje setkání se současnou venezuelskou dramatikou, která by podle něho mohla zajímat i tuzemské diváky.

tuší, že naše špičkové profesionální divadlo vzešlo z amatérského. Před pár lety se říkalo, že vymizí zahrádkáři, sběratelé známek a také že vymizí amatérské divadlo. Tvrdil jsem, že to není pravda. Jsem šťastný, že se to potvrdilo. Vznikají nové soubory. Současné amatérské divadlo má široký záběr. Mám strašnou radost, že se zmenšuje. Myslím, že zásluhu na tom mají lidé jako je pan prof. Císař. Je pro nás přítelem, jenž nás umí i pěkně setřít. A to potřebujeme. Myslím si, že amatérské divadlo nejen nezhyne, ale že dále poroste. Nejsou sice prostory a peníze, ale copak často nejlepší věci nevznikaly z nouze? Vidím však jeden problém. Mladí lidé, kteří přicházejí do souborů, si často představují, že budou hned hrát. Vzpomeňte na mou osobní zkušenost - dva roky jsem stál a prospělo mi to. Já jsem díky amatérskému divadlu poznal nádherné lidi, s nimiž bych chtěl žít. Až vyhraje miliony, postavíme pár domů a založíme divadelní vesnici. Už teď vím, kteří lidé tam budou.

Děkuji za rozhovor.

připravila Lenka Lázňovská

KUKÁTKO DO SVĚTA

„Překvapilo nás, jak velice divadelní zemí Venezuela je. Určitě by stálo za to v kontaktech pokračovat, bylo by to užitečné obohacení pro obě divadelní scény - českou i venezuelskou,“ řekl režisér, který v rámci festivalu přednášel o současné české dramatičce studentům divadelní vědy na univerzitě v Caracasu.

Jako nejúspěšnější účastník přehlídky dostal soubor Pro100r od organizátorů pozvání na následující ročník festivalu Fiesta a režisér Akram Staněk nabídku k hostování v pořádajícím divadle Teatro San Martín de Caracas.

„chtějí hru českého autora, uvažují o Havlově Pokoušení, Rottově Hotelu Savoy nebo Smočkově Podivuhodném odpoledni doktora Zvonka Burkeho,“ svěřil nám režisér.

„Do vážných témat, která přivezly další soubory, jsme patrně šťastně zasáhli směsí komických i tragických prvků,“ řekl režisér Akram Staněk. Soubor viděl všechna festivalová představení a získal řadu informací i o venezuelském divadle. To má hodně dramatických, kteří chrlí hry, jež mají třeba jen premiéru. „V té kvantitě by se určitě našly i tituly, které by obohatily českou scénu, neboť jejich tematika je aktuální a pro českého diváka překvapivě blízká,“ soudí Staněk. Hru ředitele festivalu Gustava Otta Pavlov aneb Deset vteřin zločinu, již na festivalu domácí hráli, by Pro100r chtěl na jaře pozvat do Brna.

Převzato z deníků Práce (22.12.97), MF dnes (19.12.97) a z RT (31.12.97, L. Zbořilová).

Kráčeno a uspořádáno redakcí AS.

Divadlo Pro100r nehodlá zaniknout

Na podzim jsme sice oznámili, že soubor již spěje ke konci své existence, ale nyní jsme se rozhodli, že uděláme vše, abychom se zúčastnili v květnu příštího roku festivalu amatérských divadel v Lotyšsku. Tato slova řekl k novinářům v Brně Akram Staněk, vedoucí divadelního souboru Pro100r.

Hlavním důvodem k přehodnocení závažného rozhodnutí je čerstvý úspěch divadla Pro100r na prvním ročníku mezinárodního festivalu neprofesionálních divadel v Caracasu.

Podle Akrama měl festival i při rozdílnosti pojetí a žánrů předvedených

her velmi vysokou úroveň. Na otázku Práva vedoucí souboru řekl, že porotu patrně zaujal poměrně komplexní tvar inscenace, funkční scénické řešení, srozumitelné scény, i když se hrálo v češtině. A také směřování komických a tragických scén. Pro snadnější orientaci byly významnější výstupy označovány krátkým nadpisem nad jevištěm ve španělštině.

Členové Pro100r se domívají, že

jejich hostování na druhé straně Atlantiku bylo mezi českými amatérskými scénami dosud nejvzdálenější. Jejich úspěchu předcházelo úspěšné uvedení Pomsty na scéně více pražských profesionálních divadel a také na festivalech doma i v cizině, konkrétně v Sankt Pöltenu a v Monaku.

Jan Trojan

Převzato z deníku Právo (22.12.97).
Kráčeno redakcí AS.

NOVODOBÁ HISTORIE DIVADLA V JAPONSKU JE SLOŽITÁ

Součástí loňského Jiráskova Hronova byly také besedy se zahraničními hosty. Jedním z nich byl pan Hiroshi Koizumi, prezident amatérského divadelního souboru Bungeiza, který působí v městě Toyama. Na Hronově byl již podruhé. Poprvé v r. 1995 trochu na výzvěděch, loni přivezl také svůj soubor. Pan Koizumi má řadu funkcí. Je výkonným ředitelem Umělecko-kulturního sdružení Toyamské prefektury a prezidentem Asijské regionální sekce AITA/IATA. Na besedu s českými divadelníky se připravil více než poctivě. Přivezl písemný materiál v češtině, videofilm o kulturním centru ve městě, ukázku tradičního japonského divadla. Odpověděl na otázky a poskytl i řadu rozhovorů pro sdělovací prostředky. Toho všeho AS využila pro přípravu této informace.

Historie moderního divadla v Japonsku je vlastně trochu paradoxní. Tradiční divadlo jako je např. Nô Kabuki, je už opravdu záležitostí minulosti. Je příliš složité, příliš málo pochopitelné pro současného člověka. Věnuje se mu několik specializovaných profesionálních souborů a spíše zajímá cizince. Novodobé divadlo, až na hnutí butô, vychází z moderního evropského divadla a, až na krát-

ký vývoj meziválečný ovlivněný ideologií japonského fašismu, začíná po porážce Japonska ve druhé světové válce. Lidé na jedné straně sice hladověli, ale na druhé straně získali svobodu projevu. Mohli se zabývat uměním a věnovat různým aktivitám. Jednou z nich bylo amatérské divadlo. Divadlo tehdy bylo ideálním prostředkem k obnově lidskosti a posílení občanské solidarity. Období rozmachu trvalo přibližně deset let. Pak se mnoho skupin rozešlo. Chyběly peníze i divadelní nápady. Pan Koizumi zdůrazňoval, že v této době nebylo amatérské divadlo uznáváno jako součást japonského divadla. Bylo pouze jakousi zájmovou aktivitou, soukromým koníčkem. Nikdo si nedovedl představit, že by se mohlo stát součástí života lidí a tím i záležitostí společnosti. Další etapou byla 60. léta, kdy divadlo vplynulo do hnutí proti uzavření americko-japonské bezpečnostní smlouvy. Tehdy vzniklo netradiční tzv. undergroundové divadlo. V 70. letech bylo trendem uvádění veseloher, zejména oblíbený byl černý humor. V 80. letech se na pódia dostala rozpustilá představení, často velmi povrchní a naprosto ignorující hlavní principy divadla. Dramaturgii doplňují evropské klasiky zejména Shakespeare a Čechov.

Pan Hiroshi Kozumi uprostřed účastníků vernisáže v den zahájení loňského Jiráskova Hronova
Foto: archiv města Hronova

Organizace amatérského divadla

V současné době existuje v Japonsku cca tisíc amatérských divadel. Jsou sdružena v Japonském amatérském divadelním spolku (NADA) a cca 50 skupinami nebo v Celojaponské realistické divadelní radě (AJRTC), která má 80 členských skupin. Ostatní jsou tzv. volná. NADA byla založena v r. 1961 s podporou Sekce umění Ministerstva vzdělávání. Činnost zahrnuje výměnu informací, koordinaci mezi skupinami, pořádání divadelních setkání a seminářů, ediční činnost, výzkumnou činnost v oblasti teorie a praxe amatérského divadla. Sdružila původně samostatné spolky jako Divadelní společnost mladých, Občanské divadlo a Divadlo zaměstnanců. Divadelní rada byla původně výhradním pořadatelem přehlídek, z nichž nejvýznamnější jsou Národní přehlídka divadla středních škol - v r. 1990 se např. nejlepších pět skupin představilo na jevišti Národního divadla v Tokiu - Přehlídka mladého divadla. Obě mají regionální předkola a jsou soutěžní. V současné době se činnost obou střešových organizací překrývá, včetně toho, že mnohé divadelní skupiny jsou členy obou z nich.

Divadelní přehlídky jsou součástí Národního kulturního festivalu. Platí to rovněž pro nejvýznamnější mezinárodní festival TI-ATF v Toyamě, který se koná od r. 1989 jako festival mladého divadla. V r. 1996 se jej zúčastnilo 40 skupin z 24 zemí (z ČR seniorská skupina souboru MAJ z Hronova a skupina pantomimy neslyšících z Brna). Představení byla uvedena v pěti městech a mimořádnou událostí byla návštěva prince a princezny. Byla to nevidaná pocta, od níž si pan Koizumi slibuje budoucí podporu amatérského divadla v zemi.

Japonsko se na asijském kontinentu dokázalo prosadit. V roce 1993 mu byl svěřen Asijský summit amatérského divadla a o rok později Asijský festival divadelních filmů. V městě Toyamě sídlí regionální sekretariát mezinárodní nevládní organizace AITA/IATA pro Asii a Oceánii.

Současný stav amatérského divadla

V 80. letech zaznamenala země velký hospodářský růst. Lidé přestali žít ze dne na den, díky slušnému výdělku se mohli věnovat koníčkům. Stupnice hodnot se začala měnit od hmotných k duchovním. Rozvoj občanské společnosti přinesl také decentralizaci, tj. relativní nezávislost provincií na centrálních úřadech v Tokiu. Amatérské divadlo se stalo uznávanou součástí kultury, neboť kromě jiného přineslo zviditelnění měst a vesnic. Čím menší je město, tím má amatérské divadlo lepší postavení. Je to dáno také nebohatou sítí profesionálních scén.

Divadla mají relativní dostatek finančních prostředků, mají kde hrát a zkoušet a přesto není pan Koizumi spokojen. "Zdánlivě máme všechno, obrovský dům s baletním, divadelním a hudebním sálem, avšak chybí nám tradice a láska k divadlu. Divadelní tradici, jakou má Hronov, mohu jen závidět".

Divadlo Bungeiza

Bun znamená literaturu, gei umění a za je divadlo. Takže název skupiny symbolizuje propojení těchto umění. Soubor byl založen v r. 1948 a v současné době má 39 členů od deseti do šedesáti let. Za dobu svého působení odehrála 480 představení v Japonsku a navštívila 15 zemí. Je členem ojedinělého sdružení 36 uměleckých a kulturních skupin (Umělecké a kulturní sdružení Toyamské prefektury), které je podporováno státní správou. Toyama je jednou ze 47 prefektur a s 1 120 tis. obyvatel je na 38. místě v zemi. Z hlediska rozvoje turistiky a kultury je však určité na jednom z předních míst. Neběžný je rovněž fakt, že ve městě působí také profesionální soubor SCOT (mj. pořadatel festivalu Togy, který má světovou

pověst). Osm divadelních skupin ve městě včetně Bungeizy založilo Sloučenou řadu divadelních skupin Toyamské prefektury a daří se jim společně organizovat divadelní činnost. Aktivitu souboru zahrnují vedle divadla také tačnické projekty, aranžování květin apod.

Od r. 1996 má soubor k dispozici novou uměleckou síň Aubade Hall se třemi a půl jevišti. Divadelní zkušebna v Parku hudebních umění má 555 m², zkušební sál pro orchestr 470 m², 5 velkých zkušeben, 32 malých, ateliér, 3 seminární místnosti. Zkušebny mohou být používány pravidelně a jsou prvními tohoto druhu v Japonsku. Soubor hraje také v kině pro 700 diváků. Zmíněná Aubade Hall má kapacitu 1 600 až 2 000 míst. Muzikál Dvanáct měsíců hráli 5x a navštívilo jej celkem více než 8 tis. lidí. Zkušebny a sál platí město.

Na otázku financování souboru pan Koizumi řekl, že kromě státních dotací od prefektury a MK Japonska dostávají prostředky od Nadace (The Japan Foundation), ta přispívá především na cesty do zahraničí, a vydělávají si také účinkováním v televizních reklamách. Výtěžek plyne do společné kasy souboru.

Vztah amatérského a profesionálního divadla

Pan Koizumi sám příliš amatérské a profesionální nerozlišuje. Důvodů je několik. Jednak skutečně profesionálních skupin, které se živí divadlem, není mnoho. Většinou působí pouze v Tokiu. Je mezi nimi i řada těch, které z hlediska kvality za amatéry zaostávají. Na druhé straně jeho vlastní soubor se kvalitou profesionálům nejen vyrovná, ale velmi často je předčí. Zdá se mu, že vývoj divadla směřuje ke stírání hranice mezi amatérismem a profesionálním.

Své vyprávění pan Koizumi zakončil povzdechem, že jeho snem je, aby se divadlo stalo součástí každodenního života a potřebou lidí. Patrně je to úkol pro 21. století.

S využitím písemného programu seznámení se s japonskou kulturou, rozhovoru V Japonsku přichází doba pro divadlo - Právo, 13.8.1997 a vlastních poznámek připravila

Lenka Lázňovská

Setkání s Ibnusinou Abdelhakimem

Kongres AITA/IATA, který zasedal v srpnu 1997 v Monaku, rozhodl také o tom, že se příští Světový festival amatérského divadla uskuteční v Maroku. K této příležitosti přináší AS čtenářům rozhovor s prezidentem Národní federace amatérského divadla v Maroku. Objevíli jsme jej v Informačním bulletinu Světového festivalu zemí s latinskou kulturou Estivades (konal se loni v belgickém Marche-en-Famenne a AS o něm informovala v čísle 5/97).

Můžete nám popsat své aktivity v oblasti divadla?

Jsem předsedou Maghrebského svazu amatérských herců a Národní federace amatérského divadla v Maroku, jsem také členem Rádného shromáždění arabských zemí a od roku 1995 až do roku 2000 zde mám na starosti Komisi mladých herců arabského světa. V současné době připravujeme první Valné shromáždění amatérského divadla arabských zemí.

Jaká je současná situace amatérského divadla v Maroku?

V Maroku existuje zhruba 250 souborů, které jsou členy naší federace. Každoročně pořádáme spolu s Ministerstvem mládeže a tělovýchovy, které je pověřeno péčí o amatérské divadlo v Maroku, festival. Z 63 re-

KUKÁTKO DO SVĚTA

gionů, které jsou v naší zemi, 20 vytvořilo regionální svazy amatérského divadla, protože na jejich území pracuje nejméně pět souborů členů federace. Tyto svazy pořádají konkurzy na národní festival. Vedle těchto 250 souborů existuje dalších zhruba 350 dalších skupin, které nejsou členy federace a vyvíjejí činnost zcela samostatně.

Jsou soubory subvencovány?

Ministerstvo mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Ministerstvem kultury poskytuje subvence souborům na začátku sezóny, aby byly s to uhradit první výdaje spojené se zkouškami a s obstaráváním dekorací, pak se však musejí soubory postarat - co se financí týče - samy o sebe. Domy mládeže a kulturní střediska jsou k souborům velmi vstřícné, mají pro ně vždy otevřené dveře.

Jaký typ představení připravují soubory?

Soubory těží často z klasického frankofonního repertoáru, ale z větší části jde o první uvedení těchto her. V Maroku máme mnoho autorů, kteří píší především pro amatérské soubory, protože u nás oficiálně existuje jen něco mezi pěti až osmi profesionálními skupinami.

Jaké máte plány na mezinárodním poli?

Jsme členy Mezinárodní asociace amatérského divadla (AITA/IATA). Pravidelně vybíráme inscenace, které mají reprezentovat Maroko na různých festivalech, jako např. festival v Monaku, v Tunisu a samosebou i v Estivades! Kromě účasti na mezinárodních festivalech jsme vytvořili cosi jako alianci se čtyřmi dalšími zeměmi: Mauretánií, Alžírskem, Tuniskem a Libyí. Pravidelně s těmito zeměmi pořádáme setkání, která se odehrávají postupně vždy v jedné z těchto zemí. Využíváme těchto setkání k tomu, abychom mohli pořádat dílny dramatického umění určené divadelníkům z pořadatelské země. Tyto přehlídky jsou subvencovány ministerstvem hostitelské země. Navíc se každý rok koná také konference, již se těchto pět zemí účastní. Dále chci připomenout také naši účast na festivalu divadla pro mladé, který se koná jako bienále v Egyptě.

*převzato z Estivades Infos, překlad
Jaroslav Provazník*

„Ničeho se nebojíme“

Při návštěvě Spojených Států Amerických na podzim minulého roku jsem měla možnost setkat se s několika zajímavými lidmi, často svým chováním a způsobem života odlišnými od mých přátel zde v Čechách. Díky milému, ochotnému hostiteli a vykonavateli mých přání jsem strávila určitý čas ve společnosti jednoho takového člověka, slečny Susan a mohla jsem nahlédnout do práce, kterou se Susan a její přátelé nadšeně a svědomitě zabývají již po dobu šesti let - péčí o divadlo.

Susan je ředitelkou Prescott Fine Arts Association (P.F.A.A.), instituce, která je kulturním a zábavním centrem držící si monopol na veškeré divadelní činnosti v poměrně velkém, avšak jinak nezajímavém městě Prescott ve státě Arizona.

V Prescottu žije velké množství bohatých důchodců, kteří vytvářejí neobvyklou komunitu zdejší společnosti. Tito lidé samozřejmě nepracují, bydlí v „domovech důchodců“, připomínajících vzhledem i službami špičkové hotely. Svůj volný čas tráví rozhodováním kam investovat vydělané a nashromážděné milióny. Byla jsem představena manželskému páru, osmdesátismileté Jenny a o rok staršímu Tonymu, o jejichž finančním podílu na výstavbě bezbariérového vstupu do divadla jsem byla informována hned po stisknutí rukou. Pomocí těchto nemalých příspěvků od důchodců, dalších sponzorských darů a výtěžků z prodeje vstupenek Prescott Fine Arts Association funguje jako samostatná organizace neodvážející státu žádné daně. Místní obyvatelé své kulturní centrum milují, váží si ho a nadšeně ho podporují, o čemž svědčí např. prostorná galerie nacházející se ve sklepeních divadla, pět skladů s kostýmy, velmi dobře vybavené šatny s vlastními sadami klobouků, paruk a líčidel a každoroční pořádání divadelních táborů pro děti (drama camps for children).

Zdejší učitelé vycházejí vstříc všem dětem a uvolňují je ze školy, když hrají svá představení např. pro mateřské školky. Na divadelní aktivity dítěte se zde pohlíží jako na součást výchovně vzdělávacího procesu.

Za zmínku stojí i zázemí, kde kulturní centrum provozuje svou činnost. Divadlo se usídlilo v bývalém katolickém kostele z roku 1824. Asi před třiceti lety kostel odkoupila jistá soukromá osoba, která ho obratem prodala P.F.A.A. za symbolickou cenu 1 dolar, dohromady s bývalou farou, kde se nyní nachází Susanina a další kanceláře, jednací síň, šatny a sklady. Fara s kostelem je spojena chodbou. Celý tento komplex žije svým životem a rozhodně vybočuje z všednosti tohoto provinčního města.

Divadlo má svůj repertoár, který se každý týden mění. Herci jsou zaměstnaní lidé, přicházející sem dobrovolně zkoušet, vytvářet nové inscenace a sklízet úspěchy a málokdy nepatrné kritiky. Jestliže nějaký muž hraje hlavní roli v nové produkci jeden týden, není nic zvláštního, když se objeví ve funkci režiséra na programu o několik týdnů později. Všichni jsou amatéři, všichni se snaží zkusit všechno a chod divadla funguje jako na profesionální úrovni.

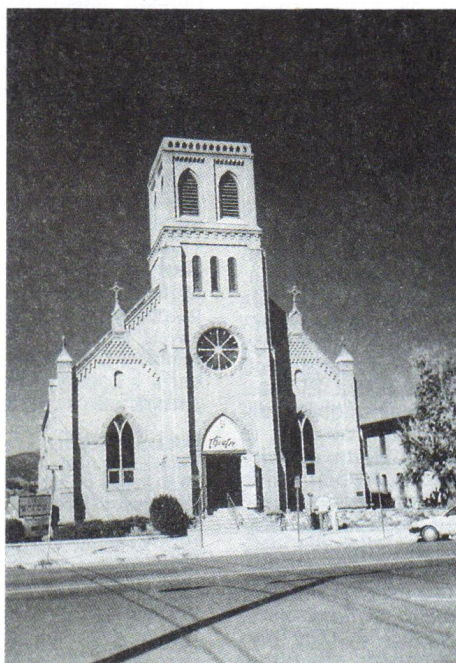
Do Susaniny kanceláře, kde jsem si měla vyzvednout fotografie a prospekty, jsem musela projít dlouhou chodbou, ozdobenou programy, jejichž tituly mne poněkud zarazily: *My Fair Lady*, *Nenávidím Hamleta* od Paula Rudnicka, *Fantastika* od Toma Jonese, *Dracula*, balet *Dvanáct tančících princezen* atd. Okamžitě mi naskočila otázka: „Všechny tyto tituly jste zde uváděli?“ „Ničeho se nebojíme“, zazněla krátká, sebevědomá odpověď.

Vrchol mé návštěvy v P.F.A.A. bylo

Po představení vlasatého muže se autorka článku sešla s představitelům titulní role a sicerely Tonym a Jenny, mecenáši P.F.A.A.
Foto: archiv autorky

pozdání na zdejší představení, hru pro děti předškolního věku pod názvem *Wiley a Vlasatý muž* (*Wiley and the Hairy Man*). Představení začalo desetiminutovou přehlídkou kostýmů zvířat, v nichž se šťastně a pyšně potilo asi deset dětí. Celou tu dobu jsme mohli sledovat čápa, žabu, medvěda, želvu a různá jiná zvířata, jak se proměňují mezi liánami vzorně za sebou, zahalena šedivými výpary, jež zřejmě měly evokovat probouzející se džungli. Malí diváci byli vzrušení a nadšení, zvláště když se zvířecí kolona rozdělila a začala lézt mezi nimi. Poté se začalo hrát a hrálo se dlouze a jednotvárně. Malý chlapec Wiley žije se svou matkou a psem. Jedné noci se Wileymu zdá o strašlivém Vlasatém muži, který si pro něj chce přijít a unést ho. Wiley chce nebezpečnou situaci odvrátit, a proto odchází Vlasatého muže zahubit a zachránit tak sebe i matku. V pralese na něj čeká spousta léček a nebez-

Divadlo v bývalém kostele v arizonském Prescottu
Foto: Kristýna Poesová

pečí, které chystá Vlasatý muž. V okamžiku, kdy čtyři černí démoni, vyslaní Vlasatým mužem, připravují Wileymu do cesty překážky vznikly velmi zajímavé a sugestivní obrazy rozbourené řeky, klubka hadů či zvětšujících se kamenů. Wileymu se přesto podaří Vlasatého muže zneškodnit a zachránit celou rodinu. Některé herecké výkony byly na slušné úrovni, ale téma příběhu se hercům nepodařilo sdělit. Jsem přesvědčena, že dětská diváci si z představení odnesli dva zážitky: zvířátka, která se opět na jeviště vrátila a skvěle namaslovaného Vlasatého muže.

Co mě napadá a co cítím s odstupem času? Pocit povrchnosti veškerého divadelního konání. O této povrchnosti však zdejší lidé určitě nemají tušení. Vše činí dle svého nejlepšího svědomí a možností, které jsou na naše poměry nepředstavitelné. Myslím si, že tito lidé by získali nový pohled na svou práci, kdyby měli možnost srovnání s jinými divadelními skupinami, mohli o svých inscenacích diskutovat, či vyslechnout názory divadelních odborníků. Susan se zajímala zda a jak se v ČR věnují lidé divadelním aktivitám. A tak jsem vyprávěla. Susan byla očividně nadšená naším systémem divadelních přehlídek, který vrcholí národními přehlídkami v Rakovníku, v Třebíči, v Písku, v Ústí n.O., v Prostějově, v Chrudimi a konečně i na mezidruhových celostátních přehlídkách jakými jsou Jiráskův Hronov a FEMAD v Libici n. C. Obdivovala se množství a rozmanitostí dílen a dalších vzdělávacích akcí, které mohou zájemci o divadlo u nás využívat. Přála by si, aby něco obdobného vzniklo i v Arizoně. Proti vzniku podobného systému však stojí nejen těžko řešitelný problém. „Je zde nedostatek divadelně vzdělaných lidí, nemalou roli zde hraje profesní izolace a absence zdravé konkurence“ zhodnotila situaci Susan. Proti vzniku „arizonského Hronova“ a všeho, co s ním souvisí stojí dle mého soudu možná i přílišná sebevědomá tvůrců, kteří všechna svá představení považují za nejlepší.

Neodvážuji se srovnávat americkoarizonské a české amatérské divadlo, již pro jejich naprosto rozdílný historický vývoj a odlišnou mentalitu lidí, kteří se na jeho vzniku podíleli. Je jisté, že málokterý Američan ví o České republice, natožpak o českém amatérském divadle. Koneckonců ani my toho o Americe nevíme mnoho. A když máme možnost setkat se s ní tváří v tvář, jsme překvapováni na každém kroku. Během svého pobytu jsem připadla na nemálo z toho, co je tam běžné a o čem se nám u nás doma bude ještě asi dlouho jenom zdát, čemu by bylo dobré se naučit. Po návštěvě P.F.A.A. jsem byla neskromně pyšná na to, že máme doma něco, čemu se mohou obdivovat lidé i ze země, jakou jsou USA. Byl to příjemný pocit.

Kristýna Poesová

DRAMATURGICKÝ POZORNÍK

NABÍDKA z III. dílu Katalogu her českých autorů - činohra od Jarmily Černíkové-Drobné • Vyšlo pod názvem Padesát příběhů a na konec dva navíc • Vydalo IPOS-ARTAMA, 184 stran, cena 90,- Kč.

LADISLAV KLÍMA

(1878 - 1928)

Syn státního úředníka, od r. 1889 navštěvoval gymnázium v Domažlicích. V r. 1895 byl vyloučen ze všech rakouských středních škol pro protihabsburský výrok a pro skandální provokace proti církvi a státu. Měl dostudovat v Záhřebu odkud po půl roce odešel pro naprostý odpor ke způsobu tamějšího školního vyučování. Chtěl být volným myslitelem bez životního povolání. Nejprve žil z rodinného dědictví do 26 let zejména u otce v Modřanech, pak ve Švýcarsku, v Tyrolích a v Praze. Později z nestálých honorářů a z podpor přátel. Z bída hledal východisko v několika nahodilých zaměstnáních - jako řidič lokomotivy, hlídač továrny - ale jeho pokusy vždycky brzy ztroskotaly. Zemřel na tuberkulózu. Přispíval do novin a časopisů. Jako filosof představuje L. Klíma ve vývoji českého myšlení ojedinělý zjev vypjatého individualisty a vyhraněného metafysického myslitele.

NOVÁ ORESTEIA

(1923)

Tragedie o 3 dějstvích

Osoby: 10M, 11Ž, chór

Orestes - Klytimestra, jeho matka - **Elektra**, jeho sestra - **Agamemnon**, jeho otec - **Aigisthos**, Klytimestrin mileneček - **Kassandra**, zajatá věštkyň, dcera trójského krále - **Hlídač paláce** - **Nejstarší služka** - 1. a 2. zpěvák - 1. a 2. náčelník sboru družek - 1., 2., 3. a 4. Lítice - Země - Vesmír - Sbor starců - Sbor družek - Sbor Lític - lid, vojsko

Dekorace: 1 / před palácem Agamemnonovým - 1. děj.: hostina, 2. děj.: odpolední slunce, 3. děj.: na břehu před úsvitem
Námět pochází ze staré řecké báje zpracované jako tragédie o třech dělech řeckým dramatikem Aischylem (asi 525 - 456 před Kristem).

Těsně před návratem krále Agamemnona po deseti letech z trójské války, vyčítá králův syn Orestes matce Klytimestře, že je otci nevěrná s Aigisthem. Za tuto opovržlivost vypoví Klytimestra Oresta do ledových krajů a jeho sestru Elektru, která byla svědkyní Orestových výčitek, dá zavřít do vězení. Vzápětí nato přichází král Agamemnon v doprovodu Kassandry, zajaté dcery trójského krále Priama, která dovedla věštit budoucnost. Klytimestra předstírá radost z manželova návratu, dá rychle přivést Elektru z vězení, když si král přeje vidět svou dceru po tak dlouhé době, a na oko pošle ji pro Oresta. Král je šťasten, ale Kassandra ho varuje, ví, že ho Klytimestra zabije, že dá zabít i Kassandru, ale ví také, že Orestes pomstí otcovu vraždu a zabije matku. To se také stane. Klytimestra zabije svého muže v lázni a Aigisthos zabije Kassandru. Když lid protestuje, pohrozí mu Aigisthos vojskem, ale Klytimestra, kterou už pronásledují výčitky svědomí, Aigistha přemluví, aby nic proti lidu nepodnikal. Králem bude stejně, protože bude vládnout s ní. - Aigisthos stejně krvavě zlikvidoval všechny, kteří byli proti němu. Klytimestra mu vypráví sen, který na ni seslaly Lítice (personifikované výčitky svědomí), pronásledující ji za vraždu Agamemnona. Zdálo se jí, že porodila draha s Orestovou podobou, který jí z těla vyssál s mlékem i krev. Žádá Aigistha, aby dal Oresta zabít. Aigisthos jí chce vyhovět a posílá do ledových krajů vrahy, protože netuší, že Orestes se tajně vrátil a právě stojí za mohylou svého otce. Aby usmířila Lítice, nařídí Klytimestra Elektru, kterou ponižila na služku, aby s ostatními zajatkyněmi obětovala Líticím na otcově mohyle. A zajatkyně ji poradí, aby při té příležitosti poprosila otce, aby chránil Oresta a vložil mu do ruky dyku, kterou zabije Aigistha i Klytimestru. Před obětí najde Elektra na mohyle Orestovu kadeř, kterou tam Orestes tajně položil, a v cizinci, skrývajícím se za mohylou, pozná svého bratra. Orestes je odhodlán zabít Aigistha, ale matce chce dát ještě šanci k nápravě a prosí Elektru i zajatkyně, aby ho neprozradily. Zahalen pláštěm, vydává se za cizince, který přinesl Klytimestře zprávu o Orestově smrti. Klytimestra ho pošle za Aigisthem, kterého ta zpráva bude jistě zajímat, a Orestes využije této příležitosti a Aigistha zabije. Poté žádá Klytimestru, aby plivla na jeho mrtvolu a tak se ho zřekla. Ale Klytimestra to odmítne a Orestes ji zabije. Lid provolává Oresta králem, ale Orestes, na kterého se už také vrhly Lítice, prchá do světa, aby sem svolal soud, který by posoudil jeho skutek. On sám je přesvědčen, že je

nevinný, že jednal správně a spravedlivě. Ale Lítice ho neopouštějí. - Ze všech koutů světa přišli soudcové, učitelé národů, proroci, světcí, zákonodárci, básníci, myslitelé, mučedníci, vynálezci, stavitelé i prostí lidé, všichni, kdož trnuli nad velikostí Orestových muk. Přichází i pronásledováním Lític uštvaný Orestes a začíná soud nad jeho činem. Elektra vystoupí jako Orestova obhájkyň, Lítice jako žalobkyně a zastánkyně starého práva, které hodnotí vraždu matky jako nejtěžší zločin. Orestes vypovídá a třikrát požádá soudce o rozsudek, ale soudci mlčí. Jen sbor se staví na jeho stranu. Vyzve tedy Země i Vesmír, ale ani od nich se rozsudku nedočká. Pak hledá mezi Líticemi tu, která se podobá jeho matce. Najde jen jedinou, chce ji kajicně obejmout, ale ona mu v tom zabrání neboť její obětí znamená smrt. Ale Orestes a Elektra se přesto uchýlí do jejího náručí a umírají. A Země a Vesmír přijímají jejich prach a rozptýlí jej v sobě. A lidé i Země a Vesmír zpívají o tom, že malý je lidský prach a velké jsou lidské trýzně a touhy. Krutá i přemilostivá je matka Země a Vesmír je věčný, nezměrný a nekonečný.

Poznámka: Nová Oresteia byla hrána poprvé v dubnu 1923 na improvizovaném jevišti "Všelidové scény" v průmyslovém paláci na Výstavišti v Praze pro 6.000 diváků za režie Jiřího Kroh a s hudbou K. B. Jiráka.

EDMOND KONRÁD

(1889 - 1957)

Český dramatik, divadelní kritik a novinář, jehož dílo vznikalo hlavně v období první republiky. Vysokoškolská studia zakončil doktorátem historických věd. Byl úředníkem Univerzitní knihovny v Praze, později se věnoval výlučně dramatické a literární tvorbě. Poučen dokonale o současném evropském dramatu a znalý historie i tehdejšího společenského vývoje, napsal dvacet jedna dramatických prací, které se zabývají nejčastěji společenskou a generační problematikou po první světové válce. Byl znám jako novinář, sledující především divadelní dění své doby. Svědčí o tom tisíce kritik a referátů, komentářů, hereckých portrétů, fejetonů a teoretických i historických rozborů, otištěných v řadě novin a časopisů.

SKŘIVAN A SMRŠT

(1943)

Epizoda z Velké francouzské revoluce o 3 dějstvích

Osoby: 8M, 2Ž

Aristide Ladoumerque, rytec - **Renée**, jeho žena, slavná herečka - **Philippe Gromard**, malíř miniatur, jeho přítel - **Honoré Clergis**, zamestnanec regentské prokuratury - **Fanetta**, Renéeina služebná - **Markýz Tocquier de Brinville**, regentský prokurátor - **Gorlot-Marbois**, bývalý herec - **Couteau de Coutange** - **První tajný** - **Druhý tajný**

Dekorace: 1 / pokoje

Děje se ve velkém jihofrancouzském městě v létě r. 1795, dva dni a den před jeho dobytím jakobiny.

Hrdinkou hry je neobyčejně výřečná, vtipná, kromobyčejnou fantazií nadaná herečka Renée Ladoumerqueová, která je částečně oprávněně, částečně ze závidy pronásledována royalisty pro styky s jakobiny. Na radu svého muže Aristida a jeho přítele Gramarda dá odklidit dopisy, které by ji mohly kompromitovat, ale vězení stejně neujde. Jak jen byly dopisy odneseny z domu, přichází regentský prokurátor markýz Tocquier, royalista Couteau a starý Renéein nepřítel Gorlot-Marbois, spolu se dvěma tajnými, vykonat domovní prohlídku a vyslechnout Renéeinu výpověď. Přesto, že se ukáže obvinění, vznesené regentským prokurátorem proti Renée jako zcela vymyšlené a nedokazatelné, musí Renée do vězení. Aby Renée zachránili, oklamou Aristid s Gromardem prokurátora zprávou, že přední místní veličiny odpadly od royalistů a chystají atentát na regenta. Současně přijdou zprávy, že royalisté všude prohrávají, a že město je obklíčeno jakobiny. Renée je z vězení propuštěna. Vrací se domů a vzápětí za ní přichází Gorlot-Marbois a po něm markýz Tocquier, skládají jí poklony a hlavně si hledí získat alibi. Gorlot ji vrací balík s dopisy, které jí při domovní prohlídce sebrali oba tajní z markýzova příkazu. Je den před dobytím města jakobiny.

DALŠÍ HRY:

- 1911 Zlaté růže
- 1920 Rajka (3 akt. Strom vědění, Zlatá cesta, Blyskavice)
- 1922 Javor (Děti a smrt)
- 1923 Širočina, Návrat mládí
- 1925 Komedie v kostce
- 1927 Rodinná záležitost
- 1928 Olbřím
- 1930 nahý v trní
- 1932 Kvočna
- 1934 Čaroděj z Menlo aneb Pokolení prvních věcí
- 1935 Mámení po převratu, Edison, Příchod Cechů
- 1937 Ráj srdce, Kde se žebra
- 1938 Císař děti
- 1947 Komedie o počasí
- 1948 Student Jan

Má dáti a dá?

V tomto a příštím čísle AS vám nabídneme pár poznámek o financování amatérské divadelní činnosti a kromě toho se pokusíme i o pár námětů, jakou taktiku volit při získávání potřebných zdrojů.

Jedni tvrdí, že teprve chudoba podpoří umělecký vznět, že např. skutečný talent může prověřit jen chudé divadlo. Dáme-li na jednu stranu vah peníze a na druhou uměleckou hodnotu nemusí vždycky platit, že množství peněz vyzvedne do výše kvalitní dílo a naopak, že prázdná miska na peníze zničí umělecké snažení.

Předchozí ovšem více platí tam, kde jde o nějaký způsob tvorby a o umělecké usilování. Těžko takový názor obhajovat např. před ředitelem profesionálního divadla. Naše uvažování je však určeno těm, kteří se divadlem (hudbou, tancem apod.) neživí. Těm, co se pokoušejí oživit staronovou "spolkovou činnost". Jejím cílem je samozřejmě "cosi" z uměleckého snažení, ale víceméně směřuje k uspokojování sama sebe a nejbližších přátel. K nim samozřejmě můžeme počítat celou obec, v níž spolek - soubor existuje. A ze zkušenosti víme, že čím je místo větší, tím oslovení obyvatel těžší. Konkurentů je mnoho...

To je ovšem důležitý moment pro získávání prostředků na činnost - i chudé divadlo musí topit, svítit nebo sehnat papír na dekorace a na napsání plakátů.

Ocitli jsme se v novém ekonomickém prostředí, kde zatím vládne překotný trh. Cesta k tzv. tržnímu hospodářství odmítla mnohé věci z předchozího režimu: např. státní dohled nad kulturou, což se nám líbí, ale také odmítla přerozdělování peněz a distribuci státem (závodním klubem, družstvem, národním výborem apod.), což se nám nelíbí. Stali jsme se součástí neziskové sféry - takto pojmenované a jen takto působící. Nové ekonomické principy, založené na svobodném chování, na vícezdrojovém financování a na rovném přístupu k nim, vyplývající z plurality kulturních hodnot, však ještě nejsou dobře zafixovány. Svobodné chování však není zřetelné ani z naší strany, málo si uvědomujeme, že jsme spolek svobodný a nikým než námi neřízený, že svobodu musí pocítit i naši mecenáši a podporovatelé, aby nemuseli klíčovat mezi pochybnými reklamními smlouvami a nevýhodnými dary. Vícezdrojovost financování že nespočívá pouze na zdrojích z obecních peněz a od sponzorů a dost. Že příspěvky, či granty obce, státu, popř. příštích vyšších územních celků, tvoří strukturu, k níž by měli mít všichni rovný přístup. A sponzor že je ještě něco navíc.

Svoboda spočívá i v naší schopnosti vytvářet vlastní zdroje z naší vlastní činnosti - když toto všechno obhlédne i sponzor, asi se mu vyplatí propůjčit své jméno za částku daňově ošetřenou - a může vzniknout (kdysi normální) mechanismus existence našeho spolku, sdružení, souboru. Jak jednoduché, jak nepřehledné...

Při úvaze, jak může existovat dnešní spolek, se můžeme inspirovat principy, které jsou běžné např. v západních demokraciích. Nebo můžeme nostalgicky ohřívát odkaz českého předválečného vývoje. Ale stejně nám asi nezbude, než si znovu prožít mnoho peripetií, které nás teprve naučí novým normám chování - chování nás samých, členů souboru, našich příznivců, komunálních politiků, státu s jakousi kulturní politikou registrojící i naše místo v kýžené pluralitě, podnikatelů a bohatců vůbec.

Jsmo svědky toho, že na zmíněný překotný vývoj při "budování kapitalismu v Čechách"

nejvíce dopláci neziskový sektor. Ovšem nemyslím tím pouze finanční nedostatečnosti. Sám jsem předvedčen, že peníze leží nebo mohou ležet na ulici, jen vědět, jak na ně dosáhnout. Jednou z příčin toho stavu jsou legislativní překážky - v oblasti daní, ve formulaci obecně prospěšných nebo veřejně právních institucí, zmatky nadační, teprve potom nevyšší úroveň reálných

platů a nostalgie (opět!) za cenovou přístupností někdejších socialistických kulturních výtěžků, k tomu navíc i nedostatečná morální odpovědnost nových bohatých lidí - to jsou jen některé aspekty dnes převažujících problémů, doufejme, že dočasných.

V čem jsou příčiny "jinakosti" poměrů dnešních oproti poměrům, kdy spolky a institucionální sdružování lidí bylo přirozené? V čele takového spolku stál např. vážený občan, nad penězi spolku bděl občan méně vážený. A pokladna se zhusta plnila také penězi z vlastní činnosti - příjmem za vstupné z divadel, plesů a jiných taškaric, což nezřídka pokrylo náklady na topení a svícení a na dekorace a další potřeby. A když spolku dobrodinec daroval peněz, odečetl si ho z daní a již ho tak nevrátil státu. A členové sami si pěstovali příspěvky! A to podle stavu vlastní movistosti, dokonce někteří v závěti odkázali spolku celý svůj majetek.

Tedy přeloženo - jednak šlo kdysi lehčeji (legislativně) peníze darovat, jednak mzdy a hodnoty věcí, služeb apod. umožňovaly lépe vytěžit vstupné. Tehdejší bohatí umělci (snad) lépe rozlišili mezi dobrým skutkem a nějakou pitomostí a navíc nezřídka bývali sami fungujícími "oudy" spolků.

Nejdůležitějším posunem, který v devadesátých letech v kultuře nastal, je především její odstátnění, v mnoha případech i privatizace - tedy návrat ke spolkovým pramenům, k občanskému sdružování. To škrtlo tzv. "zřizovatelství". Ovšem co teď, ptá se mnohý, nyní svobodný, avšak s holým zadkem tvořící amatér, ochotník...

Nechci se dále zdržovat úvahami o tom co bylo a už není nebo co by mohlo být, když to ještě není. Než si však povíme, jak získávat prostředky, které pro svou činnost potřebujeme, musíme si srovnat pojmy - co jsme vlastně zač.

Pohybujeme se v neziskové oblasti, tedy tam, kde naše činnost není předmětem podnikání. Máme touhu hrát divadlo a podílet se o výsledek s publikem, chceme také přispět kulturnímu životu místa - bez nároku na osobní prospěch, honorář, plat. Ten si obstaráváme jiným zaměstnáním. Naše činnost však přece jen nějaký ten výtěžek přináší. Na druhou stranu zase to, o co se snažíme nějaké peníze stojí. Někde tedy musí být rozpočet, kasa, pokladna a u ní pokladník. Nejjednodušším správcem takové kasy a rozpočtu je **občanské sdružení, ustavené podle zákona č. 83/1990 Sb.** Pokud bychom chtěli založit vyšší formu, spravující důkladněji majetek a rozvíjející složitější činnosti, mohli bychom iniciovat i vznik **obecně prospěšné společnosti podle zák. č. 248/1995 Sb.** Ovšem nejen problémy tohoto zákona, ale také složité instituty správních a dozorčích rad, auditů apod. asi nebudou pro nás to pravé ořechové. O nadacích, které by měly být zřizovány především za účelem shromažďování majetku, už nemusíme mluvit vůbec. A zbytkům souborů, které se nezbavily "zřizovatelské" závislosti, hřejivé jako had na hrudi, se zabývat nebudeme.

Jakou šanci má občanské sdružení, aby udrželo svou existenci a získávalo na ní prostředky?

Odkud je může brát?

Odpověď, za níž mě můžete kamenovat: **hlavně z vlastní činnosti!** Jak již výše - z divadelních představení, z plesů a podobných aktivit a samozřejmě z příspěvků svých členů. To ovšem, jak mi dáte zapravdu, naprosto nestačí. Nájem drahé, poplatky, cestovné...

Dalším zdrojem tedy může být **příspěvek nebo grant od obce,** v níž spolek žije. A to buď formou přímou, na základě žádosti s uvedením účelu (na běžnou činnost, na konkrétní představení nebo akci apod.) nebo nepřímou, tedy podílem služeb místního kulturního zařízení v němž zpravidla působíme a s nímž jsme o tom uzavřeli smlouvu. Tento podíl by však měl být potvrzen obecním zastupitelstvem jako účelová součást příspěvku, z něhož je kulturní zařízení financováno. Pokud má spolek vlastní majetek a budovu (jako např. ve Vysokém nad Jizerou), pak může s obcí naopak smlouvat reciproční služby, které spolek poskytne za určitý účelový příspěvek. Většina obcí už takové principy poskytování příspěvků má. A pokud ne, lobujte, přátelé, mezi poslanci, stojí za to o to usilovat. Ale musíme mít na paměti, že na obci si žádnou takovou povinnost nemůžeme vynutit.

Granty a příspěvky však neposkytuje pouze obec.

Občanským sdružením může přispět jednak Ministerstvo kultury ČR, jehož odbor regionální a národnostní kultury každoročně vypisuje grantové soutěže na projekty občanských sdružení - ovšem pozor, žádosti o příspěvek na běžný provoz spolku jsou zbytečné. Ministerstvo podporuje pouze významné akce a aktivity, výhradně takové, které sahají nad rámec místa.

Dobrym místem k oslovení o příspěvek je také **Open Society Fund Praha** (Staroměstské nám. 22, tel. 02/24227456), který vypisuje granty na podporu rozvoje občanské společnosti, mezi jinými i na ochotnické divadlo ...

Všude ve světě vám řeknou, že **sponzor** je otázku pouhých 4-6% zdrojů financování v neziskové sféře. Výraznější totiž přispějí, pokud půjde o nějakou významnou akci, při níž se firma (nebo její šéf) může "ukázat". Obracet se na sponzory kvůli zachování holé existence bývá sebevražedné. Jednání se sponzory a vůbec s nejrůznějšími institucemi, které by nám mohly přispět, vyžaduje kromě talentu a umu i jistý řád, znalost taktiky a strategie, k níž např. patří schopnost rozpoznání rozdílů v jednání třeba s zelinářem nebo s ředitelem banky. Pravda, někdy bohužel rozdíl nezaznamenáme, ale to je pouze věc našich emocí. O tom o všem, o **formulaci žádosti a o způsobu komunikace při získávání prostředků** si tedy povíme příště.

Alexandr Gregar

PŘESTUPKY NA ÚSEKU KULTURY - PORUŠOVÁNÍ AUTORSKÉHO PRÁVA

Neoprávněné užití díla

Podle § 32 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb. v platném znění (přestupkový zákon) „se přestupku dopustí ten, kdo neoprávněně užije dílo ve smyslu práva autorského, nebo výkon výkonného umělce, záznam výkonu výkonného umělce anebo pořad rozhlasových nebo televizních organizací“ (tzv. předměty ochrany podle autorského zákona). Za přestupek lze uložit pokutu do 3 000 Kč.

Neoprávněnost užití se posuzuje podle autorského zákona. Neoprávněné užití předmětu ochrany je užití, ke kterému nedal oprávněný subjekt (ať už autor, výkonný umělec, výrobce zvukového záznamu, rozhlasová či televizní organizace) svolení. Přestupkem bude tedy nejen případ, kdy uživatel o svolení nepožádal, ale i případ, kdy svolení k užití díla bylo dáno osobou, která k tomu nebyla oprávněna.

Podle § 14 odst. 1 autorského zákona lze užití díla (u kterého dosud neuplynula doba ochrany podle § 33 autorského zákona), pokud to není dovoleno přímo zákonem, jen se svolením autora. Bez svolení autora může být díla použito pouze v případech stanovených v § 15 autorského zákona (tzv. volné užití díla), na základě soudního rozhodnutí podle § 17 odst. 2 autorského zákona, nebo s úředním přivolením podle § 18 autorského zákona.

Svolení výkonného umělce k užití jeho výkonu po dobu ochrany výkonu podle § 38 autorského zákona se vyžaduje v případech uvedených v § 36 odst. 2 autorského zákona.

K užití záznamu výkonu výkonného umělce uvedeném v § 45 odst. 2 autorského zákona se vyžaduje svolení výrobce zvukového záznamu, nejedná-li se o užití podle § 47 autorského zákona (zhodnocení záznamu nebo snímku a jeho využití výhradně k účelům zpravodajství o aktuálních událostech, nebo k účelům vědeckým a vyučovacím). Svolení rozhlasové nebo televizní organizace se vyžaduje, jde-li o užití podle § 46 odst. 2 autorského zákona (pokud se nejedná o užití podle § 47 autorského zákona). Svolení k užití předmětu ochrany se vyžadují pouze za předpokladu, že práva výrobce zvukových záznamů a rozhlasových nebo televizních organizací dosud trvají (§ 45 odst. 5, § 46 odst. 5 autorského zákona).

Oprávnění udělit v konkrétním případě svolení k užití předmětu ochrany podle autorského zákona může jednak sám nositel práva (autor, výkonný umělec, výrobce zvukového záznamu, rozhlasová nebo televizní organizace) nebo v rámci hromadné správy autorských práv ochranná organizace, která nositele práva zastupuje. Výkon hromadné správy ve smyslu zákona č. 237/1995 Sb. přichází v úvahu tam, kde u konkrétních způsobů užití děl není z povahy věci možné, aby nositel práva uděloval svolení sám.

Přestupku se může dopustit **osoba fyzická**. Pokud dojde k porušení povinností uložených právnické osobě, odpovídá podle zákona o přestupcích ten, kdo za právnickou osobu jednal, nebo měl jednat, a

jde-li o jednání na příkaz, ten kdo dal k jednání příkaz (§ 6 přestupkového zákona).

Živá hudba

Je-li ochranná organizace požádána fyzickou či právnickou osobou o udělení svolení k užití díla nebo uměleckého výkonu, které je ve výlučné dispozici nositele práva nezastupovaného ochrannou organizací, má ochranná organizace žadateli sdělit, že v daném případě není oprávněna udělovat svolení k užití díla nebo výkonu a že žádost má být adresována přímo nositeli práva.

Úmysl veřejného šíření

Podle § 3 přestupkového zákona postačí k odpovědnosti za přestupek zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění. U přestupků podle § 32 přestupkového zákona není výslovně požadováno úmyslné zavinění, to znamená, že postačí zavinění z nedbalosti. Přestupku se tedy dopouští jednak uživatel, který nevěděl, ač vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl, že k užití předmětu ochrany podle autorského zákona potřebuje souhlas nositele práv, a jednak uživatel, který o existenci této podmínky užití předmětů ochrany podle autorského zákona věděl, ale bez přiměřených důvodů spolehal, že v konkrétním případě její splnění není třeba.

Úmysl veřejného šíření není atributem přestupku na úseku kultury podle § 32 odst. 1 písm. a) přestupkového zákona.

Rozhodující je neoprávněnost užití předmětu ochrany. Jak již bylo řečeno výše, tuto neoprávněnost je třeba posuzovat podle autorského zákona. Pokud konkrétní užití díla je možné kvalifikovat jako veřejné provozování díla, ke kterému je dle § 14 odst. 1 autorského zákona třeba svolení autora (popř. ochranné organizace). Autorský zákon neobsahuje definici veřejného provozování. Existuje však rozhodnutí Nejvyššího soudu CSR ze dne 30.12.1980, kde bylo stanoveno, že za veřejné provozování je třeba považovat každé provozování, které přesahuje meze provozování soukromého t.j. meze provozování v rámci osobního soukromí osoby fyzické (v rámci rodiny a osob spojených s ní osobními vztahy) a u právnické osoby meze její interní potřeby.

Náhrada škody

Podle § 70 odst. 1 a 2 přestupkového zákona platí:

1) Uplatnil-li ten, komu byla přestupkem způsobena majetková škoda, nárok na její náhradu v řízení o přestupku, nebo u orgánu policie v trestním řízení, pokud věc byla postoupena správnímu orgánu k projednání a nejde o přestupek, který se projedná jen na návrh, působí správní orgán, který přestupek projedná k tomu, aby byla škoda dobrovolně nahrazena.

2) Jestliže škoda a její výše byla spolehlivě zjištěna a škoda nebyla dobrovolně nahrazena, uloží správní orgán pachateli přestupku povinnost ji nahradit - jinak odkáže poškozeného s jeho nárokem na náhradu škody na soud nebo jiný příslušný orgán.

Ve většině případů správní orgán není schopen „spolehlivě“ zjistit výši škody. Uplatňuje-li ochranná organizace v tomto případě náhradu škody způsobené přestupkem, odkáže správní orgán ochrannou organizaci s jejím nárokem na soud.

Odměna a náhrada za užití díla nebo uměleckého výkonu

Podle § 7 odst. 1 písm. b) zákona 237/1995 Sb. (zákon o hromadné správě) je ochranná organizace povinna v příslušném oboru a oblasti sjednávat výši odměn a náhrad za užití předmětů ochrany podle autorského zákona a tyto odměny a náhrady vybírat.

V některých případech je podle tohoto zákona ochranná organizace oprávněna vybírat odměny a náhrady za užití předmětů ochrany i v případě, že nositele práva nezastupuje. Jedná se o odměny a náhrady ve smyslu vyhlášek č. 115/1991 Sb. a č. 261/1996 Sb. a ty případy, kdy nositel práva sám odměny nevybírá.

Nezaplacení odměn a náhrad za užití předmětů ochrany není přestupek, ale je porušením autorského práva. Ochranná organizace může tyto odměny a náhrady vymáhat v občanském soudním řízení.

**Ministerstvo kultury
samost. odd. autorských práv**

Převzato z časopisu Místní kultura 1-2/98

BECHYNĚ (6000 obyv., okr. Tábor): Divadelní soubor Lužnice v Bechyni vstoupil na podzim 1997 do své 143. sezóny. Vznikl v roce 1854 a je jedním z nejstarších amatérských souborů v ČR. (*Městský zpravodaj*, č. 11, 1997)

BLUČINA (okres Brno-venkov): Letos oslaví Dětský divadelní a loutkářský soubor Blučina 35. výročí svého založení. Celou dobu hrál pro děti a s dětmi, uváděl pohádky s velkým obsazením, divadlo poezie i loutkové hry se dvěma účinkujícími. Skupina 1 + 1 zajíždí hlavně do mateřských škol v okolí. Soubor se přes deset let zúčastňuje Třebíčského loutkářského jara i Týdne dětského divadla v Hustopečích. Počtyřikrát reprezentoval okres Brno-venkov na Loutkářské Chrudimi. (*hk - Rovnost*, 16.1.1998)

BOZKOV (574 obyv., okres Semily): Spolek pro obnovu venkova je již třetí rok organizátorem soutěže, která hodnotí výsledky práce místních samospráv v úsilí o regeneraci těch nejmenších našich obcí. Dosud se do ní přihlásilo přes 500 obcí. V roce 1997 jich bylo 172. V soutěži "Vesnice roku 1997" získala zvláštní ocenění obec Bozkov za mimořádnou aktivitu ve spolkové činnosti zejména v ochotnickém divadle. Divadelní soubor zde studuje 2-3 inscenace ročně a hraje i na stále loutkové scéně. Divadlu se věnuje i místní škola, která má dětský divadelní soubor a přípravku pro ochotnický soubor dospělých. Existence místní školy se i zde ukázala jako velmi důležitý moment pro uroven kulturního a společenského života obce. (*MK 1-2/1998*)

BRNO (388 tis. obyv.): Knihovna a archiv Centra experimentálního divadla - Divadla Husa na provázku byly slavnostně otevřeny 2.12.1997 v Domě pánů z Fanalu v Brně. Knihovna bude zaměřena na divadelní literaturu, archiv shromažďuje dokumenty nejen o Divadle Husa na provázku, ale i alternativním divadle u nás a ve světě. (*Rovnost-Jihomoravský deník*, 02.12.1997)

BRUNTAL (18 tis. obyv.): Dne 13.11.1997 znovu zahájilo svoji činnost amatérské divadlo v Bruntále (DS Magnet). (*Náš domov*, č. 20, 1997)

ČESKÝ TĚŠÍN (29 tis. obyv., okres Karviná): Smauzova umělecká obec v Českém Těšíně uspořádala 5. a 6. 12.1997 nesoutěžní přehlídku divadel malých forem, nezvanou Incident. Vedle japonského loutkoherce byla do programu zařazena vystoupení např. souborů z Ostravy, Prahy i Českého Těšína. (*Svoboda-Středomoravský deník*, 06.12.1997)

DOMAŽLICE (12. tis. obyv.): Do 31.1.1998 je otevřena v prostorách Muzea Jindřicha Jindřicha v Domažlicích výstava loutek zapůjčených Západočeským muzeem v Plzni. (*Domažlický deník*, 15.12.1997)

FRYDEK - MISTEK (65 tis. obyv.): Divadelní centrum ve Frydku-Místku Podbeskydí připravilo na 21. a 22.11.1997 3. ročník Regionální přehlídky loutkových divadel pod názvem Loutka '97. Akce byla pojata jako neformální setkání loutkářů a milovníků divadelního umění. (*Region Frydecko-Mistek*, č. 46, 1997)

HODONÍN (31 tis. obyv.): Možnosti vzájemného ovlivňování výtvarného a dramatického umění prověřil experiment literární-dramatického oboru ZUS v Hodoníně. Žáci a žáci se nechali inspirovat výstavami obrazů velkého formátu, instalovanými v prosinci 1997 v Galerii výtvarného umění. Své dojmy z výstavy autorsky ztvárnili a pásmo krátkých scének, které tak

vzniklo, provedli přímo v galerii před jednotlivými exponáty. (*Slovácko*, č. 49, 1997)

HRADEK NAD NISOU (7000 obyv., okres Liberec): Koncem listopadu 1997 se v Hrádku nad Nisou uskutečnil 18. ročník Hradeckého divadelního podzimu, který je oblastní nepostupová přehlídkou amatérských divadelních souborů. Více než 100 diváků vidělo ve 2 dnech 4 představení. (*Deník Jablonecký*, 25.11.1997)

HRANICE (20 tis. obyv., okres Píseň): Dvě krabice s loutkami a kulisy pro divadélko byly v listopadu 1997 předány dětem v soukromé mateřské škole v Hranicích na Přerovsku. Původní zařízení bylo poničeno červencovou povodní. Dar byl poskytnut v rámci humanitární akce Děti dětem. Kolekce historických loutek pochází ze sbírky Miroslava Hudečka z Brna. (*Moravský deník*, 12.11.1997)

HUMPOLEC (11 tis. obyv., okres Pelhřimov): V Humpolci zahájil 8.11.1997 místní loutkářský soubor svou 66. sezónu. Pracuje v něm 25 členů. Zkoušky se konají dvakrát týdně v sobotu následuje představení. (*Listy Pelhřimovské*, 12.11.1997)

JESEŇ (Okres Jeseník): Divadelní žatva 1997 aneb Co se urodilo v divadelních zkušebnách našeho okresu? se nazývala přehlídka současného jevištního umění, která se uskutečnila ve dnech 28. a 29.11.1997 v Divadle Petra Bezruče v Jeseníku. (*Region-Šumperk, Zábřeh*, 25.11.1997)

JIČÍN, OTROKOVICE (Okres Jičín, Zlín): V Lázních Běláhoř a Nové Pace na Jičínku se na začátku listopadu 1997 představila jičínská ZUS s projektem 100 + 1, zaměřeným na historii filmu. Ve výpise revue se autoři snažili zachytit nejdůležitější kroky vývoje kinematografie. Výřezek ze 6 pořadů byl věnován na rekonstrukci povodněmi zničené ZUS v Otrokovicích na Zlínku. Iniciátorem celé akce byla ZUS v Jičíně. (*Noviny Jičínské*, 06.11.1997)

KRALUPY NAD VLTAVOU (18 tis. obyv., okres Mělník): Již 25 let působí v Kralupech nad Vltavou loutkářský soubor Rolníčka. Jeho členové loutky nejen vodi, ale také vyrábějí i opravují a navrhují scénu. Hrají převážně klasické pohádky, v poslední době prezentují i vlastní tvorbu. Zájemci loutkářům poskytují, bývalý klub Pohoda. Zúčastňují se přehlídek doma i v zahraničí, v Kralupech pořádají Loutkové divánky. Rolníčka je v současné době občanským sdružením, které pracuje za podpory sponzorů a MěU. (*Deník Mělnická*, 26.11.1997)

KRALUPY NAD VLTAVOU (18 tis. obyv., okres Mělník): Členové divadelního souboru Scéna v Kralupech nad Vltavou připravili v listopadu 1997 pro veřejnost pořad Procházka historií Města Kralupy. (*Deník Mělnická*, 22.11.1997)

LIBČANY, VÝCHODNÍ ČECHY (Okres Hradec Králové): V Obecní hospodě v Libčanech na Králověhradecku uspořádal OÚ v Libčanech spolu se Střediskem pro amatérskou

kulturu Impuls v Hradci Králové 24. loutkářskou přehlídku O cenu Matěje Kopeckého. V průběhu 4 listopadových nedělí se představilo 5 souborů (napřed Čmukaři z Turnova, LS Bodi Jaroměř, Zámecké divadlo Votružák z Litomyšle). (*Hradecké noviny*, 04.11.1997)

MELNÍK (20 tis. obyv.): V Základní škole v Seifertově ulici v Mělníku vznikl v roce 1995 pěvecký sbor pro žáky 2. stupně, ze kterého se v roce 1997 vyvinul ochotnický divadelní kroužek. (*Deník Mělnická*, 24.11.1997)

MELNÍK (20 tis. obyv.): Pořadatelé letošní přehlídky Divadlo dětem Mělník uspořádali na dobu od 11.1. do 1.3.1998 soutěž s názvem Děti kreslí divadlo. Malí návštěvníci mohou namalovat či nakreslit své dojmy z představení. V předání KD pak bude výstava jejich prací a některá z nich pak na závěr přehlídky získá cenu. (*Deník Mělnická*, 13.1.1998)

NÁCHOD (21 tis. obyv.): Muzeum v Náchodě připravilo na listopad a prosinec 1997 výstavu Svět loutek. Vedle exponátů ze sbírek Okresního muzea v Náchodě se na ni představily i loutky z Národního muzea, Okresního muzea v Příbrami a městských muzeí Jaroměř, Hronov, Police nad Metují, Zámek, loutky z náchodských loutkových scén Jiráskova divadla v Hronově a soukromých sběratelů. (*Náš čas*, č. 45, 1997)

NERATOVICE (16 tis. obyv., okres Mělník): Divadelní soubor Havlíček připravil v divadélku Lipa v Neratovicích na Mělníku na 29.11.1997 zahájení další série ochotnických představení, známých pod názvem Divadelní večery v Lipě. Z původních podzimních večerů se staly pouze večery proto, že představení hraná Havlíčkem a hostujícími ochotnickými soubory z ČR bude možno navštěvovat do května příštího roku. (*Liberecký deník*, 13.11.1997)

OSTRAVA (328 tis. obyv.): V Ostravě byl 17.11.1997 zahájen 4. ročník festivalu dětské tvorby Arénka. Tato 5 dnů trvající akce je určena zejména dětem a pedagogům. Dětská divadelní produkce je zakončena diskusí odborníků. (*Svoboda-Severomoravský deník*, 19.11.1997)

PACOV (6000 obyv., okres Pelhřimov): Městské muzeum Antonína Sovy v Pacově na Pelhřimovsku uspořádalo 8.12.1997 výstavu fotografií Oldřicha Cardy Život s fotoaparátem. Jde o dokumentární i umělecké fotografie ze života města a ochotnického spolku. (*Listy Pelhřimovské*, 09.12.1997)

PLZEŇ (173 tis. obyv.): Od 6.12.1997 funguje v Plzni nová divadelní scéna. V sále Lidového domu v Cernicích ji otevřel divadelní spolek Jezirko. Od 10.1.1998 plánuje pravidelná sobotní představení. Jeho členové scénu budovali svépomocí 2 měsíce. Spolek chce zvát do divadla i hosty, převážně se však zaměřuje na dětského diváka. (*Plzeňský deník*, 08.12.1997)

PRACHATICE (12 tis. obyv.): Prachatický Sumavský ochotnický spolek

je občanským sdružením. V průběhu r. 1997 účinkoval zhruba po 5 tis. diváků a odehrál celkem 30 představení - do konce roku jich má v plánu ještě 7. Sumavský ochotnický spolek byl také spolurogizátorem letošní prachatické divadelní přehlídky o Stít města Prachatic. Dostal tu ocenění za režii a mužský i ženský herecký výkon. Herci se zúčastnili i Volyňského divadelního jara se 2 inscenacemi a postoupili na Národní přehlídku amatérských divadel v Třebíči. (*Listy Prachatické*, 10.11.1997)

SLANY (16 tis. obyv., okres Kladno): V r. 1997 slaví divadelní soubor Dětská scéna ze Slaného výročí 20 let od svého založení. Sdružuje děti ze základních škol a je nedílnou součástí kulturního dění ve městě. Během 20 let prošlo souborem 136 dětí. (*Kladenský deník*, 15.12.1997)

STŘEDNÍ ČECHY, MLADÁ BOLESLAV, KOLÍN, BEROUN, KLADNO, PŘIBRAM, NYMBURK, KUTNA HORA, BENESOV, BREZNICE, RAKOVNIK: Podle Informačního a poradenského střediska pro místní kulturu ubývají ve 12 okresech středních Čech kulturní zařízení. Srovnání se týká skutečnosti let 1988 a 1996. Největší úbytek nastal v případě kulturních domů, osvětových středisek, klubových prostor ap. - z 579 v r. 1988 na 100 v r. 1996. Nyní jsou např. 3 kulturní domy v Mladé Boleslavi, 2 v Kolíně, v Berouně, kde byly 3 v době, kdy byl součástí města i Králův Dvůr, je dnes 1. (*Právo*, 12.01.1998)

SUMPERK (30 tis. obyv.): Tradiční české marionety, tvorbu lidových i současných loutkářů si zájemci mohou prohlédnout v Okresním vlastivědném muzeu v Šumperku od 27.11.1997. Expozice zde bude umístěna do 2.2.1998. (*Moravský deník*, 27.11.1997)

TÁBOR (36 tis. obyv.): Divadlo mladých 4. základní školy Tábor vstoupilo letos do své 43. sezóny. Za tu dobu jim prošlo 591 dětí, které sehrály 229 premiér s 573 reprízami, tedy celkem 802 představení. Soubor nacvičí pravidelně v každém školním roce 2 pohádky, které sehraje v premiéře pro veřejnost a ve 4 reprízách jako školní představení kromě toho 1 kratší pohádku pro Klub českých turistů. (*Táborské listy*, 10.11.1997)

TREBÍČ (39 tis. obyv.): Třebíč měla vždy bohatou divadelní tradici. Proto měla myšlenka obnovit zde amatérské divadlo podporu městského kulturního střediska i odboru kultury MěU. V říjnu 1997 tu vznikl divadelní spolek Samota. Jeho zatím 10 členů má věkový průměr 19 let, většina z nich jsou studenti. (*Horácké noviny*, 04.11.1997)

TYNĚŠTĚ NAD ORLICÍ (6000 obyv., okres Rychov nad Kněžnou): Kulturní dům v Týništi nad Orlicí a divadelní soubor Jirásek uspořádaly od 22.11.1997 30. ročník Týništského divadelního podzimu. Od 1. ročníku se tu sehrało nejméně 140 představení. (*Orlický týdeník*, č. 78, 1997)

UPICE: Divadlo Aloise Jiráka - Jednota divadelních ochotníků v Úpici oslaví v roce 1998 175. výročí založení divadla v tomto městě. U příležitosti oslav uvede hr. J. K. Tyla Strakonický Dudák a uskuteční divadelní setkání ve Společenském sále MěKS. Slavnostní představení a následné setkání se uskuteční v sobotu 28. února 1998. (*MS*)

ZABŘEH (15 tis. obyv., okres Šumperk): Přehlídka Vikend amatérského divadla byla zahájena 14.11.1997 v Zábřehu. K účasti byli vybráni ochotníci např. z Jeseníku, Šumperku, Starého Města pod Sněžníkem a Bratrušova. (*Moravský deník*, 14.11.1997)

ZDICE (okres Beroun): Při Základní škole ve Zdích na Berounsku působí unikátní dětský divadelní soubor. Tvří jej žáci 5. - 7. tříd, kteří jsou vybíráni konkurzem. (*ZN*, 12.1.1998)

ZEBRÁK (okres Beroun): Na konec listopadu 1997 připadá 30. ročník divadelní přehlídky amatérů Erbenův Zebrák. K účasti byly vybrány soubory ze Zebráku, Chrudimi, Chodouně a Zdic. Ochotnické divadlo v Zebráku oslavuje v tomto roce 185 let své existence. (*Berounský deník*, 05.11.1997)

V Blučině oslavili 35. Výročí založení souboru uvedením lidové barokní hry O svatě Dorotě. Foto: archiv souboru

KALENDÁŘ AKCI

ÚNOR - KVĚTEN

- 24.2.** Kutná Hora - středočeské regionální kolo Wolkrova Prostějova (WP)
- 25.2.** Uzávěrka přihlášek NP pantomimy a pohybového divadla III. Otevřeno v Kolíně
- 28.2.** Plzeň - západočeské regionální kolo WP
- 1. a 8.3.** Mělník - Divadlo dětem - středočeská krajová přehlídka činoherního divadla pro děti
- 1. - 20.3.** Prachatic - 26. ročník divadelní přehlídky amatérských souborů O štít města Prachatic a 2. ročník přehlídky souborů hrajících pro děti O štítek města Prachatic
- 5.3.** Uzávěrka soutěže O Pohárek SČDO
- 6. - 8.3.** Úpice - východočeská krajová přehlídka mladého divadla
- 13. - 15.3.** Praha - KD Solidarita - pražská krajová přehlídka činoherního divadla
- 13. - 15.3.** Horažďovice - západočeská přehlídka činoherního divadla
- 14.3.** Brno - Netradlo - Krajová přehlídka mladého divadla
- 20. - 22.3.** Lomnice nad Popelkou - krajová přehlídka činoherního divadla Pojizeří
- 20. - 22.3.** Červený Kostelec - východočeská krajová přehlídka činoherního divadla
- 20. - 22.3.** Kojetín - krajová přehlídka činoherního divadla Hané
- 20. - 22.3.** Stochov - středočeská krajová přehlídka dětských divadelních, loutkářských souborů
- 21.3.** Teplice - severočeské regionální kolo WP
- 21.3.** Brno - jihomoravské regionální kolo WP
- 21. - 22.3.** Praha - Karlínské Spektrum - pražská přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů
- 23. - 25.3.** Hradec Králové - východočeské regionální kolo WP
- 25. - 29.3.** Wintrův Rakovník - středočeská krajová přehlídka činoherního divadla a mladého divadla
- 26. - 29.3.** Děčín - Děčínská brána - severočeská krajová přehlídka činoherního divadla a mladého divadla
- 26.3.** Prostějov - regionální kolo WP
- 27. - 29.3.** Volyně - Volyňské divadelní jaro - jihočeská krajová přehlídka činoherního divadla a mladého divadla
- 27. - 28.3.** Frýdek-Místek - severomoravská a slezská krajová přehlídka činoherního divadla
- 27. - 28.3.** Valašské Meziříčí - Setkání netradičních divadel - severomoravská a slezská krajová přehlídka mladého divadla
- 27. - 29.3.** Praha - pražská přehlídka loutkového divadla
- 27. - 29.3.** Plzeň - západočeská krajová přehlídka loutkového divadla
- 27. - 29.3.** Třebíč - Třebíčské loutkové jaro - jihomoravská krajová přehlídka loutkového divadla
- 27. - 29.3.** Opava - severomoravská krajová přehlídka loutkového divadla
- 27. - 29.3.** Bechyně - Jaro '98 - jihočeská krajová přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů
- 27. - 28.3.** Uherské Hradiště - jihomoravská krajová přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů a sólové recitace dětí
- 28.3.** Třeboň - Pohádková Třeboň - jihočeská krajová přehlídka loutkového divadla a činoherního divadla pro děti
- 28.3.** Praha - Pražský Kalich - pražské regionální kolo WP
- 28.3.** Havířov - severomoravské a slezské regionální kolo WP
- 30.3.** Uzávěrka východočeského kola soutěže o Pohárek SČDO
- 31.3.** Uzávěrka Divadelní Třebíče
- 31.3.** Uzávěrka národní přehlídky Jednoaktovky SČDO v Holicích
- 2.4.** České Budějovice - jihočeské regionální kolo WP
- 3.4.** Uzávěrka Wolkrova Prostějova
- 3. - 5.4.** Praha - Klub Mlejn - Stodůlecký Píseček - pražská přehlídka mladého divadla
- 3. - 4.4.** Třebíč - jihomoravská krajová přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů a sólové recitace dětí
- 3. - 4.4.** Ostrava - severomoravská a slezská krajová přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů
- 3. - 5.4.** Nový Bor - Dospělí dětem - severočeská krajová přehlídka činoherního divadla pro děti
- 4. - 5.4.** Hradec Králové - východočeská krajová přehlídka loutkového divadla
- 4. - 5.4.** Ostrov - severočeská krajová přehlídka mladého divadla
- 4.4.** Mělník - středočeská krajová přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů a sólové recitace dětí
- 4.4.** Ústí n.L. - severočeská krajová přehlídka sólové recitace dětí
- 5.4.** Uzávěrka Loutkářské Chrudimi
- 6. - 9.4.** Hradec Králové - východočeská krajová přehlídka sólové recitace dětí
- 8.4.** Zábřeh - severomoravská krajová přehlídka sólové recitace dětí
- 10.4.** Uzávěrka Dětské scény v Ústí n.O.
- 15.4.** Uzávěrka Šrámkova Písku
- 17. - 18.4.** Břeclav - Břeclavský Píseček - jihomoravská krajová přehlídka mladého divadla
- 17. - 19.4.** Ústí nad Orlicí - východočeská krajová přehlídka dětských divadelních, loutkářských a recitačních souborů
- 17. - 18.4.** Kopřiva Kopřivnice - XII. ročník festivalu netradičního divadla
- 23.4.** České Budějovice - jihočeská krajová přehlídka sólové recitace dětí
- 24. - 26.4.** KOLÍN - III. OTEVŘENO - NÁRODNÍ PŘEHLÍDKA PANTOMIMY A POHYBOVÉHO DIVADLA
- 24. - 26.4.** Pražské vajíčko '98 - DDM Kobylysy - pražská přehlídka sólové recitace dětí
- 25. - 26.4.** PREROV - POHÁREK SČDO - národní kolo soutěže divadelních monologů a dialogů
- 25.4.** Ostrov - severomoravská krajová přehlídka sólové recitace dětí
- 30.4. - 3.5.** Luže - východočeská krajová přehlídka venkovských divadelních souborů
- 30.4.** Uzávěrka pražského výběru pro národní přehlídku činoherního divadla pro děti
- 2. - 9.5.** Némčice nad Hanou - Hanácký divadelní máj - moravská krajová přehlídka venkovských divadelních souborů a činoherního divadla pro děti
- 8. - 10.5.** Havlíčkův Brod - východočeská krajová přehlídka činoherního divadla pro děti
- 8. - 10.5.** Josefův Důl - severočeská krajová přehlídka venkovských divadelních souborů
- 14. - 18.5.** Poděbrady - Poděbradské dny poezie - festival přednesu poezie a prózy
- 15. - 17.5.** Nový Bor - severočeská krajová přehlídka činoherního divadla pro děti
- 16. - 17.5.** Radnice - Radnický Dráček - západočeská krajová přehlídka činoherního divadla pro děti